

ไร้เส้น ขอบฟ้า

R2R

สู่การจัดการความรู้
ในงานการแพทย์ฉุกเฉิน

ดร.นิภาพร ลครวงศ์ เขียน
ชนนิกานต์ สิงห์พยัคฆ์ บรรณาธิการ

ไร้เส้นขอบฟ้า...

R2R สู่การจัดการความรู้ ในงานการแพทย์ฉุกเฉิน

ผู้เขียน	ดร.นิภาพร ลครวงศ์
ที่ปรึกษา	นายแพทย์อนุชา เศรษฐเสถียร ดร.วิภาดา วิจักขณาลัญญ์
บรรณาธิการ	ชนนิกานต์ สิงห์พยัคฆ์
เรียบเรียง	ดร.ตรีงตรา พูลผลอำนวย
พิสูจน์อักษร	อุรา สุวรรณรักษ์
ปก/ภาพประกอบ	ธนวัฒน์ เกียรติกังวานไชย
รูปเล่ม	พิเชษฐ พงศิริวัลย์
ประสานงาน	ฐิตินันท์ กล้าศิริ

พิมพ์ครั้งแรก	สิงหาคม 2559
จำนวนพิมพ์	1,000 เล่ม
ISBN	978-616-7951-24-9
จัดพิมพ์และเผยแพร่	สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) 88/40 หมู่ 4 อาคารเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา สาธารณสุขุขอย 6 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทร 0 2872 1669 โทรสาร 02872 1603 www.niems.go.th

พิมพ์ที่	บริษัท ที เอ็น พี พรินติ้ง จำกัด 1122/73-74 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพฯ 10150 โทร 0 2892 5995-7
----------	---

“ไร้เส้นขอบฟ้า...
R2R สู่การจัดการความรู้
ในงานการแพทย์ฉุกเฉิน”

ด้วยกระบวนการที่มีความเป็นศาสตร์และศิลป์ ทั้งสุนทรียสนทนา(Dialogue) การสนทนาแบบฟังเชิงลึก(Depth Listening) การสะท้อนสู่การเปลี่ยนแปลงในตน (Reflection To Transformation) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรม World Cafe ล้วนเป็นกระบวนการสำคัญที่หล่อหลอมให้งาน R2R EMS ทั้ง 9 เรื่องเจริญงอกงาม

“สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากความคิดที่จะทำงานเพื่อตนเอง (Imperial Self) เพื่อเอาชนะคนอื่น(Interpersonal Self) สู่กระบวนการคิดเพื่อประชาชน เพื่อชาวบ้าน เพื่อองค์กร ซึ่งนับว่า R2R EMS เป็นกระบวนการหาคำความรู้ ที่นำไปสู่ความต้องการให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับบริการที่ดีขึ้น ที่ไม่ได้เพียงแต่ชี้ดวงจำกัดเฉพาะเรื่องงานดีขึ้นเท่านั้น แต่หัวใจของคนทำงานก็งดงามและเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย” ดังที่ ดร.นิภาพร ลครวงศ์ ผู้เขียนได้กล่าวและร้อยเรียงเรื่องราวไว้ในหนังสือ ไร้เส้นขอบฟ้า...R2R สู่การจัดการความรู้ในงานการแพทย์ฉุกเฉิน

นพ.อนุชา เศรษฐเสถียร
เลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

คำนิยม

หนังสือเล่มนี้เป็นการตีความ การสะท้อนย้อนคิดจาก ดร.นิภาพร ลครวงศ์ (อาจารย์กะป๋ม) ในการร่วมขับเคลื่อนงานวิจัย Routine to Research (R2R) กับสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) อาจารย์กะป๋มได้ประยุกต์ใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ที่หลากหลายชนิดได้อย่างแยบคายโดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิดการเปลี่ยนแปลง จากภายใน(Transformation) ทั้งต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของงานที่บุคลากรรับผิดชอบต่อภาพใหญ่เชิงระบบ รวมทั้งมุมมองต่อการสร้างงานวิจัย อาจารย์กะป๋มถอดความเล่าเรื่องอย่างมีสีสันจนผู้อ่านจะเพลิดเพลินในการอ่านหนังสือเล่มนี้ราวกับได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์จริง

หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้สนใจทำงานวิจัย R2R ในการกำหนดเป้าหมาย สร้างคำถามการวิจัยที่เหมาะสมซึ่งเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความรู้ในด้านระเบียบวิธีวิจัยที่เสริมเติมเข้ามาอย่างสอดคล้องและพอดีจะนำไปสู่ผลการวิจัยที่มีประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนางาน ประโยชน์ต่อผู้ป่วย ผู้รับบริการ และที่สำคัญยิ่งคือประโยชน์ต่อความเจริญเติบโตด้านจิตใจของผู้วิจัยที่เปี่ยมไปด้วยความหวัง ความเมตตา และคุณค่าที่อยู่ในตัวพวกเราผู้ปฏิบัติงานประจำทุกคน

อ.นพ.อัครินทร์ นิมมานนิตย์
คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล

คำนิยม

ไร้เส้นขอบฟ้า...R2R ผู้จัดการความรู้ในงานการแพทย์ฉุกเฉิน
ถือว่าผมได้รับเกียรติมากที่ได้รับโอกาสให้เขียนคำนิยมให้กับ
หนังสือเล่มนี้ ถ้าจะให้กล่าวคำนิยม(ชมเชย คำสรรเสริญ) ซึ่งคง
จะกล่าวเป็นตัวอักษรได้ไม่หมดในกระดาษแผ่นเดียว

หนังสือเล่มนี้ได้เล่าเรื่องราวการเติบโตของดอกบัวทั้ง 9 ดอก
อย่างละเมียดละไม แสดงให้เห็นกระบวนการที่หล่อเลี้ยงดอกบัวทั้ง 9
ให้เติบโต แสดงกระบวนการที่ทำให้งานวิจัยที่มีความคิดริเริ่มจากการ
ทำงานประจำออกงามแบบค่อยเป็นค่อยไป ทำให้ผู้วิจัยสามารถสาน
ต่อความตั้งใจและเรียนรู้พัฒนากระบวนการคิด เกิดการเรียนรู้อย่างเป็น
ระบบ และเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจากภายใน(Transform)
ผ่านกระบวนการ Reflection! จับประเด็น และสะท้อนกลับให้เกิด
กระบวนการคิดไตร่ตรองถึงกระบวนการทำงานอย่างแยกคาง

ในกระบวนการ Reflection ดังกล่าว อาจารย์กะป๋ม ยังสร้าง
ให้บรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และทำให้ผู้วิจัยที่แม้ว่า
บางคนจะไม่เคยทำวิจัยเลย รู้สึกว่าการทำวิจัยไม่ใช่เรื่องยาก ทำให้
ทุกคนรู้สึกว่าตนเองมีโอกาสที่จะพัฒนา มีโอกาสที่จะสานฝันตัวเอง นอกจากนี้
อาจารย์กะป๋ม ยังสร้างบรรยากาศให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจและเป็น
แรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยคนอื่นๆในเวลาเดียวกัน และเกิดการเรียนรู้ไป
ด้วยกัน ซึ่งเชื่อว่าผู้อ่านและติดตามจะจับภาพบรรยากาศเหล่านั้นได้
จากหนังสือเล่มเล็กเล่มนี้

เมื่ออ่านจบท่านจะได้เห็นดอกบัวทั้ง 9 ดอกที่เติบโต ผลิดอก
สีสวยงดงาม และจะไม่ได้ชูช่อ ผลิดอกสวยงามแต่ในหนองน้ำแห่งนี้
เป็นแน่แท้ ผมเชื่อว่าเมล็ดพันธุ์ดีเหล่านี้จะถูกนำไปปลูก และชูช่อ
งามให้แหล่งน้ำอื่นๆอีกด้วย ผมเชื่อว่าผลงานทั้ง 9 ไม่ได้เพียงแค่
ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายในของผู้วิจัย แต่ยังจะทำให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงในวงกว้างให้กับการสร้างความรู้ ผ่านกระบวนการ
ทำงานวิจัยแบบ R2R ของ สพฉ.อย่างแน่นอนในอนาคต...เมื่อวันนั้น
มาถึง สพฉ.จะไม่ได้แค่ผลงานวิจัย แต่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ที่ไร้ซึ่งเส้นขอบฟ้าที่จะมากขึ้นกลางระหว่างการทำงานวิจัย และงาน
ต่างๆของ สพฉ.ซึ่งจะถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ดียิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ

พ.ท.ดร.นพ.ทนางสวรรค์ เทียนถาวร
วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

สารบัญ

ภาคแรก เปิดประตูใจ

ตอนที่ 1 แรกพบ“ปฐมบทที่เรามาเจอกัน
ครั้งแรกและมาเรียนรู้ร่วมกัน” 15

ตอนที่ 2 รู้จักกัน 27
“เป็นใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน”

ตอนที่ 3 Reflection 39
“สะท้อนรู้สะท้อนใจ”

ภาคสอง สู่การเรียนรู้

ตอนที่ 4 “ใจที่เปิดกว้าง” 55

ตอนที่ 5 “ล้อมวงคุยผลงานวิจัย” 65

ตอนที่ 6 "Share & Learning by World Cafe" 79

ภาคสาม ความเจริญงอกงาม

ตอนที่ 7 “กว่าจะมาเป็น R2R EMS” 93
เรื่องเล่าช่วงที่ 1

ตอนที่ 8 “กว่าจะมาเป็น R2R EMS” 105
เรื่องเล่าช่วงที่ 2

ตอนที่ 9 "World Cafe R2R EMS" 117
“คุณค่าและความสำเร็จที่เกิดจากการทำ R2R EMS”

ตอนที่ 10 "World Cafe R2R EMS" 129
“ปัญหาและอุปสรรคพร้อมการแก้ไขที่เกิดขึ้น”

ตอนที่ 11 “World Cafe R2R EMS” “สิ่งที่อยากได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจาก สพว.”	141
ตอนที่ 12 “สกัดและเติมเต็มโมเดลให้ชัด”	149
ตอนที่ 13 “ถอดบทเรียนความเจริญงอกงาม” “กว่าจะมาเป็น R2R EMS”	161
ภาคสี่ R2R สู่อการเปลี่ยนแปลง	
ตอนที่ 14 “R2R มีความสนใจในผู้รับ บริการและมองปัญหาเป็น”	175
ตอนที่ 15 “การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ การปฏิบัติเพื่อหาคำความรู้”	187
ตอนที่ 16 “การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่จิตใจที่งดงาม”	199
ตอนที่ 17 “การสะท้อนสู่การเปลี่ยนแปลงในตน”	211

KM&R2R EMS

ภาคแรก

เปิดประตูใจ

ตอนที่ 1

แแรกพบ

“ปฐมบทที่เรามาเจอกัน
ครั้งแรกและมาเรียนรู้ร่วมกัน”

การพบกันครั้งแรกนั้นสำคัญ
สัมผัสหัวใจแห่งความเป็นกัลยาณมิตร
ที่สุดประตูแห่งการเรียนรู้จะเปิดออก
เรียนรู้ซึ่งกันและกัน...อย่างมีคุณค่าและมีความหมาย

สรุป

"ประชุมที่เรามาเจอกันครั้งแรกและมาเรียนรู้ร่วมกัน"

ครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้เดินทางไปห้องประชุมเปิดประตูเข้าไป ภาพเบื้องหน้า คือ ผู้คนนั่งจับกลุ่มเล็กๆ คุยกัน อย่างจดจ่อ ตั้งใจ และ ใส่ใจ สังเกตได้จากแววตา ท่าทาง การเข้าไปในห้องประชุมดังกล่าว ข้าพเจ้าพยายามที่จะไม่ให้เกิดการรบกวนกระบวนการที่เป็นอยู่

ข้าพเจ้าได้เจอทีมผู้จัด ทักทายและพูดคุยกันเล็กน้อยอาศัย ช่วงเวลาที่นั่งรอชั่วโมงบรรยาย ได้มีโอกาสสังเกตกระบวนการที่เกิดขึ้น ข้าพเจ้าเชื่อว่าความรู้ฝังลึกที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่มีความแตกต่างกัน มาจากต่างที่ต่างหน่วยงานกำลังถ่ายทอดผ่านกระบวนการสนทนาในกลุ่มย่อย(Dialogue) เสน่ห์อย่างหนึ่งของสนทนายสนทนาคือ ทรงพลัง แห่งการแบ่งปันกระบวนการเรียนรู้และต่อยอดความรู้

การนั่งสังเกตกระบวนการทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกซึมซับและเป็น ส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในครั้งนี้

จากวงสนทนาเล็กๆ 4-5 คน มีการขยับและกระจายเคลื่อน ไปวงใหญ่ รูปแบบการนั่งเป็นกึ่งตัวล้อมวิพากษ์ ซึ่งเป็นคนต้นแบบ (Role Model) มาแบ่งปันและบอกเล่าประสบการณ์ของการนำ R2R มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน พัฒนาคณะ

*ขนมเบรคด้วยเล็กๆ ให้ความรู้สึกละมุนละไม
บรรยากาศห้องประชุมเป็นพื้นไม้ ล้อมรอบด้วยต้นไม้ใหญ่
ร่มเย็น*

*ห้องไม่ใหญ่และไม่เล็กจนเกินไปให้ความรู้สึกพอดีที่จะมี
ปฏิสัมพันธ์ถึงกันและกันได้*

อาจารย์บุษ(อาจารย์จรงค์ศักดิ์ พุ่มนวน) ได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์รวมถึงความคิดความเชื่อของการนำ R2R มาใช้ ขับเคลื่อนในองค์กร ในบริบทมหาวิทยาลัย ของสถาบันเทคโนโลยี เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้เล่าถึงกระบวนการที่สะท้อนถึงวิธีการ ขับเคลื่อนแบบไม่บีบบังคับไม่กดดัน ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นคือ งานเสร็จ เร็วขึ้นซับซ้อนน้อยลง สะท้อนถึงผลที่เกิดในลักษณะของ LEAN

การได้นั่งฟังอาจารย์บุษทำให้ข้าพเจ้าสามารถเชื่อมโยงมาถึง เนื้อหาที่ข้าพเจ้าจะพูดในช่วงถัดไปได้ง่ายขึ้น

ข้าพเจ้าเริ่มด้วยการเปิดคลิปวิดีโอการส่งต่อ(Refer) ผู้ป่วย ถูกเงินลงจากตอย ของโรงพยาบาลปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน สะท้อนถึงระบบการส่งต่อที่มีเงื่อนไขและข้อจำกัดมากจากเรื่องราว

ในคลิปวิดีโอได้นำมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการฝึกการตั้งคำถามของทุกคน

“จากคลิปวิดีโอ มีผู้ป่วยฉุกเฉินซึ่งเป็นครูตอย ตั้งครรภ์หกเดือนและมีอาการตกเลือด ทางสูทศาสาและ อสม. รวมถึงตำรวจตระเวนชายแดน ช่วยกันนำลงจากตอยเพื่อส่งถึงโรงพยาบาล การเดินทางช่วงแรกใช้รถอีต๊อก ท่ามกลางฝนตก ถนนเป็นดินโคลน รถวิ่งได้ไม่ไกลมาก ก็ต้องเปลี่ยนมาเป็นสามล้อคัน จนนมาถึงตอยที่มีรถโรงพยาบาลจอดรออยู่ ระยะเวลาของการส่งต่อเริ่มตั้งแต่ 8 โมงจนถึงโรงพยาบาลเวลาสามทุ่ม”

จากเรื่องราวดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่นำมาสู่การฝึกตั้งคำถามจากสถานการณ์ในคลิปวิดีโอ ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจมีกำลังใจในการทำงาน

จากการฝึกตั้งคำถาม ได้นำหลายๆ คำถามมาจัดกลุ่มลักษณะคำถามที่เป็น Why, What, How to และนำไปสู่การออกแบบรูปแบบการวิจัย ข้าพเจ้ามองว่าเป็นสิ่งสำคัญของการเริ่มต้นทำวิจัย ทักษะการตั้งคำถามถือเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งการตั้งคำถามจะเป็นการกระตุ้นให้บุคคลอยากเริ่มค้นคว้าและแสวงหาคำตอบ

จบจากการชมคลิปวิดีโอ ข้าพเจ้าให้ทุกคนลองตั้งคำถามและเขียนลงในกระดาษแผ่นเล็กๆ พบว่า ลักษณะคำถามส่วนใหญ่

เป็นแบบ Why ซึ่งเป็นความสงสัยที่จะค้นหาสาเหตุและคำตอบ มีส่วนน้อยที่ถามในลักษณะ How To ซึ่งลักษณะการถามเช่นนี้มักนำไปสู่การสร้างสรรคกระบวนการหรือวิธีการใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหา

เมื่อมองผ่านกระจกหน้าต่างสัมผัสได้ถึง ความร่มรื่นของต้นไม้ และลมเย็นๆ ที่โชยมาจากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ช่วงโง่งมสุดท้ายของการเรียนรู้ทำให้จิตเบิกบานและตื่นรู้

ข้าพเจ้าใช้รูปแบบการเรียนรู้ให้ทุกคนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรยายถึงวิธีการตั้งคำถามในงานวิจัย เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้รับฟังการบรรยายซ้ำ ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพชัดเจนจากประสบการณ์การลงมือทำ นำไปสู่ความเข้าใจมากขึ้น

“Learning by Doing”

เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ

เมื่อข้าพเจ้าเปิดประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความเกี่ยวข้องระหว่างงาน EMS กับ R2R ว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร

พี่ไก่ (กัญญา วงศ์ศรี) พยาบาลจากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ช่วยบอกเล่าเรื่องราวการทำงาน EMS ให้ฟัง และมีทีมจากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โดยคุณหมอมอจ้อย (นพ.กิตติชัย โพธิ์ดิม) และน้องจิ๊กกี้(สุภลักษณ์ ชารีพัด) ช่วยเสริมให้เห็นภาพชัดเจน นำที่ จากเรื่องเล่า สะท้อนให้เห็นว่า R2R สามารถ

เป็นเครื่องมือที่เข้าไปเสริมกระบวนการทำงานและพัฒนางานได้ สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรค ทำให้กระบวนการทำงานราบรื่น ลดขั้นตอนและความซับซ้อนยุ่งยาก

“ในมหาวิทยาลัย เวลาเมื่ออุบัติเหตุเกิดขึ้น จะสังเกตเห็นว่า รพภ.ในมหาวิทยาลัยยังขาดความเข้าใจในการจัดการ ณ จุดเกิดเหตุ ยังไม่มีระบบการส่งต่อที่เชื่อมโยงระหว่าง EMS ของโรงพยาบาลกับรพภ.ที่จึงสนใจอยากพัฒนาระบบตรงนี้ให้เชื่อมโยงทำงานร่วมกันได้ และเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น รพภ.สามารถจัดการและดูแลเบื้องต้น พร้อมสามารถแจ้งเหตุได้ถูกต้อง”

พี่ไก่อัดด้วยน้ำเสียงราบเรียบ นิ่งเย็น ขณะที่พี่ไก่อ่ายทอดเรื่องเล่านั้น ข้าพเจ้าได้จินตนาการตามทำให้เห็นภาพกระบวนการทำงานที่ยังมีประเด็นที่เป็นจุดอ่อนและสามารถพัฒนาต่อไปได้การนำ R2R มาเป็นเครื่องมือ ทำให้ได้คำตอบชัดเจนและกระบวนการพัฒนาระบบตามที่พี่ไก่อ่านั้นได้ผ่านการพิสูจน์ชัดเจนยิ่งขึ้น

คุณจ๊กกี้และทีมจากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่นได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองให้ฟังว่า

“เวลาที่เราทำงานอยู่ ณ ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ มีคนโทรเข้ามา เบื้องต้นเราต้องสอบถามรายละเอียด ซึ่งทาง สพฉ.มีเกณฑ์มาตรฐานทำเป็นแนวทาง แต่พอได้นำไปใช้จริง ปรากฏว่ายังมีส่วนที่ต้องพัฒนาอยู่เยอะ”

“หรือบางที ผู้ประสบเหตุ เช่น ชาวบ้านไม่สามารถแจ้งจุดเกิดเหตุให้ทราบชัดเจน เวลาที่รถออกไปรับผู้ป่วยต้องใช้เวลาานวนหาอยู่หลายรอบ จึงสนใจว่า ปัญหาต่างๆ เหล่านี้น่าจะนำมาเป็นประเด็นในการทำ R2R”

แม้จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learning) แต่เป็นห้วงเวลาที่เต็มเปี่ยม และเต็มอิมทางปัญญา

เมื่อใดก็ตามที่ผู้เรียนเปิดใจ (Open Mind) การจัดการกระบวนการเรียนรู้จะสนุกและผ่อนคลาย รอยยิ้มและเสียงหัวเราะนำมาซึ่งความเบิกบานใจ การรับข้อมูลต่างๆ จะซึมซับและเกิดเป็นความเข้าใจมากขึ้น

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ทำให้มองเห็นกันและกัน
ฟังกันและกัน
ทำความเข้าใจกันและกัน
ที่สุดได้เกิดความเข้าใจจากเรื่องที่ฟัง
และสัมผัสถึงใจของผู้เล่า

เวลาที่มีใครสักคนกำลังตั้งใจฟังในสิ่งที่เราพูด จะทำให้เราตั้งใจพูดมากขึ้น ขณะพูดจะเต็มไปด้วยพลัง เพราะแววตาของผู้ฟังนั้นเร้าต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของเรานั้นเอง

การฟังใครสักคนด้วยความตั้งใจ ตั้งคำถามกับตนเองว่า ผู้ที่

กำลังเล่านั้น กำลังสื่อสารอะไรให้เราทราบ

ภายใต้เรื่องราวนี้มีภาพฝันใหญ่ซ่อนอยู่

"การดูจิตขณะสนทนานี้แหละคือการปฏิบัติธรรม

การเฝ้าระวังความคิด

(พิพากษา เฟงโทษ อดติ ฯลฯ)

ที่เป็นเสียงภายในนี้แหละคือ การฝึกสติ"

"เป็นการสนทนากันแบบฟังเชิงลึก(Deep Listening) ที่เรียกได้ว่าต้อง Open Mind, Open Heart, Open Will เพื่อให้เห็นตัวตนที่แท้จริงของเราเอง ฟังเพื่อเก็บเกี่ยว ฟังเพื่อให้เกิดความไว้วางใจกัน ฟังเพื่อให้เกิดความเคารพในความแตกต่างกัน ทั้งทางความคิดและจิตใจ

บางที่เราก็เรียกการพูดคุยแบบนี้ว่า "วงเล่าเจ้าพลัง" คือมาคุยกัน เปิดหู เปิดตา เปิดใจ รับฟังกัน อย่าเพิ่งไปเถียงกัน อย่ารีบร้อน "สวน" หรือ "สอดแทรก" ซึ่งเป็นการสอนให้เราฟังอย่างมีสติ อย่าไปเฟงโทษ อดติ ลำเอียง คิดเอาเอง

ซึ่งการฟังเชิงลึกได้ก็ต้องฝึกฟังเสียงภายใน (Inner Voice) ของตัวเองให้ได้เสียก่อน เสียงที่ขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์ หมั่นไล่ อิจฉา ด่าทอ ยินดี กังวล นึกไปถึงเรื่องอื่น ไปนอกเรื่อง ฯลฯ เมื่อมีเสียงภายในหรือความคิดแทรกแซงก็หัดดับ หัดระงับ หัดข่ม แล้วมาจดจ่อ มีสมาธิ น้อมใจเข้าไปฟังคนพูดพูดต่อไป"

จากหนังสือ Learn How to Learn ... ให้ความรักก่อนให้ความรู้ของ ดร.วรภัทร์ ภูเจริญ.....

อ่านต่อได้ที่ : <https://www.gotoknow.org/posts/253599>

เมื่อข้าพเจ้านำกระบวนการสุนทรียสนทนามาใช้ในช่วงเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที กับผู้เข้าร่วมที่ส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่ก็สามารถทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง และเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างผ่อนคลายและเป็นมิตร

สิ่งที่ปรากฏอีกอย่างหนึ่งคือ อัดตาดำตัวตนลดลง

กระบวนการคิดทางปัญญาถูกเฝ้าพลัง

ท่าทีและการนั่งพูดคุยไม่เป็นทางการ ตามจริตและอุปนิสัย ไม่ต้องตั้งท่าเคร่งขรึมเป็นวิชาการมาก สามารถนำเรื่องยากๆ มาพูดคุยกันภายใต้กระบวนการสุนทรียสนทนา

ย้อนกลับไปตอนพูดคุยกันเรื่อง "การตั้งคำถามการวิจัย"

ถ้าข้าพเจ้าใช้การบรรยาย ก็จะไม่ทราบเลยว่าพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนเป็นอย่างไร(Pier Knowledge) ข้าพเจ้าก็จะทำหน้าที่ได้เพียงแค่เป็นผู้บอกความรู้เท่านั้น ปฏิสัมพันธ์และท่าทีที่มีต่อกันก็คงจะดูห่างเหินพอสมควร

แต่เมื่อนำ "สุนทรียสนทนา" หรือ Dialogue มาใช้ร่วมกับ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้(Share&Learning) ทำให้ข้าพเจ้าได้ทราบถึง
ประสบการณ์เดิมและทักษะของการตั้งคำถามของแต่ละคนว่ามีมาก
น้อยหรือแตกต่างกันอย่างไร

ทำให้สามารถตัดสินใจได้ว่าจะพูดหรือบรรยาย ในรายละเอียด
ของเนื้อหาความรู้(Content) ได้มากน้อยหรือลึกซึ้งเพียงไร เติมสิ่ง
ที่ขาด ต่อยอดสิ่งที่นำรู้ต่อไป

ตอนที่ 2

รู้จักกัน

“เป็นใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน”

การมาเจอกันไม่ใช่เรื่องบังเอิญ
เมื่อมีเหตุนำพามาให้ได้เจอ
คุณค่าและความหมาย คือ เราได้เติมที่
ในปฏิสัมพันธ์นั้นเพียงใด

รู้จักกับ

“เป็นใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน”

ทันทีที่ไปถึงห้องประชุมตามที่นัดหมาย

ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจในสถานที่ที่ร่มรื่นและเย็นสบาย
เนื่องด้วยว่าดิฉันแม่บ้านเจ้าพระยา

และเมื่อเดินเข้าไปในห้องประชุมยิ่งรู้สึกประทับใจยิ่งขึ้นความ
อบอุ่น ทำที่ความเป็นกันเอง ผ่อนคลายสบายๆ ...กระบวนการที่แบ่ง
ออกเป็นวงเล็กๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ความรู้สึกถึงความซึมซับผ่าน
การเปิดประตูใจที่จะผ่องถ่ายเรื่องราวต่างๆ สู่กันและกัน

ข้าพเจ้าชื่นชมผู้จัดที่จัดกระบวนการได้ดีมากๆ

สถานที่ บรรยากาศ และทีมวิทยากร

ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนให้ข้าพเจ้าฟังว่า "ไม่เคยคิดว่าจะได้มา
ฟังเรื่องวิจัยท่ามกลางความนุ่มนวล"

ชื่นใจ...

"วิจัย ...หรือวิจัยะ " เป็นเรื่องที่ดี เป็นเรื่องที่น่าตื่นรู้อันนำไป

สู่ปัญญาที่มีความเบิกบานเป็นเครื่องหนุน...เพราะวิจัยเป็นเครื่องมือ
ที่นำเราไปสู่ความพ้นทุกข์จากปัญหาและอุปสรรค

ที่ผู้ข้าพเจ้าเชื่อว่าทำให้เราเกิดปัญญาและจิตใจอ่อนโยนลง
มีเมตตามากขึ้นสะท้อนผ่านออกมาจากภาษากายที่นุ่มนวลขึ้น

Transformation...

R2R สู่อายการแห่งการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณ

ข้าพเจ้าสัมผัสได้จากหลายๆ ท่านที่ผ่านกระบวนการ R2R แล้ว
มีปิติสุข มีบุคลิกที่นุ่มนวล มีหัวใจที่อ่อนโยน มองความเป็นไปด้วยความ
เข้าใจมากขึ้น สภาวะของความเข้าใจนี้ข้าพเจ้าเรียกว่า มีปัญญา...

ชื่นชมการจัดกระบวนการของ น้องพิงค์ (ชนนิกันต์ สิงห์พยัคฆ์)
และทีม สพฉ.

ประทับใจเครือข่ายคุณอำนวย "ชั้นเทพ" รุ่น 3

ซาบซึ้งนักพัฒนางานเครือข่าย EMS ทุกท่าน...มาด้วยหัวใจ
อันเต็มเปี่ยม

นานมากที่ไม่ได้เจอกระบวนการ Workshop KM ที่อบอุ่น
ด้วยความรักความอบอุ่นเช่นนี้...

และยังประทับใจเมื่อมาเจอ Note Taker "น้องจี้" (วีรญา เดชเฟื่อง)
คล้ายได้มองเห็นอดีตตนเองเมื่อ 8-9 ปีก่อน พลังแห่งความเบิกบานที่
ปรากฏเป็นพลังแห่งการเรียนรู้...

การไปร่วมงานครั้งนี้

เป็นพลังมากๆ ไม่น่าเชื่อว่า...เดินทางติดต่อกันมาทุกสัปดาห์
งานที่ใช้กำลังแทบทุกงานแต่ไม่เหนื่อยล้าเลย...ปิติ เบิกบาน และสงบในใจ
..... อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/592972>

จากเรื่องราวข้างต้นเป็นบันทึกที่ข้าพเจ้าได้ถอดบทเรียนและ
เขียนบันทึกไว้ในเว็บไซต์ Gotoknow.org

**ในวงเครือข่าย KM&R2R EMS ของสถาบันการแพทย์
ฉุกเฉินแห่งชาติ ครั้งแรกข้าพเจ้ารู้สึกสงสัยว่าคนหน้างานน่าจะ
ประกอบไปด้วยใครบ้าง ?**

แต่พอมาเจอกัน ภาพของความเข้าใจเริ่มชัดเจนขึ้น มีแพทย์
พยาบาล นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (Paramedic) เจ้าพนักงาน
ฉุกเฉินการแพทย์ เป็นผู้ทำหน้าที่ในการออกเหตุหรือประจำอยู่ศูนย์
ที่เรารู้จักกันในชื่อ "ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ" และเครือข่ายอาสา
สมัครในพื้นที่ชุมชน คือ มูลนิธิ อปท. อปพร. ต่างๆ

(อปท. หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อปพร. หมายถึง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน)

ความเข้าใจเดิมคิดว่า EMS มีหน้าที่เพียงแค่รับ-ส่งผู้ป่วย
ฉุกเฉินเท่านั้น แต่เมื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหลายคน พี่ไก(กัญญา
กัญญา) พยาบาลวิชาชีพ ได้อธิบายการออกปฏิบัติการฉุกเฉินว่า

“ทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุ จะมีการเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไข

ภาวะฉุกเฉินเพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัย และถูกส่งต่อไปห้องฉุกเฉินของ
โรงพยาบาล การดูแลรวมไปถึงระหว่างการนำส่ง”

น้องจิ๊กกี้ (สุภลักษณ์ ชารีพัต) จากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น
ช่วยเหลือเสริมว่า

“ทำงานอยู่ที่ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ ต้องสอบถามและ
ประเมินอาการอย่างสั้น กระชับ ตามแนวทางที่ สพฉ. ได้กำหนดขึ้นมา
ภายใต้เวลาอันจำกัด ให้สามารถคัดกรองและส่งทีมออกไปที่จุดเกิด
เหตุได้เหมาะสมสอดคล้องกับอาการเจ็บป่วย”

หม่อจ้อย (นพ.กิตติชัย โพธิ์ตม) ที่ทำงานที่เดียวกับน้องจิ๊กกี้ ได้
เล่าต่อยอดเพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนขึ้น

“หม่อสนใจอยากรู้ว่า จากที่ได้รับแจ้งเหตุ ออกไปช่วยเหลือ
และรับผู้ป่วยมาถึงที่ห้องฉุกเฉินนั้น การประเมินเบื้องต้นจากศูนย์รับ
แจ้งเหตุและสั่งการสอดคล้องกับอาการของผู้ป่วยจริงหรือไม่”

จากเรื่องราวหลากหลาย คนหนึ่งเริ่ม คนหนึ่งเล่าต่อยอด
มองเห็นภาพการทำงานของชาว EMS ชัดเจนขึ้น

รอยยิ้มและเสียงหัวเราะ สะท้อนถึงความรู้สึกและหัวใจแห่ง
มิตรภาพ แม้ว่าครั้งนี้จะเป็นเพียงครั้งแรกที่ได้เจอกัน แต่เป็นการเจอ
กันที่มีคุณค่ามีความหมาย มาจากต่างพื้นที่เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน โดยมุ่ง

หวังที่จะนำ R2R มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาขับเคลื่อนงาน

ข้าพเจ้านำเรื่องราวที่ได้ไปพบเจอที่อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดินแดนชายขอบ ที่การส่งต่อมีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การใช้รถอีต๊อกออกจากหมู่บ้าน ผ่านเส้นทางที่เป็นโคลนตมต้องจอดรถไว้ และเดินเท้าต่อ ลงจากดอย เพื่อไปยังจุดที่นัดหมายกับรถฉุกเฉินจากโรงพยาบาล

จากเรื่องราวดังกล่าว นำมาสู่ประเด็น การเปิดประตูสู่การเรียนรู้ร่วมกัน ความคิด ความรู้สึก และความเห็น ถ้าหากเป็นไปได้ จะมีวิธีการอย่างไรหรือไม่ ที่จะทำให้การส่งต่อภายใต้ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ทำได้

ในช่วงเวลาสั้นๆ จำกัด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ราบรื่น การชมคลิปวิดีโอและคิดวิเคราะห์หาคำตอบ เป็นการกระตุ้นทักษะต่างๆ อาทิ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชื่อมโยง นำไปสู่การแสวงหาคำตอบของบุคคลได้ดี

ข้าพเจ้าลองจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ ประกอบด้วย

แพทย์ 2-3 คน

ส่วนใหญ่เป็นพยาบาล

มีเจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์

ที่สำคัญมีอาสาสมัครจากภาคีเครือข่ายภาคประชาชน เข้าร่วมด้วย

ทุกท่านล้วนมีความสนใจที่จะนำ R2R มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานการแพทย์ฉุกเฉิน ทาง สพฉ.จึงได้จัดการประชุมครั้งนี้นี้ขึ้น เพื่อเติมองค์ความรู้และนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ข้าพเจ้ามีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งได้เล่าให้ฟังว่า

"ยุคแรกของการจัดตั้งผู้รับผิดชอบงานนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นพยาบาลอยู่ภายใต้การดูแลและกำกับของแพทย์ บางแห่งทำงานร่วมกับห้องฉุกเฉิน(ER) แต่ก็มีหลายๆ แห่งที่แยกตัวออกมา

ภายหลังโรงพยาบาลเริ่มส่งคนไปเรียนเฉพาะทางด้านนี้มากขึ้น

ภารกิจตามโครงสร้าง จะไม่มีพยาบาล แต่ในทางปฏิบัติก็ยังทำงานร่วมกัน โดยมีพยาบาลเป็นอัตรากำลังหลัก เมื่อมีผู้ที่เรียนจบทางด้านการศึกษาแพทย์ฉุกเฉิน หน้าที่หลักก็จะเป็นของบุคคลเหล่านี้"

"สำหรับพยาบาล ก่อนจะรับงานนี้มักจะถูกส่งไปอบรมหรือเรียนหลักสูตรเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ฉุกเฉิน"

จากการบอกเล่าทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นภาพการทำงานชัดเจน

ขึ้น สอดคล้องกับประสบการณ์ที่เคยได้เห็นการทำงาน EMS ในหลายพื้นที่

ในกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมที่มาร่วมนี้ นอกจากจะมีหลากหลายวิชาชีพแล้ว ยังมาจากหลายๆ แห่ง ซึ่งข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตว่า ส่วนใหญ่มาจากภาคอีสาน เมื่อสอบถามจึงได้คำตอบว่า การประชาสัมพันธ์และเชิญเข้าประชุม ได้รับการตอบรับอย่างดีมากจากเครือข่าย EMS ทางภาคอีสาน

จากการบอกเล่าของสมาชิกท่านหนึ่งในกลุ่มความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินยังมีน้อยมาก

“อาจารย์เชื้อใหม่ว่า คำถามตามแนวทางมาตรฐานที่ สพฉ. สร้างขึ้นมาให้ใช้ บางครั้งอาจไม่สามารถใช้ได้กับบริบทของชุมชนในภาคอีสาน”

“บางครั้งชาวบ้านไม่เข้าใจ ก็จะไว้วางใจว่าถามทำไม ทำไมไม่รับมารับ จะมารับหรือไม่รับ”

“ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้บริการ 1669 ว่ามีความสำคัญอย่างไร บางครั้งพบว่า อาการหนักก็นำส่งมาเอง”

ข้าพเจ้าได้นำข้อมูลความเป็นมาของระบบการแพทย์ฉุกเฉินจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ(สพฉ.) มาแนบไว้เพื่อประโยชน์

และนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉินมากขึ้น

ระบบการแพทย์ฉุกเฉินในประเทศไทยเริ่มต้นจากมูลนิธิอัครเด็กเซียงตึ้ง (มูลนิธิป่อเต็กตึ้งในปัจจุบัน) ได้ริเริ่มให้บริการขนส่งผู้ป่วยไม่มีญาติใน พ.ศ. 2480

ในเวลาต่อมาได้ให้บริการรับส่งผู้ป่วยและผู้บาดเจ็บฉุกเฉินเช่นเดียวกับใน พ.ศ.2513

ที่มูลนิธิร่วมกตัญญูได้เปิดให้บริการในลักษณะเดียวกันได้เป็นต้นกำเนิดของระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่คนทั่วไปสามารถเข้าถึงการบริการได้โดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติและไม่ใช้บริการเฉพาะกิจ

ระบบการแพทย์ฉุกเฉินในประเทศไทยจึงได้รับการพัฒนาขึ้นนับตั้งแต่นั้นมา

พร้อมๆ กับการพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ช่วยชีวิตในห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลแต่ละแห่ง ทั้งภาครัฐ และเอกชน

ใน พ.ศ.2536 กระทรวงสาธารณสุขได้รับความช่วยเหลือทางเทคนิคจาก Japan International Cooperation Agency (JICA)

ในการจัดตั้งศูนย์อุบัติเหตุ (Trauma Center) ณ โรงพยาบาลขอนแก่น ซึ่งครอบคลุมการให้บริการช่วยเหลือก่อนถึงโรงพยาบาล

(Pre-Hospital Care) ด้วย

ต่อมา พ.ศ.2537

โรงพยาบาลวชิรพยาบาลได้เปิดให้บริการรถพยาบาลฉุกเฉินโดยใช้ชื่อว่า SMART

(Surgico-Medical Ambulance and Rescue Team)

ตามแผนป้องกันอุบัติภัยของกรุงเทพมหานคร และ พ.ศ.2538
กระทรวงสาธารณสุขได้เปิดตัวต้นแบบระบบรักษาพยาบาล
ก่อนถึงโรงพยาบาล ณ โรงพยาบาลราชวิถีในชื่อ “ศูนย์กู้ชีพเรนทร”
โดยภายหลัง โรงพยาบาลนพรัตนราชธานีและโรงพยาบาลเลิดสิน
ได้เข้าร่วมเครือข่ายให้บริการด้วย

พ.ศ.2538 กระทรวงสาธารณสุข เปิดตัว “ศูนย์กู้ชีพเรนทร”
ณ โรงพยาบาลราชวิถี

ต่อมากระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้ง

สำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินขึ้นเป็นหน่วยงาน

ในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและดำเนินงาน

การแพทย์ฉุกเฉินมาอย่างต่อเนื่อง

หน่วยงาน/องค์กรทั้งหลายที่กล่าวมานี้จึงเป็นต้นกำเนิดที่มาของ

“สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ”

ทำหน้าที่พัฒนางานการแพทย์ฉุกเฉินมาจนมีความก้าวหน้า

และผลงานเป็นที่ประจักษ์ในวงกว้าง

การขยายบทบาทมาเป็นสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลในกำกับของ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ก็เพื่อให้มีรูปแบบการบริหาร

จัดการที่มีความคล่องตัวและสามารถบริหารงานตามนโยบาย

การบริหารงานของคณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย

สามารถก้าวกระโดดไป ส่งผลให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับการคุ้มครองสิทธิ

ในการเข้าถึงระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างทั่วถึง เท่าเทียม

มีคุณภาพมาตรฐาน

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551

ได้อย่างแท้จริง

แหล่งข้อมูล : สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ,2559

สรุปตามความเข้าใจของข้าพเจ้า ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน
หรือ EMS เป็นระบบการช่วยเหลือและรักษาพยาบาลก่อนถึง
โรงพยาบาล โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ป่วยฉุกเฉินปลอดภัย หรือได้รับ
การดูแลอย่างทันท่วงที ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักรู้ถึง
ภาวะฉุกเฉินและเข้าถึงได้เหมาะสม รวมไปถึงการจัดการให้ผู้ป่วย
ฉุกเฉินได้รับการดูแลที่ได้มาตรฐานจนพ้นภาวะฉุกเฉิน ครอบคลุม
ตั้งแต่ก่อนและในโรงพยาบาล

ตอนที่ 3

Reflection

“สะท้อนรู้สะท้อนใจ”

การได้ใคร่ครวญและทบทวน
ทำให้ได้ย้อนกลับมาองภายในตนเอง
ทั้งจิตใจ...และปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้

Reflection

“สะท้อนรู้สะท้อนใจ”

ทันทีที่กลับจากการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ(สพฉ.) จัดขึ้น ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าได้เปิดประตูใจสู่การเรียนรู้การนำ R2R มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานของระบบ EMS ข้าพเจ้าได้เขียนบันทึกไว้ที่เว็บไซต์ Gotoknow.org

สู่กระบวนการเรียนรู้ R2R สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เป็นโอกาสที่ดีมากๆ ที่ข้าพเจ้าถูกเชิญไปร่วมเป็นวิทยากรกระบวนการในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ R2R ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติเป็นการเชิญแบบกระชั้นชิด แต่ด้วยว่าเป็นระยะเวลาวันเดียวไม่กระทบงานประจำ ของข้าพเจ้ามากนัก จึงตกปากรับคำน้องพิงค์

เมื่อดูตามเวลามีชั่วโมงที่รับผิดชอบไม่มากนัก จึงยินดีและวางแผนไปกลับในวันเดียวซึ่งความจริงนั้นกระบวนการมีสองวันและข้าพเจ้าก็ได้คิดว่าตัดสินใจผิดพลาด

วงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ สพฉ.จัดขึ้นนี้น่าสนใจมากมีกลิ่นอายของ KM สะท้อนถึงความอบอุ่นและพลังแห่งความเบิกบาน เมื่อ

ได้เข้าไปสัมผัสช่างน่าประทับใจ จึงบอกกับตนเองว่าข้าพเจ้าพลาดโอกาสเข้าร่วมกระบวนการทั้งสองวัน

น้องพิงค์(ชนนิกานต์ สิงห์พยัคฆ์) ผู้จัดหลักและมีน้องจี้(วีรญา เดชเฟื่อง)...มาร่วมถอดบทเรียนกระบวนการมีวิทยากร R2R ระดับคุณอำนวยขั้นเทพมาร่วมด้วยช่วยกันหลายท่าน ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนให้ข้าพเจ้าฟังว่า

วิทยากรช่างนุ่มนวลกันทุกคน

ความนุ่มนวลที่มาจากภายในที่ใจสัมผัสใจได้

ข้าพเจ้าออกไปว่านี่ไง R2R ทำให้เราเกิดการแปรเปลี่ยนอย่างลึกซึ้ง (Transformation)

ข้าพเจ้าได้หันเข้าไปร่วมฟังวงสุนทรียสนทนาเล็กๆ และวงใหญ่ที่มีอาจารย์บุษ(อาจารย์จรงค์ศักดิ์ พุ่มนวน) จากสถาบันเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบังมา Inspired ให้หัวใจนักพัฒนางานอิมเมจ

ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายเรื่อง...PICO ผู้การตั้งคำถามการวิจัย

PICO

เทคนิคการตั้งคำถามโดย PICO modify

P = Pop ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

I = Issue/Intervention ประเด็นหรือกิจกรรมที่เรายกมาศึกษา

C = Control กลุ่มเปรียบเทียบกับ เช่น วิธีเก่า

O = Outcome ผลลัพธ์ที่ต้องการวัดผล/ตัวแปรตาม

P คือ กลุ่มประชากร หรือตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

I คือ กิจกรรมที่ผู้วิจัยออกแบบหรือพัฒนาขึ้น หรือประเด็นที่ต้องการพิสูจน์ โดยทั่วไปจะรู้จักในนามตัวแปรต้น

C คือ กลุ่มหรือกิจกรรมที่ต้องการเปรียบเทียบกับ I (intervention) ซึ่งอาจหมายถึง กิจกรรมเก่า/วิธีเก่า ที่ผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบกับวิธีใหม่หรือสิ่งที่พัฒนาขึ้นมาใหม่

O คือ สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการวัดผล/ประเมินผลหลังจากได้ใส่กระบวนการ หรือ Intervention ในกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผลจะออกมาอย่างไร ซึ่งการวัดผล O นี้ได้ต้องมีเครื่องมือที่ใช้ในการวัด อาจจะเป็นแบบสอบถาม แบบวัด แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบสังเกต เป็นต้น ในการวิจัยทั่วไปเราจะรู้จัก O ในนามของ “ตัวแปรตาม”

แหล่งข้อมูล : วิกิแห่งการวิจัย R2R (why...What...How to ทำไม อะไร อย่างไร...ใน R2R)

ช่างน่าทึ่งมากเมื่อข้าพเจ้าเริ่มกระบวนการให้ทุกคนได้ดูคลิปวิดีโอสั้นๆ เกี่ยวกับคนหน้างานชาวปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พร้อมให้ทุกคนตั้งคำถามกับตนเองเมื่อดูคลิปวิดีโอที่จบ

ข้าพเจ้าไม่คาดคิดว่าจะได้พบคำถามที่ดีมากมายที่นำไปสู่การเหลา Research Question...

ข้าพเจ้าลองจัดกลุ่มดู 70 เปอร์เซนต์มีคำถามที่นำไปสู่การถามแบบ Why What และอีก 30 เปอร์เซนต์เป็นคำถามที่นำไปสู่การปฏิบัติ

การสร้างสรรค์ Intervention และลองนำคำถามเหล่านั้นมาใช้ใน PICO ช่างเป็นอะไรที่น่าประทับใจมาก ง่ายและเข้าสู่กระบวนการได้แบบสิ้นไหล เพียงแค่ลองพลิกกระบวนการที่นำให้ทุกคนได้ตั้งคำถามก่อน...เมื่อก่อนข้าพเจ้าจะพูดถึงแนวคิดวิธีการก่อนแล้วค่อยลงมือฝึกฝนตั้งคำถาม

แต่รอบนี้ข้าพเจ้าให้ทุกคนฝึกปฏิบัติตั้งคำถามก่อนแล้วค่อยนำไปสู่การอธิบาย

การเรียนรู้ที่ง่ายสั้นกระชับเวลามากขึ้นในการใช้ไปสู่การสร้าง
ความเข้าใจเครดิตกระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้ต้องมอบให้ ดร.เชษฐา
จาก R2R Forum 8 Transformation "ได้อะไรจากห้อง TED Talk".....
อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/592790>

การได้สะท้อนตนเองทำให้ข้าพเจ้าได้มองเห็นจิตใจตนเองที่มี
ต่อเหตุการณ์และเรื่องราวที่เข้าไปประสบ สาระที่ตนเองได้เกิดการ
เรียนรู้นั้นมีเรื่องอะไรบ้าง เกิดการย้อนมองตนเองในภาพรวมทั้งหมด
ที่เกิดขึ้นตลอดการเรียนรู้ ใคร่ครวญวิธีคิดที่เกิดขึ้นและการปฏิบัติของ
ตนเอง

ในกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ช่วงท้ายของกระบวนการ คือ
การถอดบทเรียน ข้าพเจ้าให้ทุกคนเขียนถอดบทเรียนและสะท้อนให้
กลุ่มใหญ่ได้ร่วมฟัง สรุปเนื้อหา ได้ว่า

"มีความเข้าใจง่ายอาจารย์พูดเรื่องยากให้ผู้ฟังเกิดความ
เข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง"

"เกิดแรงบันดาลใจ จากคลิปวิดีโอที่อาจารย์เปิดให้ดู ทำให้
เห็นว่าในระบบการส่งต่อยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่เยอะ"

"สนุก ผ่อนคลาย ประทับใจ"

"ได้ทราบเทคนิคการตั้งคำถาม และมองเห็นความเป็นไปได้
ในการนำไปใช้จริงในการตั้งคำถามจากงานประจำ มีความชัดเจน"

"อาจารย์มีเทคนิคการสอนที่นำไปสู่ความสนใจ และอยาก
ติดตาม และจบด้วยการอธิบาย ทำให้เกิดความเข้าใจและไม่กดดัน"

นี่เป็นเพียงบางส่วนของหลายๆ ท่านได้สะท้อนออกมาในช่วง
ของการถอดบทเรียน

ในการถอดบทเรียนสะท้อนสิ่งที่เกิดการเรียนรู้ ดำเนินไปภาย
ใต้ 4 ประเด็น คือ

1. การมีสัมพันธภาพที่ดี
2. บรรยากาศที่ผ่อนคลาย
3. ความไว้วางใจ
4. การกระตุ้นด้วยคำถามที่นำไปสู่การคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์

จากนั้นนำไปสู่การไตร่ตรองและสะท้อนออกมาที่สื่อถึง
ความคิดและความรู้สึก ซึ่งอาจลึกซึ้งไปจนถึงระดับสะท้อนถึงการ
เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว

สู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น

มีการเชื่อมโยงมากขึ้น

และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

"**การมีสัมพันธภาพที่ดี**" ระหว่างกันและกัน วิทยากรทำ
หน้าที่เป็น"คุณอำนวย"ที่เอื้อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เมื่อไรก็ตามถ้า
วิทยากรหรือผู้สอนเปลี่ยนท่าทีจากการเป็นผู้บอกความรู้ มากระตุ้น
ให้เกิดการสร้างความรู้ สัมพันธภาพที่ดี นำมาซึ่งการกล้าพูดกล้า
แสดงออก ไม่รู้สึกถึงอำนาจและการคุกคาม การพูดคุยดำเนินไปภาย
ใต้ท่าทีของการแบ่งปัน เสมอกัน ฟังกันและกัน

"บรรยากาศที่ผ่อนคลาย"การจัดห้องและรูปแบบของการนั่ง มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนินไปภายใต้บรรยากาศของความผ่อนคลาย และให้ความรู้สึกปลอดภัย(Safety Zone) ความเป็นทางการจะนำมาซึ่งการปิดกั้น ไม่กล้าแสดงออก เก็ง และประหม่า ดังนั้น ในการจัดการที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรดำเนินไปภายใต้ลักษณะของการผ่อนคลาย และการมีสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม

"ถ้าบุคคลได้สัมผัสกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องนั้นมาระยะเวลาหนึ่ง ...สิ่งแวดล้อมที่เข้าข่ายเป็น Safety Zone จะสามารถนำพาและดึงศักยภาพพร้อม Tacit Knowledge ที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้นออกมาได้"..... อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/597550>

"สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้กระบวนการเรียนรู้ต้องเป็น Safety Zone... ผู้คนสนุกและมีความสุขอันประณีตขณะเรียนรู้ดังที่เคยเกิดปรากฏการณ์นี้แล้วที่เห็นชัดคือ R2R ป่าติ๋ว..."

อ่านต่อได้ที่ : <https://www.gotoknow.org/posts/585749>

"พื้นที่ปลอดภัยภายในใจ" สู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

"ความไว้วางใจ"(Trustworthiness) ภายใต้สัมพันธภาพที่ดี และการอยู่ในห้องประชุมที่เต็มไปด้วยความรู้สึกปลอดภัยภายในใจ ความไว้วางใจจะเป็นสภาวะที่ละเอียดเพิ่มขึ้นมาทำให้กระบวนการแลกเปลี่ยนดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น และส่งผลต่อการสะท้อนความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้ดียิ่งขึ้น

ช่วงทำมาก่อนเลิกประชุมกิจกรรมการถอดบทเรียนสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แม้จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ แต่กระบวนการเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เข้าร่วมสามารถสะท้อน(Reflection) สิ่งของตนเองเรียนรู้ได้อย่างเป็นอิสระและสร้างสรรค์ เกิดการต่อยอดความคิด เกิดแรงบันดาลใจที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงภายในตัวทุกคนได้

"ฮึกเหิม มีกำลังใจ อยากทำ กลับไปจะไปชวนทีมพูดคุย ค้นหาประเด็นที่นำไปสู่การตั้งคำถาม"

"R2R ไม่ได้ยากอย่างที่คิด ถอยกลับมามองงาน ทบทวนงาน ก็เห็นชัดเจนนว่ามีปัญหาอะไรลงมือแก้ไข หากำตอบ"

"ผมชอบกระบวนการที่อาจารย์สอน ทำให้เรื่องยากๆ กลายเป็นเรื่องง่ายทันที ฟังแล้วเราทำได้ อาจารย์มีวิธีการที่ทำให้เราทุกคนเกิดความเข้าใจ และตั้งคำถามการวิจัยเป็น"

"PICO ง่ายมาก ไม่เคยได้ยินมาก่อน เมื่อก่อนกว่าจะตั้งคำถามการวิจัยได้ ใช้เวลานานมาก แต่ PICO ทำให้เราตั้งคำถามการวิจัยง่ายขึ้น ชัดเจนด้วย"

"การกระตุ้นด้วยคำถามที่นำไปสู่การคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์"

กระบวนการที่นำไปสู่การถอดบทเรียน หลักการที่สำคัญคือการตั้งคำถาม ถ้าเป็นคำถามที่กระตุ้นให้เกิดความคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ จะทำให้เกิดการเฝ้ากระบวนการคิด เกิดการเสียสมดุลทาง

ปัญญา และบุคคลก็จะเกิดการกระตุ้นใ้ใครรู้และแสวงหาคำตอบ

คำถามที่ใช้นำไปสู่สามลักษณะคือ

Why เพื่อนำไปสู่การหาเหตุผล หรือสาเหตุ ที่เกี่ยวเนื่องส่ง ผลสัมพันธ์กัน

What เพื่อนำไปสู่การคิดค้น หาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และ สัมพันธ์กัน เป็นเหตุเป็นผลระหว่างกัน

How To เป็นคำถามที่เปิดประตูสู่การแสวงหาคำตอบเชิง สร้างสรรค์ การคิดหาหนทางหรือวิธีที่ทำให้ปัญหาลดลงหรือหายไป มักจะได้วิธีการใหม่ๆ หรือนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้น

สำหรับการถอดบทเรียน หรือการสะท้อนบทเรียน ภายใต้ สัมพันธภาพที่ดีงาม บรรยากาศที่ผ่อนคลาย และเป็นกัลยาณมิตร การตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนสามารถสะท้อนการรู้คิด ความเข้าใจ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมกระบวนการ บางครั้งอาจ ลึกซึ้งไปจนถึงการเกิดการวางแผนหรือการกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนิน ต่อไปหลังจากเสร็จสิ้นการเข้าร่วมกระบวนการ

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งนี้ ทุกท่านได้เกิดการเรียนรู้ใน เรื่องอะไรบ้าง

จากบทเรียนดังกล่าว นำไปสู่การเกิดแนวคิดหรือวิธีการ พัฒนางานต่ออย่างไร

จากเสียงสะท้อนที่ว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ ทำให้ หลายท่านมีความรู้สึกประทับใจ ท่านคิดว่าการประชุมแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ในครั้งนี้ แตกต่างจากการประชุมอื่นๆ ที่ท่านเคยเข้าร่วม อย่างไร

อยากให้ทุกท่านช่วยทบทวนและสะท้อนความรู้สึกที่เกิดขึ้น ขณะเข้าร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้

หรือแม้แต่คำถามง่ายๆ เช่น “ความประทับใจ”

หลังจากที่ได้มาเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ R2R ท่านมีความประทับใจในเรื่องอะไรบ้าง เพราะอะไร

การถูกเร้าด้วยคำถาม มักนำไปสู่การกระตุ้นความคิด และการแสดงออกอย่างเหมาะสม ภายใต้กรอบคำถาม ทำให้สามารถใช้ทักษะกระบวนการคิดได้อย่างเป็นระบบ เมื่อได้รับฟังคำถามแล้ว ทักษะแรกที่เกิดขึ้น คือ การคิดทบทวนหรือใคร่ครวญ ซึ่งการคิด ใคร่ครวญนั้นสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้เริ่มต้นจากการ เสียสมดุลทางปัญญาเกิดขึ้น จากนั้นบุคคลก็เริ่มที่จะหาคำตอบให้ กับตนเอง มีการใคร่ครวญในประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิม แล้ว เชื่อมกับความคิดหรือความรู้ที่มาจากประสบการณ์ใหม่ หรือข้อมูล ใหม่ๆ ที่ได้ประสบ ตกผลึกออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ แล้ว สะท้อนออกมา

อาจสรุปได้ว่าการสะท้อนคิด(Reflection) หมายถึงกระบวนการ คิดไตร่ตรองทบทวน(Reflective Thinking) พินิจพิจารณาและพิจารณา สิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบโดยใช้สติและมีสมาธิ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้ บุคคลได้ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตน(Reflective Practice) ช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การ

พัฒนาปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Johns. 2000: 34)

องค์ประกอบที่สำคัญของการสะท้อนคิด คือกระบวนการทางปัญญาและความรู้สึกนึกคิด (Intellectual And Affective Dimensions) โดยหัวใจของการสะท้อนคิดอยู่ที่ประสบการณ์ของบุคคลที่มีสิ่งเร้าให้เกิดความรู้สึกนึกคิดต่อประสบการณ์นั้น สิ่งเร้าดังกล่าวอาจจะเป็นสิ่งที่ทำให้แปลกใจ(Surprise) หรือสิ่งที่ทำให้ไม่สบายใจ(Discomfort) รวมไปถึงความรู้สึกทางบวก และสิ่งที่ป็นอุปสรรคต่างๆ (Positive Or Obstructing Feeling)

ซึ่งกระบวนการสะท้อนคิดจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเชื่อมโยงความรู้สึกไปสู่ประสบการณ์ และพยายามที่จะอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น โดยการเปรียบเทียบ หาเหตุผล พร้อมทั้งมีการประเมินการกระทำของตนเอง ดังนั้น การสะท้อนคิดจึงเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์หนึ่งไปสู่อีกประสบการณ์หนึ่งต่อไป (Wong. et.al.1997:477) การสะท้อนคิดมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดหรือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ(Critical Thinking)

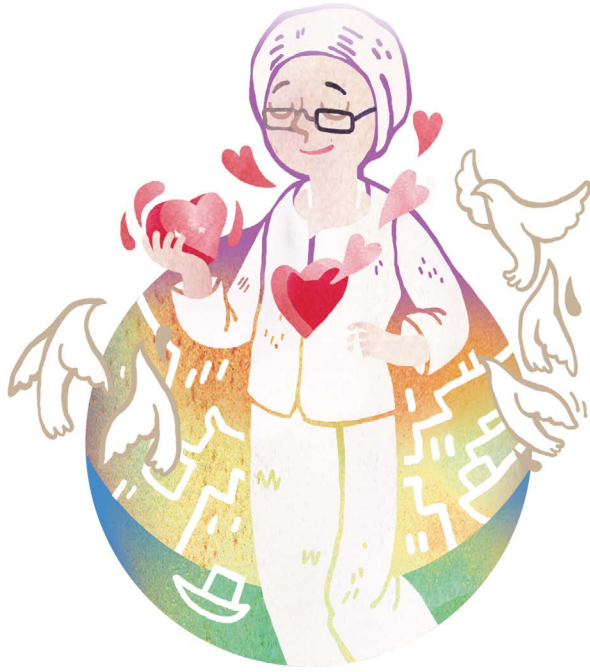
เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการคิดและตัดสินใจที่จะเชื่อหรือกระทำการใดๆ บนพื้นฐานของการสะท้อนคิดอย่างมีเหตุผล ดังนั้น การฝึกสะท้อนคิดจึงเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นการพัฒนาศักยภาพทางปัญญาที่ส่งผลให้มีการปฏิบัติและการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของพุทธศาสนาที่กล่าวถึง การคิดไตร่ตรองหรือการคิดทบทวน

อย่างมีเหตุผล เป็นหลักพุทธธรรมที่มีมาเป็นเวลายาวนานและสามารถนำมาใช้เป็นวิธีการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยนักปรัชญาเรียกว่า วิธีแห่งปัญญา (สาโรช บัวศรี. 2544: 37-38)

KM&R2R EMS

ภาคสอง

สู่การเรียนรู้

ตอนที่ 4 “ใจที่เปิดกว้าง”

การเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากการได้ฟังผู้เรียน
ทำให้ได้ทราบพื้นฐานหรือฐานความรู้เดิมที่มี
และหน้าที่ของข้าพเจ้าเพียงเติมเต็มและแลกเปลี่ยน
ดังนั้นรูปแบบจึงไม่ใช่แบบบรรยาย
ที่ผูกขาดจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว.....

อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/595594>

ใจที่เปิดกว้าง

ข้าพเจ้าเดินทางมาถึงที่พักก่อนวันประชุมหนึ่งวัน การได้พักผ่อนก่อนเริ่มต้นทำงานทำให้มีกำลังและไม่ล้าจนเกินไปการเตรียมที่พักให้ได้พักอย่างสบายถือเป็นความใส่ใจของผู้จัด...เพราะความสบายในที่นี้หมายถึงสะอาด สงบ ปลอดภัย และอุดมไปด้วยมิตรภาพ รวมถึงความเกื้อกูลต่างๆ

สถานที่ ผู้จัดยังคงแนวคิดในเรื่องใกล้ขีดธรรมชาติแต่ไม่ไกลจากความเป็นเมืองมาก เพียงแค่เลี้ยวเข้าไปในซอย ความวุ่นวายก็ลดลงตามระยะทาง ต้นไม้เขียวครึ้มสองข้างทางเพิ่มขึ้นความ จอแจเริ่มลดลงเรื่อยๆ

ภายในบริเวณเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่และริมน้ำเจ้าพระยา อาคารที่พักรวมถึงการตกแต่งให้ความรู้สึกคล้ายพักบ้านในยุครัชกาลที่ 5

“ผ่อนคลายและสบาย” คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้ย่างกรายเข้าไปในบริเวณพื้นที่ ไม่น่าเชื่อว่าพอนั่งรถไปไม่กี่นาที หน้าปากซอยคือความเจริญเต็มไปด้วยธรรมชาติวิงพุกพลาและจ่อแจด้วยผู้คน

เสียงนกนานาชนิดร้องรับแสงอรุณ

โดยนิสัยที่ได้ฝึกฝนมากกว่าสิบปีที่ข้าพเจ้าตื่นนอนแต่เช้ามีดพร้อมมีภารกิจทำมากมาย ไม่ว่าจะทำวัตรสวดมนต์ นั่งสมาธิภาวนา และเขียนหนังสือหรือบทความต่างๆ วันนั้นก็เช่นเดียวกัน หลังจากเสร็จจากภารกิจส่วนตัว ออกจากห้องพักเดินมาตามทางเดินและแวะไปชมบรรยากาศยามเช้าริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีเรือขนส่งสินค้าที่บรรทุกของมากมายเพื่อไปขึ้นเรือลำใหญ่ค่อยลอยล่องไปตามสายน้ำ มีนกบินโฉบไปบนผิวน้ำ คลื่นกระทบฝั่งเป็นระลอก

สงบ

คือ ความรู้ใจที่ผุดขึ้นมาในใจ

ข้าพเจ้าเดินเข้ามาในห้องอาหารที่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา และเลือกที่จะนั่งมุมเงียบๆ โต๊ะเล็กๆ...

หลังจากรับอาหารเช้าที่ดีมากๆ อาทิ สลัดผักผลไม้จานโต และข้าวราดกับข้าวต่างๆ ตามที่เราจะตักจากบุฟเฟ่ต์...สามารถให้พลังงานมากพอที่จะอยู่ได้จนถึงสองวัน

การทานอาหารที่ไม่เร่งรีบและได้พิจารณาอาหารไปพร้อมๆ

กันคือ ความเต็มอิมทั้งร่างกายและจิตใจ

ห้องประชุมอยู่ในโซนเดียวกับห้องอาหาร เจอหลายๆ ท่าน
คุ้นเคยและทักทาย แต่ก็ยังมีอีกหลายท่านที่ข้าพเจ้าได้เจอครั้งแรก...

ชื่นชมผู้จัด ... ที่ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้

ข้าพเจ้าเลือกที่จะนั่งเก้าอี้ตัวเดี่ยวใกล้ประตูทางเข้า และเตรียม
อุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการทำงานของตนเอง มีหลายท่านเข้ามา
ทักทาย และมีหลายท่านที่ได้ทำความรู้จัก

นึกถึงคำว่า "มิตรภาพ" และการเปิดใจ

ห้องถูกจัดวางแบบกึ่งทางการ มีเก้าอี้สีขาววางเรียงกันเป็น
รูปตัวยู มีหมอนอิงเอาไว้ออกด หลายๆ ท่านนั่งนอนเอกเขนกถ่ายภาพ
หลายๆ ท่านแต่งกายสบายๆ เข้ากับบรรยากาศ

ข้าพเจ้ามองว่า "ช่างเป็นการประชุมวิจัยที่ดูไม่เครียดและ
เคร่งขรึมเลย เรียบง่าย สบายๆ"

บรรยากาศห้องที่ดูสบายๆ ผ่อนคลาย ไม่เป็นทางการ ชยับ
ปรับเปลี่ยนทำได้ตามอัธยาศัย นั่งเอกเขนกหรือนอนเรียนก็ได้

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ ผู้ที่ส่ง Concept Paper เกี่ยวกับงาน R2R และ
ผ่านการคัดเลือกได้รับทุนพร้อมการสนับสนุนจาก สพฉ. หรือที่เรารู้จัก
ในชื่อเต็มๆ ว่า "สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ" กระบวนการเรียนรู้
เริ่มต้นด้วยการกล่าวทักทายแบบไม่เป็นทางการและการแนะนำตัว
กันแบบง่ายๆ อีกครั้ง

ข้าพเจ้ากล่าวแนะนำตัวและทักทายที่ไม่เป็นทางการมาก
แววตาและรอยยิ้ม คือ สิ่งที่น่าทึ่งและสัมผัสถึงหัวใจแห่ง
สัมพันธภาพ การไม่ปิดกั้น และความพร้อมที่จะเรียนรู้

มีอาจารย์วิทยากรหรืออาจจะเรียกว่า "อาจารย์พี่เลี้ยง" หลายท่าน
ที่มาช่วยกัน บรรยายภาคทำให้มองไม่เห็นถึงความแตกต่างว่าใครคือ ผู้มา
เข้ามาอบรม ใครคือวิทยากรที่ถูกเชิญมา เพราะพื้นที่ดูจะเป็นอิสระและ
คลายออกจากพันธนาการต่างๆ

แม้ว่าอาจารย์วิทยากรหลายท่านดูเหมือนจะไม่คุ้นเคยกับ
บรรยากาศและรูปแบบเช่นนี้ แต่ทุกท่านก็พร้อมที่จะเรียนรู้ไปด้วยกัน

น้องพิงค์(ชนนิกันต์ สิงห์พยัคฆ์) ผู้จัดและผู้ประสานงาน
มอบหมายให้ข้าพเจ้าได้พูดเรื่อง "เคล็ดไม่ลับของการเขียนโครง
ร่างวิจัย"

จากประเด็นที่ได้รับมอบหมาย หากทั่วไปก็คงจะเป็นการ
บรรยายแนวคิดและหลักการของการเขียนโครงร่างการวิจัย แต่

ข้าพเจ้ามองว่าเนื้อหาทฤษฎี หรือหลักการแนวคิดเหล่านี้ สามารถ
หาอ่านได้เองจากตำราทั่วไป

ประเด็นที่ข้าพเจ้าสนใจ คือ Tacit Knowledge ของการเขียน
โครงร่าง สิ่งที่ข้าพเจ้าเตรียมไปคือ การสกัดสิ่งที่เป็นความรู้ฝังลึกที่มี
ในเรื่องการเขียนโครงร่างนี้ นำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อยอดกับทุกคน

“ไม่ผูกขาดความรู้ และยึดมั่นว่าเรารู้คนเดียว”

ข้าพเจ้าเริ่มต้นให้ทุกท่านได้เขียนถอดบทเรียนและประสบการณ์
ออกมาว่าแต่ละท่านมีเทคนิคหรือกระบวนการเขียนโครงร่างการวิจัย
อย่างไรบ้าง จากประสบการณ์จริงที่ได้ผ่านการลงมือเขียน

ทำให้ข้าพเจ้าได้ทราบถึงประสบการณ์ ทักษะ ตลอดจน
เทคนิคต่างๆ ที่แต่ละท่านมี มันเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ หลายท่านได้
ถอดบทเรียนอันเป็น Tacit Knowledge เกี่ยวกับการเขียน ระดับของ
ความลึกซึ้งอาจแตกต่างกัน หรืออาจรู้กันคนละมุม เมื่อนำมาเชื่อมโยง
กัน ทำให้มองเห็นภาพของความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่ในตัวบุคคล
มากขึ้น และทำให้ข้าพเจ้าทำงานง่ายขึ้น โดยบรรยายเสริมเพื่อเติม
เต็มในสิ่งที่ควรเพิ่มแบบไม่ให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ยากมากนัก
พูดบรรยายได้สะดวกชัดเจนสอดคล้องกับผู้ฟังได้มากขึ้น

“เพิ่มความรู้ใหม่เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้เก่าที่มี แยกออกเป็น
ความรู้ความเข้าใจที่มากขึ้น”

การเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากการได้ฟังผู้เรียนทำให้ได้ทราบ
พื้นฐานหรือฐานความรู้เดิมที่มี หน้าที่ของข้าพเจ้าเพียงเติม
เต็มและแลกเปลี่ยน ดังนั้นรูปแบบจึงไม่ใช่แบบบรรยายที่
ผูกขาดจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว

“ใจที่เปิดกว้างสู่การเรียนรู้...ภายใต้ความผ่อนคลายและ
สบายในสไตล์ สพด. เริ่มมีมากขึ้นเรื่อยๆ ”

เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการของข้าพเจ้า ต่อด้วยอาจารย์แป้ม
(ผศ.สพ.ญ.ดร.สุกัญญา ลีทองดี) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม บรรยายและฝึกปฏิบัติ "R2R Clinic...ค้นหาอะไรก็เจอ
เสนออะไรก็แจ่ม" เน้นในเรื่องการสืบค้นและการทบทวนวรรณกรรม

อาจารย์แป้ม เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า “ชอบบรรยายแบบนี้จึง
เลย ลดช่องว่างระหว่างผู้เรียนและผู้สอน”

ช่วงที่อาจารย์แป้มกำลังทำกระบวนการนั้น ปรากฏการณ์ที่
เกิดขึ้นภายใต้ Safety Zone หลายๆ ท่านเคลื่อนไหวปรับเปลี่ยนอริยา
บทจากท่านั่งมาเป็นท่านอนสบายๆ นั่งฟังนอนฟังตามอัธยาศัย

นั่งเรียงรายบนเก้าอี้ กึ่งทางการกึ่งผ่อนคลาย เมื่อกระบวนการ
เริ่มขึ้นสักพัก หลายท่านยินดีนำหมอนที่กอดขยับเคลื่อนตัวขนอง
เอกเขนกบนพื้นที่ปูด้วยผ้าสีขาว บางท่านก็ขนอนฟังแบบสบายใจ
และสบายกาย

อาจารย์แหม่ม บรรยายไป
ก็มีเสียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสลับกันไป
มีเสียงหัวเราะ แทรกเข้ามาเป็นระยะๆ

ข้าพเจ้าคิดในใจว่า "มีที่ไหน เรียนเรื่อง Literature Review
ที่สนุกสนานและผ่อนคลายเช่นนี้"

น้องจิกกี้(สุภลักษณ์ ชารีพัด) และคุณหมอยุ้ย(นพ.กิตติชัย โพธิ์ดม)
จากโรงพยาบาลขอนแก่น ช่วยทำให้บรรยายภาคภูมิมีความสุขมากขึ้น
จากการนอนเรียนนอนฟัง สลับสับไปบ้าง แต่ก็สามารถตื่นมา
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับท่านอื่นๆ ได้ต่อเนื่องกันไปได้แบบไม่
ขาดวรรคตอน เรียกเสียงหัวเราะจากทุกคน อย่างเบิกบานใจ

ส่วนข้าพเจ้า...น้องพิงค์ (ชนนิกานต์ สิงห์พยัคฆ์) พาไปลิ้มตัว
มารับอาหารก่อนเที่ยง ซึ่งเตรียมไว้เยอะมาก จนได้นัดแนะว่าในวัน
ถัดไปไม่ต้องเตรียมมาให้ข้าพเจ้าขอรับมือเช้าเพียงมือเดียวก็พอ
...ต้องขอบคุณมากๆ ที่ให้ความใส่ใจเป็นอย่างดีเยี่ยมเลย...

ภาคเช้ากระบวนการปิดลงด้วยรอยยิ้มและใจที่เบิกบานยิ่งนัก
ภาคบ่าย...

เราแบ่งกลุ่มเป็นวงเล็กๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้...มีอาจารย์หมอม
แทน(พ.ท.ดร.นพ.ทองสรรค์ เทียนถาวร) จากวิทยาลัยแพทยศาสตร์
พระมงกุฎเกล้า ร่วมในกระบวนการด้วย
อาจารย์หมอมแทนเป็นอาจารย์แพทย์อีกท่านที่พูดคุยเรื่องวิจัย

ให้เป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย และดูเข้าใจผู้เรียนเป็นอย่างมาก

การเรียนรู้แยกออกเป็นสามกลุ่มตามลักษณะปัญหาหน้างาน
และรูปแบบการวิจัย ตลอดกระบวนการจะมีผู้ทำหน้าที่เป็นคุณลิขิต
หรือ Note Taker สองท่านช่วยกันสกัดความรู้และกระบวนการเรียนรู้
คือ พี่ปู(ศศิวิมล ช่างยรรยง) และพี่คิม(อมรรัตน์ เกரியงขจร) ทั้งสอง
ท่านมีพื้นฐานทางด้านสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และมานุษยวิทยา
มีมุมมองต่อชีวิตที่ลุ่มลึกและผ่อนคลาย

การแบ่งกลุ่ม แบ่งตามลักษณะของงานวิจัย
และเน้นการแนะนำดูแลกันแบบใกล้ชิด อาจารย์ที่ปรึกษาและ
ผู้วิจัยหารือร่วมกัน คิดช่วยกัน เพื่อเติมเต็มงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กลุ่มเล็กๆ ที่ไม่ใหญ่มาก 2-3 ทีมวิจัยต่อกลุ่ม และสมาชิก
กลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกัน

การช่วยเหลือไม่เน้นการบอก การชี้แนะ แต่เน้นการฟังและ
ช่วยกันคิด กระตุ้นให้เกิดความกระจำงัดในงานของตนเอง

สมาชิกในกลุ่มที่ข้าพเจ้าได้ดูแล คือ น้องจิกกี้และน้องนุ้ย
(วิไลภรณ์ ศิริกา) ซึ่งทั้งสองเรื่องจากการเล่าทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกทั้ง
และประทับใจมาก งานประจำของคุณจิกกี้เป็นงานที่ศูนย์รับแจ้ง
เหตุและสั่งการ ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงาน คือ เวลา
ที่ได้รับการแจ้งเหตุ การสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการบอกอาการเบื้องต้น

การแจ้งตำแหน่งจุดเกิดเหตุ ตลอดจนการตัดสินใจส่งทีมลงไปช่วยเหลือ

ส่วนเรื่องของน้องนุ้ย เป็นแรงบันดาลใจที่เกิดจากอุปสรรคในการทำงาน ทีมปฏิบัติการฉุกเฉิน ไม่สามารถเข้าไปถึงพื้นที่ได้ เพราะเป็นเขตรอยต่อระหว่างตำบล และคนที่ไปถึงจุดเกิดเหตุก่อนหรือคนที่อยู่ ณ จุดเกิดเหตุ นั้นไม่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือเบื้องต้น น้องนุ้ยจึงสนใจที่จะส่งเสริมศักยภาพของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนให้สามารถให้การดูแลช่วยเหลือฉุกเฉินเบื้องต้นได้

เราใช้เวลาในการคุยกันตลอดสามชั่วโมง เพื่อความชัดเจนในกรอบแนวคิด และเป็นการพูดคุยผ่านเรื่องเล่าหรือสุนทรียสนทนา (Dialogue) เป็นการคุยที่ประเทืองปัญญาและจรรโลงใจทั้งนักวิจัยและที่ปรึกษาอย่างมาก

ตอนที่ 5

“ล้อมวงคุยผลงานวิจัย”

การเล่าเรื่องงานวิจัยผ่าน *Success Story Sharing*
ที่สะท้อนชัดถึงความหนึ่งเดียวกับงานของตนเอง
ที่ผู้เล่าสามารถเล่าได้โดยไม่ต้องใช้สื่อ
เพราะนี่คือ ปรัชญาการณที่เกิดขึ้นจริง
และนักพัฒนางานสามารถนำ *gap*
ที่เกิดจากการทำงานมาสู่ประเด็นการทำ *R2R*.....
อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/595640>

ล้อมวงคุยผลงานวิจัย

กระบวนการภาคบ่ายเริ่มต้นด้วยการพูดคุยงานวิจัยเป็นกลุ่มย่อย สามกลุ่ม และมีวิทยากรประจำกลุ่มเป็นผู้เลี้ยง...คอยชวนพูดคุยและช่วยกลางงานวิจัยให้ชัดเจนขึ้น

ในกลุ่มของข้าพเจ้า น้องพิงค์(ชนนิกานต์ สิงห์พยัคฆ์) แบ่งมาให้สองทีมคือ...

น้องจิ๊กกี้(สุภลักษณ์ ชารีพัต) และน้องนุ้ย(วิไลภรณ์ ศิริกา)

น้องจิ๊กกี้ สนใจศึกษาเรื่อง "การพัฒนาแนวปฏิบัติในการให้รหัสความรุนแรงของศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการจังหวัดขอนแก่น"

ส่วนน้องนุ้ย สนใจศึกษาเรื่อง "การพัฒนาอาสาชุกเฉินชุมชนประจำครัวเรือนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพระ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น"

เราใช้เทคนิคของเรื่องเล่า(Success Story Sharing) มาเป็น

เครื่องมือในการเล่าเรื่อง ซึ่งข้าพเจ้าค่อนข้างชื่นชอบและมีความเชื่อในเทคนิคกระบวนการนี้

ในทัศนะของข้าพเจ้าบทสนทนาด้วยใจเบาเบาเป็นการน้อมนำ การสัมพันธ์กันด้วยใจที่เปี่ยมไปด้วยความรัก ความเมตตาและความปรารถนาดีต่อผู้ที่กำลังสนทนาและพูดคุยด้วย

ในหลายๆ ครั้งของการทำกระบวนการ การเริ่มต้นด้วยการพักกาย-พักจิต เตรียมความพร้อม...ต่อการเรียนรู้ ด้วยการทำสมาธิภาวนาด้วยเพลงเบาเบา...พร้อมตามลมหายใจด้วยความอ่อนน้อมต่อตนเอง ทันทิที่ลืมตา...โปรดอย่าได้ละเลยคนที่อยู่ข้างๆ เรา พร้อมแยมยิ้มให้ด้วยความเบิกบานใจ

บรรยากาศการเริ่มต้นค่อนข้างพร้อม...ต่อการเปิดใจสู่การเรียนรู้ ข้าพเจ้าเกริ่นคร่าวๆ ถึง "การสุนทรียด้วยใจเบาเบา"... ใจเบาเบาที่ไม่กระทบกระทั่งกันทางอารมณ์หรือความคิด หากแต่น้อมใจแบ่งปัน...เพื่อนำไปสู่ความสร้างสรรค์ต่อชีวิตและวิถีการทำงาน

การเรียนรู้ไม่มีการบรรยายมากมาย แต่เราเรียนรู้ผ่านกระบวนการปฏิบัติ เน้นการฝึกฟังจากเสียงที่ได้ยิน พร้อมน้อมใจฟังเสียงแห่งภายในของเราที่กระซิบบอกเราขณะที่เรากำลังฟังเสียงภายนอกนั้นอยู่...

จากเรื่องเล่าที่น้อมนำเล่าสู่กันฟัง...

ขณะที่ทุกคนได้ฝึกการฟัง... ทั้งเสียงจากภายนอกและเสียงภายในหัวใจตนเองแล้ว ให้ถอดบทเรียนจากเรื่องเล่าที่ตนเองได้ฟัง... ว่าได้เกิดการเรียนรู้ต่อตนเองอย่างไรบ้าง...

มีเรื่องเล่ามากมายเกิดขึ้นในบรรยากาศการเรียนรู้ และมีหลายประเด็นที่ข้าพเจ้าประทับใจ เป็นความเชื่อมโยงจากภายนอกสู่ภายในและน้อมนำก่อเกิดเป็นพลังแห่งความดีขึ้น

กระบวนการเรียนรู้วันนี้... เต็มไปด้วยใจและแววตาแห่งความสุข เป็นความตั้งใจของผู้จัดและอยากผลักดันให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในมิติแห่งความสัมพันธ์กันและกันด้วยใจเบาเบา...

กำลังใจที่ไร้มูลค่าทางวัตถุของคนหนึ่งงาน ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่าหากได้เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลใดแล้ว... ย่อมน้อมนำไปสู่โอกาสของการพัฒนา... จากภายในสู่ภายนอกและขณะเดียวกันสิ่งภายนอกก็น้อมนำมาสู่ภายใน เป็นสภาวะที่ไร้ความหยุดนิ่ง หากว่า ณ ขณะนั้นเรายังมีลมหายใจอยู่...

การใช้เทคนิคนี้ทำให้มองเห็นเรื่องราวของหน้างานการพัฒนาแนวคิด และ ช่องว่าง(Gap) ที่ยังมีอยู่ได้อย่างชัดเจนขึ้น

จิ๊กกี้ "เวลาที่รับแจ้งเหตุ เราก็จะสอบถามอาการตามไกด์ไลน์ (Guideline) ที่ สพฉ. ออกแบบให้เราใช้ แต่ปรากฏว่าเมื่อนำมาใช้จริง

มันไม่สอดคล้องกันระหว่างการให้รหัสและการส่งทีมลงไปจุดเกิดเหตุ... ทำให้การประเมินคนไข้ไม่ตรงตามความเป็นจริง ต้องเสียเวลาในการส่งทีมใหม่ไปรับ ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน และที่สำคัญส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้ป่วยบางรายอย่างมาก บางรายสอบถามอาการคล้ายไม่มีอะไร แต่เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุคนไข้อาการวิกฤต ...ก็มี"

ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นคนนอก ขณะที่ฟังจิ๊กกี้เล่าเรื่องนั้นรู้สึกสนุกและได้จินตนาการตามเรื่องราวไปด้วย ทำให้เห็นชัดเจนเลยว่าคนหนึ่งงานอย่างจิ๊กกี้... สามารถวิเคราะห์บริบทหน้างานและมองเห็นปัญหาได้อย่างแจ่มชัด

ส่วนเรื่องของน้องนุ้ย... "ชาวบ้านหรือคนในชุมชน มักไม่สามารถแจ้งเหตุได้ชัดเจน ทำให้ต้องตระเวนหาที่เกิดเหตุ ส่งผลต่อความล่าช้าและความปลอดภัยของผู้ป่วย ถ้าหากว่าดึงศักยภาพของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยกันพัฒนาอาสาฉุกเฉินขึ้นมาอาจจะทำให้ระบบการนำส่งจากชุมชนมาถึงโรงพยาบาลดีขึ้น สะดวกขึ้น..."

เมื่อฟังเรื่องราวทั้งสองเรื่องงาน R2R ทำให้เห็นเป็นภาพของการเคลื่อนเข้าหากันระหว่างชุมชนกับโรงพยาบาลในเรื่องช่องว่าง(Gap) ของการปฏิบัติการฉุกเฉิน หากว่าสำเร็จ ทั้งสองเรื่องนี้ก็สามารถเป็นโมเดลที่ดีให้กับพื้นที่อื่นได้เรียนรู้ไปด้วย

กระบวนการพูดคุยงานวิจัย ...กลุ่มย่อยนี้ ข้าพเจ้ามองว่าทำให้อาจารย์พี่เลี้ยง(วิทยากรประจำกลุ่มย่อยที่ปรึกษา) สามารถ

เข้าถึงนักพัฒนางานได้และสื่อสารกันได้ละเอียดขึ้น เข้าใจกันมากขึ้น

หลังจากเรื่องเล่า บทสนทนาใช้พื้นฐานของ "สุนทรียสนทนา" หรือ Dialogue เพื่อเติมเต็มงาน และมีความชัดเจน ช่วยกันคิดช่วยกันมองให้ลึกซึ้ง

โดยเริ่มจากปัญหาที่นำมาสู่การตั้งเป็นคำถามการวิจัย พิจารณาว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่ และสามารถนำมาสู่ประเด็นศึกษาวิจัยได้จริงหรือไม่ ต้องอาศัยการพิสูจน์ หรือศึกษาอย่างลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด

บางครั้งเราอาจจะเจอในลักษณะปัญหาเทียม เมื่อนำมาเป็นโจทย์วิจัย มักจะมาติดขัดตอนเก็บข้อมูล เช่น หากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้หรือกลุ่มตัวอย่างมีไม่มากพอ เป็นต้น

เราใช้เวลาไปเกือบครึ่งวัน สบายๆ ไม่เร่งรัดกระบวนการมากนัก ในแต่ละเรื่องข้าพเจ้าใช้เวลาไม่ต่ำกว่าหนึ่งชั่วโมงครึ่ง ฟัง ทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดและช่วยกันเติมเต็ม เป็นปรากฏการณ์ที่น่าชื่นใจ สนุก และมีเสียงหัวเราะเป็นระยะๆ ที่สำคัญ กรอบแนวคิดการวิจัยของแต่ละคนมีความชัดเจนขึ้น

หลังจากพักสักครู่ แต่ละกลุ่มก็มารวมตัวกันแล้ว แลกเปลี่ยนสู่กลุ่มใหญ่รับฟังร่วมกัน กระบวนการนี้หากเป็นรูปแบบทั่วๆ ไปก็คงเป็นการนำเสนอ

โครงร่าง เพียงแต่รูปแบบปรับเปลี่ยนไม่ได้ทำเหมือนสากลทั่วๆ ไป

เรานั่งกันเป็นรูปตัวยู อธิบายที่ผ่อนคลายสบายๆ อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละท่านมานั่งรวมกันในด้านหน้า

ไม่มีการนำเสนอสไลด์

ไม่มีการใช้คอมพิวเตอร์

เราใช้ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening)

แต่ละคนเล่าเรื่องงานวิจัยให้ฟัง โดยเริ่มจากบริบทหน้างาน ประเด็นปัญหาที่นำมาสู่คำถามการวิจัย และกระบวนการศึกษาที่จะแก้ไขปัญหาว่าจะทำอย่างไร (How To)

จากที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มย่อย และอาจารย์ที่ปรึกษาช่วยเติมเต็ม มาสู่กระบวนการกลุ่มใหญ่ ดูเหมือนจะทำให้มองเห็นเนื้อหาชัดเจนยิ่งขึ้น อาจารย์ทุกท่านช่วยกันมองพิจารณาเพื่อให้เนื้อหาและกรอบแนวคิดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงสมาชิกท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มเดียวกันชวนคิดชวนคุยและแลกเปลี่ยนหลากหลายมุมมอง

ในวงสุนทรียสนทนาดังกล่าวนี้มี นพ.อนุชา เศรษฐเสถียร เลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เข้าร่วมฟังด้วย

รูปแบบการพูดคุยที่เรียบง่ายและเป็นกันเอง ทำให้ผู้เล่าไม่ตื่นเต้นและสนุกในการเล่าเรื่องงานวิจัย ขณะเดียวกันจะมีอาจารย์หลายท่านที่

ยังมีความสงสัยกับขบวนการพูดคุยชกถามในเรื่องงานให้กระจ่าง ซึ่งการพูดคุยชกถามเต็มไปด้วยความเป็นกัลยาณมิตร อบอุ่นใจ และไม่คุกคาม

งานวิจัยจากทีมวิจัยโรงพยาบาลนครพนมที่สนใจในเรื่อง การพัฒนาระบบการส่งต่อที่มาจากความร่วมมือระหว่างประเทศ คือ ไทย-ลาว เพราะหลายครั้งที่ผ่านมามีอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น คน สปป.ลาว ที่พักอาศัยอยู่แถบชายแดนติดต่อกับเขตจังหวัดนครพนม มีการส่งผู้ป่วยฉุกเฉินข้ามมาฝั่งไทยเป็นจำนวนมาก

ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจงานนี้มากและได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เมื่องานวิจัยนี้สำเร็จ จะทำให้ได้รูปแบบการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินกรณีรอยต่อชายแดนระหว่างประเทศ

พื้นที่แต่ละแห่งที่อยู่รอยต่อระหว่างชายแดน สามารถนำแนวคิดหรือผลการวิจัยเรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์

ในทุกๆ ช่วงของกระบวนการ สิ่งที่สัมผัสได้คือ พลัง เป็นพลังของการตื่นรู้และเบิกบาน สะท้อนผ่านสีหน้า แววตา รอยยิ้มและท่าทีที่เต็มไปด้วยความมีกำลังใจ

พี่ไก่(ปญญาวิวี อาราเม) จากโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ วัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐมได้เล่าที่มาที่ไปในงานให้ฟัง ซึ่งน่าสนใจมาก

“แนวทางการดูแลเบื้องต้นสำหรับผู้ป่วยฉุกเฉินที่ได้รับอุบัติเหตุทางตา จากที่ผ่านมามีแนวโน้มไม่มีแนวทางหรือรูปแบบชัดเจน หลายครั้งเราอยู่ปลายทางทำให้เห็นถึงความไม่รู้ ไม่เข้าใจในการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุเมื่อผู้ป่วยได้รับอุบัติเหตุทางตา บางครั้งส่งผลต่อความเสี่ยงในระดับรุนแรงเพิ่มขึ้นถ้าเรามีการศึกษาและส่งผลต่อการพัฒนาแนวทางที่ชัดเจนจะเกิดประโยชน์อย่างมากในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุทางตา”

พี่ไก่และทีมวิจัยสนใจศึกษาในพื้นที่โรงพยาบาลต่างๆ ที่อยู่ในเขต 5 และมีการส่งต่อผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บทางตามาที่โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ วัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม

เป็นงาน R2R ที่ใหญ่ มีการศึกษาในระดับกว้างและลึกซึ่งเกิดประโยชน์อย่างมากในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บฉุกเฉินทางตา

น้องหนึ่ง(ไคลศรี บาดาล) และพี่ป้อม(ศิริไลซ์ ศรีวิเศษ) โรงพยาบาลหนองคายจังหวัดหนองคาย เล่าว่า

“ระหว่างทางที่ส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินโรคหลอดเลือดสมองหรือ Stroke แล้วเกิดอุบัติเหตุผู้ป่วยทรุดลง บางครั้งต้องช่วยพื้นคืนชีพในรถ และพบปัญหาว่า พยาบาลที่ส่งต่อ(Refer) บางคนไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มโรคเหล่านี้ เครื่องมืออุปกรณ์ในรถไม่ได้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ทางทีมวิจัยจากโรงพยาบาลหนองคายจึงมีความสนใจที่อยากจะศึกษาและพัฒนางานวิจัยในเรื่องดังกล่าว เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยฉุกเฉินปลอดภัยระหว่างส่งต่อ และ

พยาบาลที่ส่งต่อ(Refer) ทำงานง่ายขึ้นและมีความรู้ทักษะในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้"

การเล่าเรื่อง(Success Story Sharing) ไปพร้อมๆ กับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้(Sharing & Learning) ด้วยการนำทักษะของสุนทรียสนทนา(Dialogue) มาประกอบผสมผสานตลอดกระบวนการทำให้บรรยากาศดีมาก ทรงพลัง และไม่มีท่าทีของความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า หรือท้อแท้

เวลาแม้ล่วงเลยมาถึงหนึ่งทุ่มกว่าแต่การพูดคุยกันยังไม่จบและดูเหมือนยังติดพันต่อเนื่อง

มีความประทับใจเกิดขึ้นหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องงานวิจัยผ่าน Success Story Sharing ที่สะท้อนชัดมากถึงความเป็นหนึ่งเดียวกับงานของตนเองซึ่งผู้เล่าสามารถเล่าได้โดยไม่ต้องใช้สื่อ เพราะนี่คือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและนักพัฒนางานสามารถนำ Gap ที่เกิดจากการทำงานมาสู่ประเด็นการทำ R2R

อีกประเด็นที่น่าสนใจคือ

การให้อาจารย์ที่ปรึกษามานั่งรวมกันด้านหน้า เพื่อคลายความกดดันของผู้นำเสนอ เรื่องใครชัดไม่ชัดก็สะท้อนถึงว่าอาจารย์พี่เลี้ยง วิทยากรประจำกลุ่มย่อยนำพาลูกทีมไปอย่างไร บรรยากาศสนุกสนานมาก ทั้งๆ ที่เรากำลังชวนกันคุยเรื่องยากๆ...มีเสียงแซว

และหยอกล้อกันเป็นระยะๆ ระหว่างทีมวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษา

"งานวิจัยชัดเจนหรือไม่ชัดเจน คงต้องยกความดีให้อาจารย์ เปลี่ยนความกดดันมาที่อาจารย์นะคะ" เสียงแซวขำๆ จากในกลุ่ม เรียกเสียงหัวเราะได้จากทุกคน

ในช่วงกิจกรรมนี้เราใช้เวลาถึงเกือบสองทุ่มกว่า จึงได้ขอปิดและเลิกกระบวนการ ความรู้สึกอึดอัดใจ ประทับใจ และหลายคนเครื่องกำลังร้อนและติดพันอยากพูดคุยต่อ แต่ก็ต้องยุติกระบวนการเพื่อให้ทุกคนจะได้พักและทานอาหารร่วมกัน (ยกเว้นข้าพเจ้า)

ตอนที่ 6 "Share&Learning by World Cafe"

ปกติเวลาที่ลงทุนวิจัย
แหล่งทุนมักจะไม่ได้มาชี้แจง
หรือพบปะผู้xorรับทุนมากนัก
โดยเฉพาะการเงินและฝ่ายกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญา
นี่ถือว่า สพฉ.ให้ความสำคัญ...
และใส่ใจในทุกๆ กระบวนการดีมาก

Share & Learning by World Cafe

อากาศยามเช้าสดใส เสียงนกร้อง

ที่นี่ให้ความรู้สึกคล้ายความเป็นชนบท ทั้งๆ ที่เป็นสังคมเมือง
เสียงเรือเล็กส่งสินค้า เคลื่อนไหวไปอย่างช้าๆ ทำให้นึกถึง
"ชีวิตช้าลง" ไม่เร่งรีบ สงบและงดงาม

"เช้าวันที่สองของ Workshop Share & Learning ในการ จัดการงานวิจัย "

ก่อนเข้าสู่กระบวนการข้าพเจ้าได้มีโอกาสสนทนากับ Note Taker
ทั้งสองท่าน คือ พี่ปุ๊กับพี่คิม เราเจอกันที่ห้องอาหารริมแม่น้ำเจ้าพระยา

มุมอันสงบและโต๊ะอาหารเล็กๆ
เราทักทายกัน และเชื้อเชิญนั่งลง พร้อมรอยยิ้มและบทสนทนา
ที่เรียบง่าย

"พี่ปุ๊และพี่คิม" ดูอารมณ์ดีและใจเย็นมีเรื่องราวที่น่าสนใจและ
ค้นหา การประชุมครั้งนี้ทั้งสองท่านถูกเชื้อเชิญมาร่วมงานในฐานะ

"คุณลิขิต" หรือ Note Taker คอยจับภาพกระบวนการ บันทึกและถอด
บทเรียน

คุยกันได้สักพัก ถ้ามได้เรื่องราว ทราบว่าทั้งสองท่านจบมา
ทางด้านสังคมศาสตร์ พี่ปุ๊จบสาขาสังคมสงเคราะห์ และพี่คิมจบทาง
มนุษยวิทยา การพูดถึงแลกเปลี่ยนถึงเรื่องมุมมองต่อชีวิต เรื่อยไป
จนถึงอาหารและสุขภาพ มาจบลงที่เรื่อง... การจัดการกระบวนการ
ทั้งสองท่านไม่ได้ทำงานประจำ แต่มีอาชีพเป็นฟรีแลนซ์ คร่ำหวอดอยู่
ในวงการการทำกระบวนการต่างๆ

ข้าพเจ้าให้ความเห็นว่าการสนทนาในเช้าวันนี้เป็นประสบการณ์
ที่ดีมากๆ สามสาขามาคุยกัน "จิตวิทยา มานุษยวิทยา และ
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์" มุมมองและทัศนะที่แลกเปลี่ยนก็จะเป็น จิตใจ
จิตวิญญาณ และเรื่องชีวิตตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นชีวิตต่างๆ

การทำงานอิสระทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่หยุดยั้ง และการเข้าไป
ปฏิสัมพันธ์กับผู้คนทำให้ได้เรียนรู้วิถีแห่งชีวิต การเชื่อมโยง และความ
เป็นไปของชีวิตและสังคม

เราทานอาหารไปอย่างช้าๆ ไม่เร่งรีบ บางช่วงจังหวะก็หยุด
สนทนากัน ได้พิจารณาเรื่องราวต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน

กระบวนการเรียนรู้ในเช้าวันนี้ กำหนดกิจกรรมการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้แบบ World Cafe

World Cafe เป็นกิจกรรมหรือเครื่องมือที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขอความคิดเห็นจากประสบการณ์ โดยทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นนั้น ใช้เทคนิคของการสนทนา(Dialogue)

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างเป็นอิสระภายใต้หัวข้อที่กำหนดให้ บรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความเป็นกันเองมิตร จะมีผู้อยู่ประจำกลุ่ม หรือเรามักเรียกกันว่า "เจ้าบ้าน"(Host) คอยต้อนรับและเชื้อเชิญและกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้งคอยจดบันทึก เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการก็นำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาหาข้อสรุปอันเป็นจุดร่วมของประสบการณ์ทั้งหมด และนำไปข้อสรุปที่ได้นั้นไปใช้ขยายผลในการต่อยอดความรู้ต่อไป

หลังจากที่ทุกคนทานอาหารเข้าเสร็จแล้วต่างก็ทยอยเข้ามาในห้องประชุม การพูดคุยทักทายอย่างไม่เป็นทางการมีอยู่ตลอดเวลา รอยยิ้มและเสียงหัวเราะ

ความเบิกบาน สดชื่น มีปรากฏ
ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตว่า เป็นการประชุมวิจัยที่ปราศจากความเครียด และกดดัน ทุกคนดูผ่อนคลายและสนุกกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

หลังจากเปิดกระบวนการอย่างไม่เป็นทางการพบทบทวนกระบวนการเรียนรู้เมื่อวานนี้ และต่อยอดอีกสามเรื่อง เป็นสนทนา(Dialogue) จากผลงานที่ยังเหลือ มีพิธีทำหน้าที่ยุติ (Reflection)

และช่วยเติมเต็มผลงานวิจัย

จากนั้นเราเริ่มกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ R2R World Cafe

ในกิจกรรม World Cafe ครั้งนี้มีหัวหน้าการเงินและนิติกรมาร่วมวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย ผู้จัดเรียกหัวเวลานี้ว่า **กิจกรรมกลุ่ม... R2R World Cafe “สามเสาหลักของการบริหารจัดการงานวิจัย R2R” (กฎหมาย - การเงิน - งานขับเคลื่อนเครือข่าย R2R)**

กิจกรรมนี้เราจัดเป็นสามกลุ่มตามมีหัวข้ออยู่ 3 ประเด็น ได้แก่

1. การจัดสรรงบประมาณทุนวิจัย (การเงิน)
2. การทำสัญญาในการรับทุน (กฎหมาย)
3. การจัดการทำผลงานให้แล้วเสร็จตามเวลา (การขับเคลื่อน

การทำ R2R ให้แล้วเสร็จ)

เป้าหมายของการเรียนรู้ในกิจกรรมนี้ คือ

เพื่อเรียนรู้กระบวนการ สนับสนุนทุน R2R (Grant) ตั้งแต่ - กระบวนการทางกฎหมาย การทำสัญญาเพื่อให้ทุน สนับสนุนงานวิจัย การเตรียม เอกสารประกอบสัญญา ฯ

- กระบวนการทางการเงิน การขอรับเงินงวด การเสีย ภาษี การเบิกจ่าย เอกสาร การเงิน ฯ

- งานขับเคลื่อนเครือข่าย R2R การนำส่งผลงาน การแบ่งงวดงาน งวดเงิน การเขียนรายงาน ความก้าวหน้าและรายงาน ฉบับสมบูรณ์ฯ

จากสามประเด็นดังกล่าว แทนที่เราจะให้วิทยากรนำมาบรรยาย และตอบข้อสงสัยแต่กระบวนการที่สพช.จัดเราปรับรูปแบบการเรียนรู้ นำประสบการณ์ที่มีในแต่ละคนมาแบ่งปันสู่สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมฟังและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย

ในส่วนข้อมูลหรือความไม่เข้าใจที่ยังขาดหรือผู้จัดมองว่าเป็นประโยชน์ที่ควรจะมีเพิ่มเติม วิทยากรที่เชิญมาก็สามารถเพิ่มเติมได้ ในช่วงท้ายของการเสร็จสิ้นการทำ World Cafe

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เราใช้เวลารอบละ 20 นาที หมุนวนกันสามรอบ แบ่งปัน แลกเปลี่ยน และเติมเต็ม

“การจัดสรรงบประมาณทุนวิจัย ถ้าเป็นแหล่งทุนอื่นๆ หลังจากมอบทุนให้แล้วในการกำกับติดตามในเชิงความเป็นกัลยาณมิตรจะน้อยมาก ทุนที่ทางทีม R2R ได้รับมีนัยแห่งความเป็นมิตรภาพแฝงฝังเข้าไปด้วย การช่วยเหลือและเกื้อกูล พยายามลดช่องว่างให้แคบลงระหว่างแหล่งทุนและผู้รับวิจัย”

“การจัดการทุนจะแบ่งเป็นงวดและเปิดบัญชีตามที่ทาง สพช. กำหนดให้ เมื่อกระบวนการดำเนินงานเป็นไปตามข้อตกลงที่ได้เซ็นสัญญาแล้ว แหล่งทุนก็จะจัดสรรทุนไปให้”

“รายการและรายละเอียดของกิจกรรมที่สามารถเบิกใช้ทุนได้ตลอดจนเอกสารกำกับกับการเบิกใช้ ตามสัญญาที่ได้ตกลงกัน”

ในกลุ่มการจัดสรรงบประมาณทุนวิจัย (การเงิน) หัวหน้าการเงินที่ทำหน้าที่เป็น Host หรือเจ้าบ้านกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้งแชร์ประสบการณ์ตรงที่มีในแต่ละบุคคลเพื่อให้ได้จุดลงตัวกันมากที่สุด ข้าพเจ้าได้เข้าไปสังเกตการณ์ รู้สึกชื่นชมเพราะเป็นกระบวนการที่ได้สื่อสารกันโดยตรงแบบถ้อยทีอาลัยกันและมองหาแนวทางที่เอื้อผู้รับทุน R2R ให้มากที่สุด

ในส่วนของกลุ่มการทำสัญญาในการรับทุน (กฎหมาย) นิติกรที่มาร่วมในกระบวนการน่ารักและดูเป็นมิตรมาก พร้อมให้คำแนะนำและเติมเต็มในสิ่งที่นักวิจัยยังไม่ทราบ

“การช่วยเหลือเน้นในเรื่องการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย เกื้อกูลเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์การใช้ทุนคืน หรือการปรับเกิดขึ้น” นี่เป็นหนึ่งในความเห็นของนิติกรที่ได้แลกเปลี่ยนในกลุ่ม

“การทำสัญญา ต้องละเอียดและไม่ซับซ้อน เอื้ออำนวยให้นักวิจัย R2R สามารถดำเนินการจัดการได้ง่าย ตลอดจนถึงเอกสารที่ใช้ประกอบการเซ็นสัญญา”

“การไม่สามารถดำเนินงานเสร็จแล้วทันตามที่กำหนดและตกลงกันไว้ ให้รีบปรึกษากับทาง สพช. เพื่อดำเนินการช่วยเหลือและ

จัดการแก้ไขในส่วนที่ติดขัด"

กระบวนการดำเนินไปเป็นที่น่าประทับใจมาก...

ปกติเวลาที่ขอทุนวิจัย แหล่งทุนมักจะได้มาซึ่งแรงหรือพบปะผู้ขอรับทุนมากนัก โดยเฉพาะการเงินและฝ่ายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญา นี่ถือว่า สพฉ.ให้ความสำคัญ...และใส่ใจในทุกๆ กระบวนการดีมาก

ในส่วนของการจัดการทำผลงานให้แล้วเสร็จตามเวลา มีประเด็นของการพูดคุยดังนี้

"งานขับเคลื่อนเครือข่าย R2R การนำส่งผลงาน การแบ่งงวดงาน งดเงิน การเขียนรายงาน ความก้าวหน้า และรายงานฉบับสมบูรณ์"

สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นนี้สิ่งที่ได้เพิ่มเติม คือ การจัดการอย่างไรในงานวิจัย R2R ที่ทำเพื่อให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

"การวางแผนการทำงานให้ได้ตามแผนที่วางไว้"

ดูเหมือนทุกคนจะตระหนักว่า เมื่อสามารถทำตามแผนที่วางไว้ได้ งานวิจัยก็จะสามารถแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด สิ่งที่จะเป็นปัจจัยทำให้ทำได้คือ ความมุ่งมั่นและตั้งใจ

เมื่อหัวข้อวิจัยและคำถามการวิจัยมีความชัดเจน การวางแผนการดำเนินงานวิจัยก็就会有ความชัดเจนตามมาด้วย

การจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนกันเป็นระยะเพื่อพูดคุยความก้าวหน้า และได้รับความช่วยเหลือเป็นระยะก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยทำให้การดำเนินงานลื่นไหลไปได้

ซึ่งในประเด็นนี้ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตว่า การจัดการเรื่องทุนวิจัยของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินได้ให้ความสำคัญ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การคัดเลือกให้ทุน ส่งรายงาน และปิดเล่มเท่านั้น แต่ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการขับเคลื่อน ได้มีการจัดการเป็นระยะ

มีการสื่อสาร กำกับ ติดตาม และคอยช่วยเหลือ

สะท้อนถึงความใส่ใจและเอื้ออำนวยให้การดำเนินการขับเคลื่อน R2R ในพื้นที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรม World Cafe หลายๆ ท่านมีความต้องการอยากให้เกิดการช่วยเหลือในการเขียนรายงานจนเสร็จสมบูรณ์ โดยมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนกันเป็นระยะๆ เพื่อที่ว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการจะได้ไม่ต้องมาปรับแก้มาก

"ทุกๆ ระยะของการดำเนินการ R2R ถ้าเป็นไปได้อยากให้ Workshop หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือกิจกรรมเสริมทักษะในการฝึกฝนเรื่องการเขียน เพื่อที่ว่าจะได้เขียนไปในแนวทางเดียวกัน และคอยปรับแก้ไขเป็นระยะ"

"บางครั้งเจอว่า เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ งานต้องมาถูกวิธีใหม่

หมด เพราะบางครั้งอาจจะไม่ตรงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้รับทุน ถ้าหากเป็นไปได้หากมีการติดตาม ปรึกษาช่วยเหลือกันเป็นระยะก็จะได้ไม่เหนียวหรือลำบากมากในตอนที่เราสิ้นโครงการ"

ในการพูดคุยวงกิจกรรม World Cafe เมื่อมีการกำหนดประเด็นชัดเจน หรืออาจจะเริ่มด้วยคำถาม สมาชิกที่เข้าร่วมในกลุ่มจะถูกกระตุ้นให้ได้คิด และถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ฝังลึก หรือที่เราคุ้นเคยเรียกกันว่า Tacit Knowledge

การถ่ายทอดผ่านการสนทนาสนทนา(Dialogue) และการฟังอย่างลึกซึ้ง(Deep Listening) จะทำให้กระบวนการทางปัญญาแตกยอดออกไป เกิดการต่อยอดความรู้

"ความรู้ใหม่เข้าไปผสมผสานกับความรู้เดิม ก็จะก่อให้เกิดเป็นความรู้ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น"

หรืออาจจะเรียกได้ว่า เป็นความรู้ที่ลึกและกว้างขึ้น

กิจกรรม Word Cafe จะทำให้ผู้ร่วมวงสนทนาสัมผัสได้ถึงความรู้ลึกที่มีคุณค่าในตนเอง ความคิดที่ถ่ายทอดออกมาแบ่งปัน เป็นความคิดที่ไม่มีถูกหรือผิด มีกระบวนการคิดและมองเรื่องราวต่างๆ อย่างรอบด้าน สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน คือ การใคร่ครวญ

ขณะที่ฟังอย่างลึกซึ้ง ทักษะการใคร่ครวญ และติดตามจะ

เกิดขึ้น อาจจะเป็นปรากฏการณ์ "ปิ้งแว๊ป" เกิดขึ้น ซึ่งเป็นความคิดที่ผลุดขึ้นในทันทีทันใด

ทุกคนที่เข้าร่วมในกิจกรรมจะรู้สึกเต็มเปี่ยมในสิ่งที่คิดและพูดแสดงออกมา กระบวนการเสร็จสิ้นเวลาประมาณบ่ายโมง

หลังจากร่วมกันถอดบทเรียน ...

รู้สึกถึงความรักที่มีต่ออันภักดิ์ R2R

"ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรบ้าง จากการไปร่วมกระบวนการครั้งนี้ ครั้งนี้เป็นครั้งที่สองที่ข้าพเจ้าได้ไปร่วมกระบวนการขับเคลื่อน R2R ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน.. และไม่ผิดหวังเลยทั้งสองครั้งนี้ การจัดบรรยากาศและการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพดีมาก "ผ่อนคลายและสบาย" ให้ความรู้ลึกที่เป็นกันเอง ดังจะเห็นได้จาก คุณหมอจ้อย...ที่มีท่าทีและการแต่งตัวที่แตกต่างกันออกไปดูสบายๆ และดูไม่ปิดกั้น

ทำนอง นอน...เรียนและการพูดคุย เกื้อกูล และช่วยเหลือกัน

การเข้าถึงกันและกันระหว่างวิทยากรกระบวนการและทีม รวมถึงผู้จัด ความเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน การมองงานวิจัยร่วมกันสถานที่และรูปแบบการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมาก ความเป็นกัลยาณมิตรที่มีต่อกัน มีการจัดการ (Management) ที่แบ่งเป็นระยะเวลาทำให้ติดตามกำกับงานได้ง่ายและใกล้ชิด

KM&R2R EMS

ภาคสาม

ความเจริญงอกงาม

ตอนที่ 7

“กว่าจะมาเป็น R2R EMS” เรื่องเล่าช่วงที่ 1

ใคร่ครวญในตนเอง
ทบทวนและย้อนมอง คล้ายการเดินทางมาถึงครึ่งทาง
เราได้เกิดการเรียนรู้มากมาย ทุกอย่างก้าวคือ การเติบโต

"กว่าจะมาเป็น R2R EMS"

เรื่องเล่าช่วงที่ 1

หนึ่งวันก่อนถึงวันประชุม ข้าพเจ้าเดินทางและประสานงานกับผู้จัดเป็นระยะ เพื่อพูดคุยและสอบถามถึงสถานที่จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งที่สามนี้

สิ่งที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้จัดมักเลือกสถานที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา แนวคิด(Concept) ในแนวผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ และเมื่อไปถึงที่นัดหมายก็เป็นไปดั่งที่คาดไว้ เจียบสงบท่ามกลางความพลุกพล่าน เอื้อต่อการจัดระเบียบความคิดและออกแบบการเรียนรู้ได้ค่อนข้างดี

ริมหน้าต่างห้องพัก ภาพเบื้องหน้าคือ สระว่ายน้ำของคอนโดแห่งหนึ่ง ออกแบบแนวเล่นระดับ คลื่นน้ำกระทบขอบสระตามจังหวะของลมที่พัดมาจากริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ทัศนียภาพเบื้องหน้าที่

ข้าพเจ้าได้สัมผัสช่างละมุนละไม และกระตุ้นการเคลื่อนไหวแห่งอารมณ์ ความนึกคิดจินตนาการได้ดี

ข้าพเจ้าได้เจอกับทุกคนในเช้าวันถัดมา

ห้องประชุมติตริมน้ำเจ้าพระยา เรือส่งสินค้าขนาดใหญ่ล่องผ่านไปไม่ได้ทำความรบกวนแต่อย่างใด การได้เจอกันอีกครั้งคือ โอกาสและวาสนาที่ได้ทำสิ่งดีงามร่วมกัน รอบนี้คุณพิงค์(ชนนิกันต์ สิงห์พยัคฆ์) ผู้จัดและผู้ประสานงานมีกิจกรรมน่ารักๆ พาทุกคนได้ผ่อนคลายผ่านเสียงเพลงเจริญสติของหมู่บ้านพลัม "ต้นไม้ต้นเดียวกัน"

การทักทายแบบไม่เป็นทางการ รอยยิ้มและเสียงหัวเราะก็ยังคงมีอยู่ ข้าพเจ้าเริ่มกระบวนการด้วยการแจกรูปหัวใจให้ทุกคนได้เขียนสะท้อนตนเอง(Reflection) ในช่วงเวลาที่ผ่านไปในวิถี R2R

จากวันนั้น ถึงวันนี้ และความคาดหวัง

"มาทำ R2R ครั้งที่ผ่านมารู้สึกเครียดมากๆ เพราะไม่แน่ใจกับระเบียบวิธีวิจัยของงานตนเองว่าเราจะทำได้ดีแค่ไหน ทำแล้วจะตอบคำถามที่เราต้องการหาคำตอบได้หรือไม่ รู้สึกว่างานของตนเองไม่ดีเท่างานของเพื่อนๆ ในกลุ่ม กลัวทำออกมาไม่ดี ไม่เหมาะสมกับที่ได้รับทุนสนับสนุนวิจัย"

"เดินทางมาร่วมประชุมด้วยความรู้สึกสบายๆ เพราะมีอาจารย์กะปุมเป็นวิทยากรท่านเดียว ด้วยบุคลิกภาพของอาจารย์ดูเป็น

ผู้มีเมตตา ทำให้รู้สึกสบายใจสามารถเข้าถึงได้ง่าย"

"ความคาดหวัง อยากได้สิ่งที่ทำให้รู้สึกว่าทำให้สบายใจ ไม่เครียดในการทำวิจัย"

เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านแผ่นหัวใจดวงแรก รู้สึกประทับใจนักวิจัย R2R ที่กล้าสำรวจใจตนเองและเปิดเผยอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ได้ข้อคิด คือบุคลิกของวิทยากรมีผลต่อการเรียนรู้และความสบายใจของผู้เข้าร่วมกระบวนการ

"การมาวันนี้ได้บอกเล่าความคืบหน้าในงานวิจัย ได้ฟังความรู้สึกของผู้ร่วมงานวิจัยทุกคน และที่สำคัญได้ฟังคำชี้แนะจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ"

"รู้สึกอบอุ่น ไม่เดี๋ยวตาย ไม่ถูกทอดทิ้ง
รู้สึกมีพลังขึ้น ได้ออกจากวงจรชีวิตที่เร่งรีบในแต่ละวัน
ได้มาเติมกำลังใจจากเพื่อนๆ
ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ และรู้สึกอบอุ่นใจที่ได้มีเพื่อนร่วมทำวิจัย "สิ่งที่คาดหวัง" ได้เรียนรู้การสร้างเครื่องมือ บริการ อาจารย์เรื่องแบบสอบถาม และเดินต่อไปได้อย่างมั่นใจ"

"รู้สึกมีกำลังใจที่จะทำ R2R ครั้งนี้ให้สำเร็จ"

"อยากทราบระยะเวลาที่ต้องส่งผลงาน R2R"

"อยากทราบว่าเพื่อนๆ เล่าถึงผลงานความก้าวหน้า R2R ว่า ดำเนินการ มีปัญหาอุปสรรค และมาแลกเปลี่ยนกันเพื่อให้ทีมวางแผนทำงานต่อไป"

มีท่านหนึ่งเขียนสั้นๆ ว่า
"มาพบเพื่อน เรียนรู้เครื่องมือ พัฒนาตัวเอง และกระตุ้นความก้าวหน้า"

และมีอีกท่านสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดถึงการเปลี่ยนแปลง
"มาเพื่อเติมเต็มความรู้สึก จากเดิมที่หนักหน่วง กังวล และทุกครั้งที่มาร่วมกระบวนการ ความหนักหน่วงและกังวลนั้นจะเปลี่ยนเป็นเบาบางลง มีพลังมากขึ้น"

"ชอบทุกครั้งที่มา มาแล้วมีความสุข มีกัลยาณมิตรมาช่วยกัน ค่อยๆ คิด ค่อยๆ ทำ และทุกอย่างก็ดีขึ้น"

หลายๆ ท่านสะท้อนถึง "มิตรภาพ รอยยิ้ม และกำลังใจ มาร่วมกระบวนการทุกครั้งมีกำลังใจกลับไป"

ทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่า ในทุกๆ ครั้งของการจัดกระบวนการ นอกจากสถานที่ บรรยากาศ การจัดรูปแบบการประชุมแล้ว วิทยากร และการออกแบบกระบวนการมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดกระบวนการทางความคิด ต่อยอด แลกเปลี่ยน ขณะเดียวกัน ความสุขและความสบายใจก็ปรากฏขึ้นไปพร้อมๆ กันแบบเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ตั้งเครียด

“ผ่อนคลาย พักผ่อน กิจกรรมเบาๆ ประทับใจกระบวนการ กระบวนการน่าสนใจ”

“มีความคาดหวัง ก้าวหน้าในงาน R2R ทบทวนงาน R2R ตนเอง เรียนรู้ต่อยอด R2R ที่จะก้าวต่อไป กลับไปเติมเต็มงานที่ยังไม่เสร็จให้สมบูรณ์ต่อไป”

เมื่อทุกคนได้สะท้อนตนเองเสร็จ ก็ปรับมานั่งรวมกลุ่มกัน สามคนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อทบทวนถึง “กว่าจะมา เป็น R2R EMS” แต่ละคนต่างมีจุดเริ่มต้น และมีบริบทการทำงานที่ แตกต่างกัน

ส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากพยาบาล และได้รับมอบหมายให้ ทำงานด้านอุบัติเหตุฉุกเฉิน เมื่อมีหน่วยงานนี้เกิดขึ้นจึงได้ขยายขยาย ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบภารกิจการแพทย์ฉุกเฉิน

การทำงานจะมีสองลักษณะเด่นๆ คือ ศูนย์รับแจ้งเหตุและ ส่งการหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉิน จากการทำงานพบปัญหาและอุปสรรค หลากหลาย เมื่อสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติเปิดโอกาสให้เกิด การเรียนรู้ในการนำ R2R มาใช้ในการพัฒนางานและแก้ไขปัญหา อุปสรรคจึงมีความสนใจเข้าร่วมโครงการ

“ครั้งแรกเราเข้ามาเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจเรื่อง R2R และ เขียนโครงร่างเพื่อเสนอขอรับทุน มานำเสนอแนวคิด และเมื่อได้รับ เลือาก็ถูกเชิญมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้”

“แม้ดูเป็นเรื่องยาก แต่ก็อยากทำเพราะเป็นปัญหาจริงที่พบ ในการทำงาน อีกอย่างการจัดการของ สพฉ. ในการดูแลนักวิจัย R2R ก็ทำให้รู้สึกไม่กลัวและมีความอบอุ่นใจ”

บางคนมีพื้นฐานมาบ้างแล้วจากการเคยทำวิจัยร่วมกับ สพฉ. ดังนั้นการมารับทุนทำ R2R ครั้งนี้ เหมือนมาต่อยอดการทำงาน ของ เครือข่าย

“เมื่อ สพฉ. เปิดรับสมัครให้ทุนทำ R2R ก็สนใจและรีบสมัครเลย”

จากการนั่งฟังและเป็นส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน กลุ่มเล็กๆ ด้วยทำที่ที่ผ่อนคลายสบายๆ บางคนนั่งกอดหมอน บางคน นอนเอกเขนก

ข้าพเจ้า เห็นความแตกต่างระหว่างสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน แห่งชาติกับแหล่งทุนอื่นๆ คือ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติมีการ จัดการค่อนข้างดีในการสนับสนุนทุน R2R นับตั้งแต่การเชิญผู้ที่มี ความสนใจเข้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจเรื่อง R2R

จากนั้นก็ให้ผู้สนใจเขียนโครงร่างเสนอเพื่อรับทุนและมานำ เสนอ โดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติมอบหมายให้มีอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน R2R มาช่วยเติมเต็ม และคัดเลือกโครงการที่น่า สนใจเพื่อให้ทุน จากนั้นมีการจัดกระบวนการเอื้อต่อการทำ R2R เป็น ระยะ

ข้าพเจ้าได้ร่วมรับฟังในกลุ่มพูดคุย ได้เห็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เริ่มตั้งแต่การเล่าบริบทหน้างาน ว่าแต่ละคนมีลักษณะการทำงานแบบไหน การค้นหาและวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ทำกันอย่างไรบ้าง จนมาเป็นแรงบันดาลใจในการทำ R2R และเกิดเป็นคำถามการวิจัย

ตัวอย่างเช่น ที่พีโก่(กัญญา วงศ์วี) โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เล่าว่า

"ในมหาวิทยาลัยจะมีอุบัติเหตุบ่อยมาก และ รพ.ในมหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่แจ้งเหตุ ที่ผ่านมาพบว่า กระบวนการติดขัดและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ตลอดจนการปฐมพยาบาลเบื้องต้นทำได้ไม่ถูกต้อง จึงเป็นแรงบันดาลใจอยากให้เกิดระบบการทำงานที่เชื่อมโยงกัน และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้รวดเร็ว ถูกต้อง"

พีโก่ เล่าต่อด้วยแวตตาเป็นประกายว่า

"ได้กลับมาทบทวนมาตรฐานและหลักสูตรที่สพฉ.จัดทำเผยแพร่ จึงได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและการทำงานของ รพ.ในมหาวิทยาลัย โดยทบทวนภารกิจเดิมของเขาและสิ่งที่เขาจะสามารถทำได้ จากนั้นก็ประสานงานกับผู้บริหาร และเตรียมจัดอบรม พอดีมีโครงการ R2R เข้ามาจึงสนใจที่อยากจะศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบให้เป็นมาตรฐานต่อไป"

ขณะฟังพีโก่เล่า ทำให้นึกเห็นภาพตามไปด้วย เพราะในมหาวิทยาลัยเวลาที่เกิดเหตุผู้พบเหตุการณ์เบื้องต้นมักจะเป็น รพ. ถ้าหากระบบชัดเจน และมีแนวทางการช่วยเหลือเกิดขึ้น จะทำให้ผู้ประสบเหตุปลอดภัยและได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที

อีกหนึ่งเรื่องที่ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ร่วมฟัง คือ งาน R2R ของโรงพยาบาลหนองคาย น้องหญิง(ไคลศรี บาดาล) และพี่ป้อม(ศิริไฉษศิริวิเศษ) ทั้งคู่เป็นพยาบาลโดยภาระงานหลักรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน EMS น้องหญิงเล่าถึงที่มาที่ไปของการทำ R2R ในครั้งนี้

"ในการดูแลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน(STEMI) ที่ได้รับยา Streptokinase ขณะส่งต่อ ตามมาตรฐานมีแนวทางชัดเจน แต่ข้อจำกัดที่เรามี คือ รถ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งต่อ(Refer) มีข้อจำกัด และพยาบาลที่ส่งต่อ(Refer) บางครั้งก็ไม่ใช่ว่าที่มีความชำนาญในเรื่องโรคและการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยา Streptokinase ทางทีมจึงมาคุยกัน และทบทวนดูว่าจะพอมีแนวทางอย่างไรในการดูแลผู้ป่วยระหว่างการส่งต่อ"

ขณะเล่า น้องหญิงมีความมุ่งมั่นมากที่จะพัฒนาระบบ และให้การช่วยเหลือผู้ป่วยภายใต้ข้อจำกัดที่ทางทีมมี และไม่อาจจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัยให้เหมาะสมได้ พี่ป้อมซึ่งเป็นหัวหน้าของน้องหญิงเล่าเสริม

"ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว เราจะทำงานอย่างไรในการดูแลผู้

ป่วยให้ได้ตามมาตรฐานและเป็นไปตาม KPI ของกระทรวง เราไม่เคยหยุดนิ่งในการคิดและพัฒนา พี่ว่ามันมีความสุข ถ้าเราสามารถทำงานนี้ได้สำเร็จ การเสียชีวิตระหว่างทางก็จะไม่เกิดขึ้น"

น้องหนึ่งเล่าเสริม "แม้ว่า บางครั้งแทบจะไม่ได้นอน แต่ก็ลุกขึ้นมาทำงานนี้ เพื่ออยากเห็นงานสำเร็จตามที่คิดไว้ อยากเห็นว่าแนวทางที่เราพัฒนาขึ้น เมื่อถูกนำไปใช้ผลลัพธ์จะเป็นอย่างไร"

ใบหน้าอันเข้มข้ม พร้อมแววตาเป็นประกาย ขณะเล่าเรื่องสะท้อนถึงพลังของการอยากขับเคลื่อนและพัฒนางานประจำโดยใช้ R2R เป็นเครื่องมือ

ขณะเล่าเรื่อง หลายคนนั่งฟังด้วยความอึ้งมึน พลังของเรื่องเล่าและการฟังอย่างลึกซึ้งทำให้มองเห็นความมุ่งมั่นมีมติจิตวิญญาณของคนทำงาน แม้ว่าบางครั้งอาจจะเหนื่อยจากการทำงาน แต่ก็ยังเต็มทีและเต็มใจลงมือทำในภารกิจที่เสริมเข้ามา ดังเช่นงาน R2R เพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยและผู้รับบริการ

ตอนที่ 8

“กว่าจะมาเป็น R2R EMS” เรื่องเล่าช่วงที่ 2

ใคร่ครวญในตนเอง
ทบทวนและย้อนมอง คล้ายการเดินทางมาถึงครึ่งทาง
เราได้เกิดการเรียนรู้มากมาย ทุกย่างก้าวคือ การเติบโต

“กว่าจะมาเป็น R2R EMS”

เรื่องเล่าช่วงที่ 2

“การพัฒนาอาสาสุขภาพชุมชนประจำครัวเรือนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพระ จังหวัดขอนแก่น” เป็นอีกหนึ่งผลงานที่น้องนุ้ย (วิไลภรณ์ ศิริกา) สนใจที่จะทำ R2R ซึ่งกว่าจะมาเป็น R2R EMS นี้ได้มีการทบทวนปรากฏการณ์หรืออุบัติเหตุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

“พื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นรอยต่อระหว่างจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม เวลาที่เกิดเหตุบางครั้งกว่าการส่งต่อจะไปถึงจังหวัดทำได้ล่าช้า จึงได้คุยกันในพื้นที่ว่า ถ้าพื้นที่เข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ในเบื้องต้นก็จะช่วยลดปัญหาได้เยอะ

เราก็มารคุยกันว่า ถ้านำแนวคิดอาสาสุขภาพชุมชนมามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ รวมถึงร่วมทำงานอาจจะช่วยลดช่องว่างในการเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉินได้”

น้องนุ้ย ไม่ใช่พยาบาล แต่เป็นนักวิชาการสาธารณสุขที่ทำงาน

ภาคท้องถิ่น มีความมุ่งมั่นและกระตือรือร้น ขณะที่เล่าเรื่องนั้นมีพลังสร้างสรรค์ ชวนให้ผู้ฟังสามารถจินตนาการตามได้

มีเรื่องเล่าซ้ำๆ อยู่หลายเรื่องที่น่าฟังได้เล่าสอดแทรกให้ฟัง ชวนให้เกิดเสียงหัวเราะเป็นระยะๆ เช่น เมื่อได้รับการแจ้งเหตุให้ออกไปรับคนไข้ ชาวบ้านไม่สามารถบอกตำแหน่งพื้นที่ได้ชัดเจน บอกได้แต่ว่า

“เหตุเกิดอยู่กลางทุ่งนา”

น้องนุ้ย เล่าให้ฟังด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มและสดใส “สิ่งที่เราคุยกันและอยากให้เกิดขึ้นคือ การมีอาสาสุขภาพชุมชนประจำครัวเรือนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในเบื้องต้น

อย่างน้อยมีความรู้และทักษะในการแจ้งเหตุในการขอความช่วยเหลือผ่านหมายเลข 1669 ได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา สามารถให้การช่วยเหลือผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยฉุกเฉินเกิดขึ้นในชุมชนหรือในครัวเรือนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม”

เรื่องเล่าเร้าพลังของน้องนุ้ย กว่าจะมาเป็น R2R EMS ฟังแล้วรู้สึกชื่นใจยิ่งนัก คนเล่าก็มีพลัง คนฟังก็ได้รับและสัมผัสพลังนั้นไปด้วย ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตกับตนเองว่าทุกๆ ครั้งเมื่อได้นั่งลงฟังใครสักคนเล่าถึงความสำเร็จเล็กๆ ในหน้างานของตนเองแล้วพลังใจพลังชีวิตที่สัมผัสได้มักทำให้หัวใจพองโตและเต็มไปด้วยความสว่างสดใสในใจยิ่งนัก

เมื่อขยับมาอีกวงหนึ่งก็ได้ฟังเรื่องราวของ พี่ยุ (ณณานิษฐ์ ศิริภัก

กุลวัฒน์ เล่าด้วยน้ำเสียงเรียบๆ แต่แวตานั้นมุ่งมั่นมาก "ตำบลบ้านดงเข้มแข็งในการฝ่าระงังภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉินโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด"

"หมู่บ้านอยู่ไกลมาก บางครั้งก็ไม่ได้เรียกบริการ 1669 ญาตินำส่งเอง และบางครั้งการนำส่งเองอาจเกิดเหตุฉุกเฉินที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้นระหว่างเดินทาง"

ด้วยระยะทางไกล เมื่อเกิดเหตุโทรเรียก 1669 กว่าจะรถจะมา รับ ใช้เวลานานมาก คนในพื้นที่จึงไม่นิยมใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินหรือ โทร1669

ในเขตตำบลบ้านดงอยู่ห่างไกลโรงพยาบาล เวลาที่มีผู้ป่วยฉุกเฉินต้องเรียกรถกู้ชีพจากโรงพยาบาลอุบลรัตน์ ซึ่งใช้เวลานาน เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวก"

ข้าพเจ้านั่งฟัง นึกภาพบริบทของตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ แถวนั้นจะอยู่ใกล้เขื่อนอุบลรัตน์ นึกถึงสภาพของผู้ป่วยโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดที่มีภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉิน และต้องนำส่งไปยังโรงพยาบาล ถ้าระบบปฏิบัติการฉุกเฉินได้รับการพัฒนาและสามารถให้การช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉินได้ก็จะช่วยให้ผู้ป่วยปลอดภัยและได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที

พี่ยุ เล่าต่อว่า "ถ้างานวิจัย R2R นี้สำเร็จ ประชาชนผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดในเขตตำบลบ้านดง ก็จะได้รับ การดูแลและเข้าถึงบริการได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย"

"เกิดรูปแบบการช่วยเหลือดูแลกันเองในชุมชนนับตั้งแต่จุดเกิดเหตุไปจนถึงการนำส่งผู้ป่วยถึงโรงพยาบาล ในงานชิ้นนี้ได้มีการวางแผน

ไว้ว่าจะเชิญผู้แทนจาก 4 องค์กรหลักในพื้นที่ ได้แก่ ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง ผู้นำจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนจากสถานบริการสุขภาพ และผู้แทนภาคประชาชน"

ฟังแล้วชื่นใจมาก งานเล็กๆ แต่ยิ่งใหญ่ คนฟังก็หัวใจพองโตตามและอีกหนึ่งผลงานที่น่าสนใจ "กว่าจะมาเป็น R2R" ของจิ๊กกี้ (สุกัลักษณ์ ชารีพัด) โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น จิ๊กกี้นั่งกอดหมอนขณะเล่า น้ำเสียงชวนให้หลายคนในวงตั้งใจฟัง

"จากประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา มักมีการให้รหัส ความรุนแรงผู้ป่วยฉุกเฉินไม่รุนแรง (สีเขียว) แต่เมื่อทีมปฏิบัติการไปถึงพบเป็นผู้ป่วยวิกฤตฉุกเฉิน (สีแดง) สะท้อนให้เห็นว่าการสื่อสาร กับการตัดสินใจในการให้รหัสนั้นไม่เป็นไปในทางเดียวกัน" พอเล่ามาถึงตรงนี้หลายคนช่วยกันเสริม เพราะส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์คล้ายกัน

เรื่องการคัดแยกและการให้รหัสความรุนแรงถือเป็นความสำคัญของการคัดกรองและช่วยเหลือผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ งาน R2R ของจิ๊กกี้ จึงน่าจะเป็นต้นแบบของการสะท้อนวิคิด วิธีแก้ปัญหาได้ดีอีกเรื่องหนึ่ง

"จากการให้รหัสความรุนแรงที่เหมาะสม ผู้ป่วยฉุกเฉินในกลุ่มรหัสสีแดงที่มีภาวะคุกคามต่อชีวิต ก็จะได้รับ การดูแล ณ จุดเกิดเหตุและระหว่างนำส่งที่เหมาะสม"

จี้ก็เล่าอย่างมุ่งมั่นว่า "ประโยชน์ที่จะเกิดจากการทำ R2R ครั้งนี้คือ ได้แนวทางในการปฏิบัติการคัดแยกทางโทรศัพท์ และการให้รหัสความรุนแรงที่มีคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน"

ฟังแล้วชื่นชมการวิเคราะห์ปัญหาหน้างานและความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขและพัฒนางาน เพราะการช่วยเหลือ ณ จุดเกิดเหตุเป็นเรื่องสำคัญมาก การช่วยเหลือเบื้องต้นถูกต้อง ความปลอดภัยต่อผู้ป่วยก็จะตามมา

ในวงสนทรียสนทนา มีเรื่องที่น่าสนใจมากมาย "กว่าจะมา เป็น R2R EMS" ความพยายามที่จะดึงศักยภาพของชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมและเสริมพลังให้ฟังตนเองอย่างเข้มแข็ง เช่น "การพัฒนา ศักยภาพอาสาฉุกเฉินชุมชนกลุ่ม อสม. ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโรค กล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน (AMI)" เป็นอีกหนึ่งเรื่องที่น่าสนใจมาก

"ผู้บริหารสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติได้มอบนโยบาย ให้มีการอบรมแก่อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) เพื่อพัฒนาเป็น อาสาฉุกเฉินชุมชน(อจช.) ให้มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือ เบื้องต้นด้านการแพทย์ฉุกเฉิน นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิต ของผู้ป่วยฉุกเฉินที่เกิดเหตุในครัวเรือนหรือชุมชน ก่อนที่ชุดปฏิบัติการ จะเข้าไปถึงและนำส่งผู้ป่วยไปโรงพยาบาล"

"อสม. สามารถทำได้ จะช่วยผู้ป่วยได้อย่างมากในเบื้องต้น" เจ้าของแนวคิด คือ น้องนุ้ย(รุจิวรรณ ยมศรีเคน แสงลุน) ผู้เต็มไปด้วย พลังและความสามารถสะท้อนแนวคิดให้ฟัง

ก็เลยคิดว่า จะนำนโยบายดังกล่าวมาสู่การปฏิบัติ ถ้าสามารถ พัฒนาศักยภาพของ อสม.ได้ ก็ทำให้มีแนวทางในการเข้าถึงระบบ บริการและการดูแลช่วยเหลือ โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันได้ (AMI)

สนใจที่จะศึกษาถึงการประเมินผลการพัฒนาศักยภาพอาสา ฉุกเฉินชุมชนกลุ่ม อสม. ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจ ตายเฉียบพลัน โดยหวังว่าหลังจากอบรมจะทำให้การดูแลช่วยเหลือ และการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินมีความรวดเร็วและปลอดภัย"

น้องนุ้ย เล่าไปยิ้มไปด้วยน้ำเสียงอันไพเราะ แววตาเป็น ประกายสดใส ช่างเป็นวงสนทนาเล็กๆ ที่เต็มไปด้วยชีวิตและ สะท้อนวิถีคิดของคนทำงานที่หลากหลาย น่าสนใจ ที่สำคัญ ผลลัพธ์ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ด้วย

"วัตถุประสงค์ที่นุ้ยอยากศึกษา คือ เพื่อต้องการประเมินผล การพัฒนาศักยภาพอาสาฉุกเฉินชุมชนกลุ่ม อสม. ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน"

"อบรมไปแล้ว สามารถนำมาใช้จริงได้ไหม นุ้ยตั้งใจจะปรับ รูปแบบการฝึกอบรม และให้เขาไปลองทำในสถานการณ์จริง จากนั้น ก็ประเมินผลดูว่าเป็นอย่างไรค่ะ"

การนั่งกับพื้น พร้อมกอดหมอนอิง บางคนก็นอนเอกเขนก เป็นบรรยากาศที่ผ่อนคลายสบายๆ ข้าพเจ้ามองว่าการที่ได้รับฟังเรื่อง

ราวจากผู้อื่น ทำให้เราได้อยู่กลับมาคิดในเรื่องราวของตนเอง และใคร่ครวญประสบการณ์ที่ผ่านมาว่าประสบกับสิ่งทีคล้ายกันนี้หรือไม่ และยังสามารถต่อยอดเติมเต็มกันต่อ

ประสบการณ์ของแต่ละท่านไม่เหมือนกัน การได้ฟังและแลกเปลี่ยนทำให้เกิดการเรียนรู้ เชื่อมโยงความคิด และสร้างสรรค์ต่อยอดทำให้เกิดความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น

เมื่อหันกลับมาฟังเรื่องของพี่ไก่(บุญญาวิโร อาราม) อาจารย์หมอถ่าย (นพ.วรภัทร วงษ์สวัสดิ์) อาจารย์หมอบี(พญ.วงศ์ศิริ ทวีบรรจงสิน) และพี่ไก่(พิมพ์ใจ หัสชู) ที่สะท้อนเรื่องราวให้เราได้เห็นถึงผู้ป่วยที่ประสบอุบัติเหตุทางตา พบว่ายังขาดความรู้ในการช่วยเหลือเบื้องต้นอยู่มาก ขาดทักษะและความเข้าใจ ทั้งของคนในชุมชนและทีมช่วยเหลือ

“มันน่าตกใจ เมื่อย้อนกลับไปดูตัวเลขและสถิติที่ผ่านมาผู้ป่วยที่ถูกส่งมาถึงเราได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุไม่ถูกต้อง บางรายก็น่าเสียดาย ถ้าได้รับการดูอย่างดีก็จะมีอาการไม่มาก บางรายถึงกับต้องสูญเสียดวงตาไปเลยก็มี

เป้าหมายที่อยากทำงานวิจัยเพื่ออยากศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการแนวปฏิบัติสำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางตา”

“ช่องว่างของความไม่เข้าใจลักษณะ อาการ และความรุนแรง ทำให้ไม่อาจเข้าถึงระบบบริการได้ทันเวลา ผู้ให้บริการสาธารณสุขทุกระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิขาดความรู้ที่เป็นเฉพาะทาง ทำให้ไม่มีทักษะในการประเมินภาวะฉุกเฉินทางตาได้ถูกต้อง การรักษาเบื้องต้นไม่

เหมาะสม การส่งต่อผู้ป่วยมีความล่าช้า อาจทำให้ผู้ป่วยเข้าสู่ภาวะรุนแรงมากขึ้น” คุณหมอต่ายเล่าเสริมจากพี่ไก่ (บุญญาวิโร) ทำให้มองเห็นภาพของช่องว่างปัญหาอุปสรรคได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

“เรามองเห็นคนไข้ต้องโดนควักลูกตา ต้องใส่ตาเทียม ทำให้รู้สึกสลดใจ” พี่ไก่ (พิมพ์ใจ) เล่าเสริม

ทีมวิจัยนี้เล่าให้ฟังถึงความคาดหวัง ว่าถ้างาน R2R ครั้งนี้สำเร็จ จะได้นำแนวปฏิบัติสำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางตาสำหรับเครือข่ายโรงพยาบาลต่างๆ ในเขตบริการสุขภาพที่ 5 (ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์) ได้ใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยที่ได้รับการบาดเจ็บทางตา เกิดโอกาสในการเชื่อมโยงการทำงานกับบุคลากรสาธารณสุขเชิงระบบกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนระบบสาธารณสุขของประเทศ

ขณะที่ได้นั่งฟังรู้สึกมีความสุขในเรื่องราวเล็กๆ ที่ยิ่งใหญ่มาก หมอจ้อย (นพ.กิตติชัย โพธิ์ดม) จากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ท่าทางอารมณ์ดีและใจดี คอยนั่งฟังพี่ไก่ เล่าเรื่อง พร้อมรอยยิ้มบางๆ บนใบหน้า

เรื่องที่หมอจ้อยสนใจศึกษาคือ การพัฒนาคำถามเพื่อคัดกรองผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลันที่ศูนย์รับแจ้งเหตุ และส่งการจังหวัดขอนแก่น

“เมื่อได้รับแจ้งเหตุและออกรับผู้ป่วย กลับมีผู้ป่วยบางรายไม่ตรงตามอาการที่แจ้งเข้ามาที่ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ”

หมอจ้อย เล่าไปยิ้มไป “เมื่อวิเคราะห์ดูปัญหาที่เกิดขึ้นมีความสำคัญเนื่องจากที่ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการมีเวลาจำกัดในการคัดกรองผู้ป่วยแต่ละราย”

“สิ่งหนึ่งที่เราพบหลังจากได้พูดคุยกันในทีม คือ รูปแบบคำถามที่ใช้อยู่ยังไม่กระชับและตรงประเด็นพอที่จะจำแนกโรคหลอดเลือดสมองออกจากภาวะอื่นๆ ได้”

ขณะที่ฟังคุณหมอจ้อยเล่า ทำให้นึกย้อนไปถึงงานวิจัยของจิกก็เห็นช่องว่าง (Gap) และอุปสรรคของการทำงานชัดเจนขึ้น

การรับแจ้งเหตุ การประเมินการจุดเกิดเหตุ และการประเมินการหึ่งฉุกเฉิน ทั้งสามแห่งนี้ต้องมีความสอดคล้องกันของการประเมินให้รหัส และการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย

คุณหมอจ้อย ผู้อารมณ์ดีเล่าต่อไปว่า “ถ้าหากงานชิ้นนี้สำเร็จจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงคำถามการคัดกรองผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลัน ที่ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการขอนแก่น”

อีกหนึ่งเรื่องเล่าของ R2R ที่นำมาซึ่งความงดงาม “นวัตกรรม KhonKaen Child Triage Tape” แนวคิดของ อาจารย์หมอโปลิ่ง (นพ.รัฐระวี พัฒนรัตนโมฬี) เกี่ยวกับเรื่องนี้ อาจารย์ตั้งข้อสังเกตว่า

“สถานการณ์อุบัติเหตุหมู่ หรือภัยพิบัติ หลายครั้งที่พบว่าผู้ป่วยเด็กไม่ได้รับการคัดแยกระดับความฉุกเฉินด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมตามช่วงอายุนั้นๆ

ทำให้ไม่สามารถจัดลำดับการรักษาได้เหมาะสมภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัด ส่งผลให้ผู้ป่วยเด็กไม่ได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนและความพิการ หรืออาจส่งผลให้ผู้ป่วยที่บาดเจ็บเล็กน้อยต้องถูกส่งไปสถานพยาบาลระดับสูง”

ประเทศไทยยังไม่มีระบบการคัดกรองในภาวะสาธาณภัยสำหรับผู้ป่วยเด็กมาใช้ จึงถือเป็นเหตุผลเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาเครื่องมือสำหรับคัดกรอง

วงเล็กๆ ที่นั่งล้อมกันเข้ามา มีหมอนอิงนุ่มๆ เอกเขนกบ้างสบายๆ ทำให้การฟังเรื่องราวที่มาที่ไปของ R2R EMS ได้สรรพสิ่ง นัก แต่ละเรื่องมีที่มาอย่างชัดเจน มองเห็นความปรารถนาและความต้องการจะพัฒนาหน่วยงานของตนเอง

ตอนที่ 9

"World Cafe R2R EMS"

“คุณค่าและความสำเร็จที่
เกิดจากการทำ R2R EMS”

วงสนทนาที่เต็มไปด้วยสุนทรียศาสตร์
นำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนและต่อยอดความรู้

World Cafe ;

ถอดบทเรียน กระบวนการสนับสนุน ทักษะ R2R

“คุณค่าและความสำเร็จที่เกิดจากการทำ R2R EMS”

ริมน้ำเจ้าพระเจ้ายามเช้า เรือส่งสินค้าแล่นผ่านไปอย่างไม่เร่งรีบ วิถีชีวิตริมน้ำเต็มไปด้วยความเนิบช้า แม้ว่าที่พักจะไม่ห่างจากความจอแจมากนัก แต่การขยับเข้ามาในซอยอีกนิดหนึ่งเพื่อหลบลิ้นควมวุ่นวาย สบายๆ ก็สามารถเกิดขึ้นได้

ทุกครั้งของการมาร่วมกระบวนการข้าพเจ้ารู้สึกชื่นชมและประทับใจผู้จัดเสมอ มักจะเลือกสถานที่ที่มีองค์ประกอบซึ่งง่ายต่อการจัดกระบวนการได้ง่าย ผู้เข้าร่วมไม่หนีหาย ความวุ่นวายที่ห่างออกไป การเข้าถึงซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ทำได้ง่าย ทำให้นึกประโยคที่ว่า “Safety Zone กับ Learning Zone เป็นหนึ่งเดียว”

เราทักทายกันด้วยบทสนทนาเล็กๆ ไบรอนี่เป็นอันดี การพูดคุยเล่าขานเรื่องราวไม่เสียเวลาไปจากวง ข้าพเจ้าอธิบายถึงกิจกรรมที่จะมีในค่ำคืนนี้ “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรม World Cafe”

3 ประเด็นท้าทายที่นำไปสู่การผ่อนคลายและต่อยอดความรู้ เปิดคำถามกว้างๆ ที่นำไปสู่การสนทนาในกลุ่มย่อย

ประเด็นที่ 1 คุณค่าและความสำเร็จที่เกิดจากการทำ R2R EMS ครั้งนี้

ประเด็นที่ 2 ปัญหาและอุปสรรค พร้อมการแก้ไขที่เกิดขึ้น

ประเด็นที่ 3 สิ่งที่ยากได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจาก สพพ. (ที่คาดหวังว่าเป็นไปได้)

เรากำหนดเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รอบละ 30 นาที ใช้เทคนิคของการสนทนาสนทนาเป็นเครื่องมือในการพูดคุย ฟัง คิด สะท้อน และเพิ่มเติมให้เรื่องราวชัดเจนขึ้น

ให้กลุ่มคัดเลือกผู้เฝ้ากลุ่ม(Host) สรุปลงและบอกเล่าแก่สมาชิกท่านอื่นๆ ที่มาเยือนกลุ่ม พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนและต่อยอดความคิด

แต่ละกลุ่มมีสมาชิกไม่มาก มีกระดานหนึ่งแผ่นสำหรับไว้เขียนเรื่องราวและทุกคนนั่งบนเก้าอี้ล้อมรอบเป็นรูปตัวยู พูดคุยกันสบายๆ แบบเป็นกันเอง ทำที่ที่มีความเป็นกัลยาณมิตรสูง การกดข่มและตัดสินไม่ปรากฏในบรรยากาศเลย ในทัศนะของข้าพเจ้า “อัตราและความยืดหยุ่นไม่ทำงาน ไม่ปรากฏ”

การใช้สุนทรีสนทนาเช่นนี้ตรวจสอบหลายครั้งผ่านการทำกระบวนการจากที่ต่างๆ ช่วยยืนยันได้ว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เช่นนี้ดังงามและเกิดปัญญา

กลุ่มแรกที่ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมเรียนรู้และสังเกตกระบวนการ ด้วย คือ "คุณค่าและความสำเร็จที่เกิดจากการทำ R2R EMS ครั้งนี้"

ช่วงแรก ทุกคนนั้นดูเหมือนจะนั่งแบบเรียบร้อย สงวนท่าที ทบทวนทำความเข้าใจในคำถามที่โซวีให้ดู มีหนึ่งคนที่อาสาลุกขึ้น เพื่อเขียนแผ่นกระดานนั้นให้ "ใครจะเริ่มพูดก่อน" คือ คำถามที่ผ่าน แวดตาและท่าทาง

สัปดาห์เมื่อคนแรกเริ่มพูด อีกหลายคนเริ่มฟัง เรื่องราวเริ่ม พรั่งพรูออกมา ภาพเบื้องหน้าที่เห็นคือ เส้นของการฟัง แวดตาและ ท่าทางที่หลายคนแสดงออกมา สะท้อนให้เห็นทักษะของการฟัง เมื่อ การพูดจบลง ประโยคที่เอื้อนเอ่ยออกมาจากบางคนในกลุ่มสะท้อน ให้เห็นถึงการติดตามและต่อยอดในสิ่งที่ตนเองได้ฟัง ภาพของเกลียว ความรู้เกิดขึ้นในวงเล็กๆ

เมื่อสกัดเนื้อหาที่ได้จากการพูดคุย ตามประเด็นได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คุณค่าและความสำเร็จที่เกิดจากการทำ R2R EMS ครั้งนี้ ข้าพเจ้าลองแบ่งเป็นสองประเด็นประเด็นแรก คือคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำ R2R EMS ดังนี้

"เห็นคุณค่าตนเอง หน่วยงาน ช่วยพัฒนางานประจำที่ยัง เป็น ช่องว่าง (Gap)"

"ทำให้หน่วยงานอื่นๆ รู้จักงาน EMS มากขึ้น"

"ผลงานช่วยพัฒนาทีม เครือข่าย ชุมชน และตนเอง เกิด ความร่วมมือในงาน"

"ผู้บริหารให้ความสำคัญและเข้าใจมากขึ้น"

"ชุมชนเข้มแข็ง เกิดความร่วมมือในงาน"

"ได้รู้จักทีมวิจัย ได้ร่วมทุกข์ ร่วมสุข"

"มีความภูมิใจ รู้สึกเป็นเจ้าของ ทำให้มีพลังอยากพัฒนางาน เพิ่มขึ้น"

"ทีมผู้ให้การดูแล รู้สึกมั่นใจ เต็มใจในการให้บริการผู้ป่วย หลังจากมีแนวทางการปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยที่ชัดเจนเป็นแนวทาง เดียวกัน"

"ได้ความรู้ การมีส่วนร่วมการทำงานของภาคีเครือข่าย"

คุณค่าที่เกิดขึ้น ข้าพเจ้ามองในมิติของความรู้สึกทางจิตใจ ที่คนทำ R2R สัมผัสได้และช่วยกันทบทวนพร้อมสะท้อนออกมา เป็น เรื่องที่เริ่มจากความประทับใจ ค่อนข้างเป็นนามธรรมแต่ก็สามารถ อธิบายได้ และเชื่อมโยงไปถึงสิ่งต่างๆ เช่น "ผู้บริหารให้ความสำคัญ และเข้าใจมากขึ้น" ภายใต้อำนาจคำพูดมีเรื่องราวมากมายปรากฏ และสรุป ความออกมาถึงการทำ R2R EMS ครั้งนี้ในที่สุดคือ ผู้บริหารมีความ เข้าใจและให้ความสำคัญ

ข้าพเจ้าตีความตามเข้าใจว่า สิ่งที่แสดงออกถึงการให้ความสำคัญ และความเข้าใจของผู้บริหาร น่าจะหมายถึง การสนับสนุน การเอื้ออำนาจภารกิจด้าน EMS และการทำ R2R ในครั้งนี้ ความ เกี่ยวข้องและเชื่อมโยง รวมถึงสิ่งที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรมจน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าที่สัมผัสได้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยคำถาม นำมาซึ่งการใคร่ครวญ ทบทวน และสะท้อนความเข้าใจออกมา รวมถึงการเติมเต็มต่อยอด คือเสน่ห์ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวง World Cafe ครั้งนี้

เมื่อสกัดเนื้อหาเกี่ยวกับความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการทำ R2R EMS ทางกลุ่มจะมองเป็นความสำเร็จที่ใกล้ตัว จับต้องและสัมผัสได้ ผ่านความรู้สึกนึกคิด

ช่วงเวลาของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่ได้มีการแยกชัดเจน ระหว่างคุณค่าและความสำเร็จที่เกิดขึ้น มักจะมองแบบรวมๆ และ ข้าพเจ้านำมาสกัดแยกเนื้อหาภายหลัง เมื่อมีการหมุนกลุ่ม สมาชิก ใหม่ที่มาต่อยอด ต่างเติมไปด้วยความเบิกบานใจ ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตว่า

อาจจะเป็นเพราะว่าการตั้งคำถามที่เป็นเชิงบวก ค่อนข้าง เร้าพลังด้านในของผู้คนได้ สร้างสรรค์มากกว่า การค้นหาปัญหาหรือ อุปสรรค

การพูดคุยภายใต้บรรยากาศของกระบวนการที่เอื้อต่อการ เกิดการเรียนรู้มักนำมาซึ่งความตื่นรู้และเบิกบาน การเคลื่อนไหวของแต่ละกลุ่มหมุนวนมาที่บรรจบที่กลุ่มนี้ พลังของการพูดคุยจะเต็มไปด้วยความสุข

และเมื่อสกัดเนื้อหาเกี่ยวกับความสำเร็จที่เกิดจากการทำ R2R ดังนี้

"คณะทำงานของ สพฉ.เอื้อประโยชน์ในการจัดทำ R2R ทั้ง ในด้านงบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประสานงาน"

"กระบวนการมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้"

"ทีมผู้วิจัย มีความเป็นกันเอง ช่วยเหลือให้กำลังใจ แลก เปลี่ยน เสริมงานต่อยอดกันและกัน"

"ทีมผู้วิจัยมีความกระตือรือร้น อยากทำ อยากเรียนรู้ อยาก พัฒนางาน"

"ได้เรียนรู้ขั้นตอนและกระบวนการวิจัย"

"ผลการทำ R2R ช่วยพัฒนาสุขภาพของประชาชน"

"ลดช่องว่างของการเข้าถึงระบบบริการของประชาชน"

"มีเครือข่ายกว้างขวาง เพิ่มเครือข่ายในระบบสุขภาพ"

"กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน มีการรับรู้ เข้าใจ ตระหนัก และเรียกใช้บริการ 1669 ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ลดข้อขัดแย้ง ลด ข้อร้องเรียน"

ข้าพเจ้านั่งซึมซับในรายละเอียด หลายๆ คนเห็นพ้องต้อง กันว่า การที่ทางผู้ให้ทุนจัดให้พบกัน เป็นประจํา มีส่วนช่วยกระตุ้น ให้การทำงานเกิดความก้าวหน้า และกระตือรือร้นที่จะทำ "ในแต่ละ ระยะเวลาที่มาพบกันเราต้องเตรียมตัวแล้วล่ะว่า จะนำอะไรมาแลกเปลี่ยนพูดคุยกับเพื่อนๆ"

"แม้จะเป็นการประชุม แต่ก็ทำให้หลายคนรู้สึกถึงความผ่อนคลาย และเกิดพลังที่จะกลับไปทำงานต่อ"

"คล้ายมาพักผ่อน แต่ก็ได้งานกลับไปด้วย"

ข้อสังเกตที่พบ จากการได้มาร่วมวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ แม้จะเป็นการประชุม แต่การจัดการประชุมนำมาซึ่งบรรยากาศ ของความสร้างสรรค์ มีความเป็นกัลยาณมิตร และเน้นการให้ ความสำคัญกับผู้เข้าร่วมประชุม

ดังนั้น จึงไม่แปลกใจเมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ เรื่องความสำเร็จ พบว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยสามอย่าง คือการดำเนินงาน ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติที่มีการกำกับติดตามและเฝ้า อำนวยการสนับสนุนการทำ R2R ของนักวิจัยเป็นระยะ อาจารย์วิทยากร ที่มีบทบาทของความเป็นกัลยาณมิตร เป็นโค้ช เป็นคุณอำนวย และ ความเป็นผู้เห็นใจ รวมถึงเพื่อนๆ นักวิจัยที่เข้าร่วมกระบวนการ มี ทำที่แห่งความเป็นมิตร เกื้อกูลและช่วยเหลือกัน พุดคุยแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และความคิดเพื่อเติมเต็มงานระหว่างกันและกัน

จึงอาจสรุปได้ว่า "ความสำเร็จของการทำ R2R " น่าจะขึ้นกับ

- การจัดการของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
- วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญที่มาร่วมกระบวนการ
- สัมพันธภาพของนักวิจัย

ทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นมิติความเชื่อมโยงของทั้งสามองค์ประกอบนี้ มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน และไม่แยกส่วน หรืออาจขอใช้สำนวนที่ว่า "เป็นดั่งกันและกัน"

นี่เป็นเพียงการสะท้อนมาให้เห็นถึงการทบทวนและใคร่ครวญ

เครื่องทางของการเดินทางขับเคลื่อน KM&R2R EMS คุณค่าเป็นสิ่งที่ ปรากฏออกมาทางความคิดและความรู้สึก ส่วนความสำเร็จนั้นเป็น เรื่องที่ปรากฏเป็นรูปธรรม มองเห็น และสัมผัสได้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นประโยชน์ในการทำกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ World Cafe ข้าพเจ้าจึงได้นำบทสรุปที่เขียนไว้ใน เว็บไซต์ GotoKnow.org โดยผู้เขียนใช้นามแฝงว่า Burden of Disease Thailand ซึ่งเขียนค่อนข้าง เข้าใจง่ายและมองเห็นภาพของการทำ กระบวนการ

World Café

World café เป็นรูปแบบหนึ่งของการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ "ผู้เข้าร่วมทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน ความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็น" ในประเด็นที่ กลุ่มได้กำหนดไว้ การทำกิจกรรม World café จะจัดขึ้นภายใต้ "บรรยากาศแห่งมิตรไมตรี" คือบรรยากาศที่ทำให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมรู้สึกเหมือนกำลังนั่งคุยเรื่องราวต่างๆ กับกลุ่มเพื่อนสนิทใน ร้านกาแฟ และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเดินแลกเปลี่ยนความ รู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็น รวมทั้งต่อยอดความรู้ต่างๆ ตาม หัวข้อที่ถูกเปิดประเด็นไว้ กับเพื่อนกลุ่มอื่นๆ ซึ่งจะมีเจ้าบ้าน หรือ Host ประจำโต๊ะที่พร้อมต้อนรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่จะหมุนเวียนมา จากโต๊ะอื่นๆ ด้วย

องค์ประกอบของ world café

- ผู้ดำเนินรายการ
- เจ้าบ้าน (host) ประจำโต๊ะ แต่ละโต๊ะมีเจ้าบ้านประจำ 1 คน
- ผู้เข้าร่วมแต่ละกลุ่มย่อย (แต่ละโต๊ะ) ซึ่งแต่ละกลุ่มย่อยนี้จะมีผู้เข้าร่วม 5-6 คน ยิ่งน้อยยิ่งดี เพราะจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น
- คำถาม หรือประเด็นนำในแต่ละรอบ
- อุปกรณ์จัดบันทึกประจำโต๊ะ เช่น กระดาษแผ่นใหญ่ ปากกาเมจิก ดินสอ สีน้ำมัน หลายๆ สี
- ระยะเวลาในการแลกเปลี่ยน
- บรรยากาศผ่อนคลาย มีดนตรีบรรเลง บรรยากาศแห่งมิตรไมตรี และความเท่าเทียม

เทคนิคที่ควรใช้ใน World café

1. เคารพในความเท่าเทียมและให้เกียรติซึ่งกันและกัน
2. ผู้เข้าร่วมทุกคน คือ เพื่อนที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นกันได้
3. เปิดใจรับฟัง พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ
4. สิ่งที่ได้ ไม่ได้มีเพียงความรู้เนื้อหาเท่านั้น แต่ยังมีเรื่องของความสัมพันธ์กับผู้ที่เรามาสนทนาด้วย
5. ฟังอย่างตั้งใจ ฟังจนจบโดยไร้อคติ ไม่ตัดสินถูกผิด
6. พูดอย่างสร้างสรรค์ ใช้วาจาสุภาพ
7. มองข้ามปัญหา เน้นการหาหนทางแก้ไข

***ผู้เข้าร่วมควรแยกย้ายไปยังโต๊ะอื่นๆ ไม่ควรจับกลุ่มเดียวกันตลอด
ทุกๆ รอบ

(อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/406480>)

จากบทความข้างต้น ข้าพเจ้าขอเพิ่มเติมในกระบวนการที่นำมาใช้ในครั้งนี้คือการผสมผสานเทคนิคสุนทรียสนทนา(Dialogue)และการฟังอย่างลึกซึ้ง(Depth Listening)ในการทำวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดบรรยากาศของการเติมเต็มและต่อยอดความรู้

ตอนที่ 10

"World Cafe R2R EMS"

“ปัญหาและอุปสรรคพร้อมการแก้ไขที่เกิดขึ้น”

วงสนทนาที่เต็มไปด้วยสุนทรียศาสตร์
นำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนและต่อยอดความรู้

World Cafe ;

ถอดบทเรียน กระบวนการสนับสนุน ทุนวิจัย R2R

“ปัญหาและอุปสรรคพร้อมการแก้ไขที่เกิดขึ้น”

ประเด็นที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคพร้อมการแก้ไขที่เกิดขึ้น

เมื่อเคลื่อนตัวตามกลุ่มที่สอง ในกิจกรรม World Cafe เป็นการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่แต่ละทีมวิจัยได้ประสบ เกิดการเรียนรู้รู้อย่างไร และผ่านสภาวะนั้นมาได้อย่างไร หรือมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

ข้าพเจ้ามองว่าประเด็นคำถาม เป็นการกระตุ้นให้ทุกคนได้เกิดการทบทวน ใคร่ครวญในตนเอง และสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้ปัญหานั้น บางคนอาจเจอปัญหาที่คล้ายกัน แต่รูปแบบการเผชิญหรือแก้ไขอาจไม่เหมือนกัน

“ความคาดหวังของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ethics committee หรือ EC) สูงเกินไป”

: เป็นประเด็นปัญหาที่เกือบทุกคนประสบ บางครั้งการขอจริยธรรมทางการวิจัยแม้ว่าในการทำ R2R อาจดูเหมือนเป็นเรื่องที่ไม่บังคับมากนัก หากการทำงานครั้งนี้มุ่งกระบวนการพัฒนางาน แต่นักวิจัยเมื่อตั้งใจทำแล้ว ก็หวังถึงการได้ดีพิมพ์เผยแพร่ เมื่อมาเจอกระบวนการพิจารณาจริยธรรมทางการวิจัย กลับพบว่า เป็นยาขมทำให้เกิดการชะงักในการทำงาน หลายคนไม่สามารถติดต่อแหล่งหรือหน่วยงานที่จะพิจารณาจริยธรรมทางการวิจัยได้

“พอเราไปยื่นขอจริยธรรมทางการวิจัย คณะกรรมการเสนอแนะให้เปลี่ยนเรื่อง เราก็อธิบายเรื่องที่เราทำผูกพันกับทุนวิจัยของสถาบันการแพทย์จุฬาลงกรณ์แห่งชาติ” หนึ่งในสมาชิกเล่า

“พี่ถูกเปลี่ยนชื่อเรื่องและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งคนละเรื่องกับที่เราเสนอโครงร่าง แต่ก็ได้อธิบายให้คณะกรรมการฟังอยู่ค่ะ”

“ในกรณีของคนที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชนและท้องถิ่น การประสานติดตามขอพิจารณาจริยธรรมวิจัยลำบากมากเลยคะ”

“ไม่ทราบว่าจะไปยื่นขอจริยธรรมที่ไหน ไปสอบถามหลายๆ แห่งต้องรอคิว บางทีเขาซัพพอร์ท(Support) เฉพาะในหน่วยงานของเขาเอง ไม่เปิดรับจากข้างนอก”

นี่เป็นส่วนหนึ่งของบทสนทนาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในเรื่อง
ของความคาดหวังของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
(Ethics Committee หรือ EC) ทางกลุ่มได้พูดคุยกันประเด็นนี้ไปซักพัก
พร้อมช่วยกันเติมเต็มทางความคิดว่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

แนวทางการแก้ไข

อธิบายและทำความเข้าใจต่อคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์

เป็นบทสรุปการแก้ไขที่มาจากหลายๆ ท่านว่า "คงต้องเป็น
เรื่องที่ต้องอธิบายให้คณะกรรมการจริยธรรมทราบว่างานวิจัยครั้งนี้มี
ข้อผูกพันการขอทุนกับสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ"

"เสนอแนะให้ทางสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจัดตั้ง
คณะกรรมการจริยธรรมทางการวิจัยเพื่อเป็นการสนับสนุนแก่นักวิจัย"

"ไม่ทราบขั้นตอนของการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethics Committee หรือ EC) และมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน"

: สำหรับนักวิจัยแล้วต่างมองเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ยุ่งยากและ
ส่งผลให้ไม่อยากทำงานวิจัย ในครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน หลายคนได้แลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ของการไปยื่นขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

"เดี๋ยวนี้เขาให้เราไปอบรมก่อนนะคะ ค่อยยื่นขอ EC ซึ่งมีขั้น

ตอนยุ่งยากซับซ้อนมาก และเราต้องรอดูว่าที่ไหนเปิดอบรมบ้าง"

"พี่ไปติดต่อกับหลายที่ ส่วนใหญ่เขาก็จะปฏิเสธไม่รับดูงานจาก
ข้างนอก"

"ถ้าเป็นไปได้ก็อยากให้ทางสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
สนับสนุนเรื่องนี้ เช่น อธิบายเรื่องขั้นตอนการขอจริยธรรมทางการ
วิจัย"

จากการสังเกตกระบวนการ เรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมทางการ
วิจัยมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน เป็นเรื่องที่แทบทุกคนมองว่าเป็น
ปัญหาและอุปสรรคของการทำ R2R ในครั้งนี้

แนวทางการแก้ไข

เปิดอบรมจริยธรรมทางการวิจัยให้กับผู้วิจัย

หลายคนมีข้อเสนอแนะตรงกันว่า ถ้าหากเจ้าของทุน อย่างสถาบัน
การแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติมีระบบนี้สนับสนุนและเอื้อให้กระบวนการง่ายขึ้น
ลดขั้นตอนลง ก็จะไม่เป็นเรื่องที่น่าหนักใจสำหรับนักวิจัย

"การเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ"

: หลายท่านได้เล่าประสบการณ์ให้ฟัง ถึงการนำเครื่องมือที่
พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ มีความยุ่งยากในการประสาน
งาน และการเข้าถึงทำได้ยาก

“บางท่านเราไปติดต่อ ก็ได้รับการปฏิเสธ”

“หลายท่านไม่ค่อยถนัดหรือเชี่ยวชาญในเรื่องนี้”

“ไม่แน่ใจว่า จะเชิญอาจารย์ท่านไหน ช่วยดูเครื่องมือให้ เพราะส่วนมากภารกิจก็เยอะ”

แนวทางการแก้ไข

ในส่วนของผู้เชี่ยวชาญ ได้ขอสรุปเสนอให้ทางสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษา เพื่อให้ นักวิจัย สามารถเข้าถึงได้ ปรึกษาได้

“เครื่องมือในการทำ R2R ต้องมีการตรวจสอบความตรง ความเที่ยงของเครื่องมือหรือไม่”

นอกจากนี้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดกันถึงลักษณะของงาน R2R ว่าจะต้องมีการตรวจสอบเครื่องมือหรือการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือหรือไม่ ซึ่งบทสรุปได้ยึดตามหลักการของการทำวิจัย และการสร้างเครื่องมือ

และมีการพูดคุยถึงประเด็นการเขียนบรรณานุกรม ให้กำหนดไปในแนวทางเดียวกัน และมีการจัดอบรมการเขียนบรรณานุกรมสำหรับนักวิจัย R2R ด้วย

จากการสังเกตกระบวนการ ข้าพเจ้าลองสกัดเนื้อหาออกมา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พุดถึงกันมาก และทำให้หลาย ๆ คนรู้สึก อึดอัด ถึงแม้ว่าจะไม่เป็นอุปสรรคที่หนักหนา แต่ก็ส่งผลให้ไม่มีความสุขในการทำ R2R คือ เรื่องของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

สิ่งที่ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจ คือ น้องพิงค์ (ชนนิกันต์ สิงห์พยัคฆ์) ผู้ประสานงานและทำหน้าที่เป็นคุณอำนวย R2R ไปพร้อม ๆ กัน ได้น้อมรับฟัง ช่วยกันมองและคิดหาแนวทางการช่วยเหลือ

“ผู้วิจัยขาดองค์ความรู้เรื่องสถิติ”

: ถึงแม้งานวิจัยอาจจะไม่มีความซับซ้อนมาก แต่ในการวิเคราะห์ข้อมูลและตีความแปลผลนั้น ยังคงต้องการความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตสำหรับตนเองว่า “ถึงแม้ส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานและประสบการณ์ในการทำวิจัย แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้รู้สึกเป็นกังวลและถือว่าเป็นอุปสรรคก็คือ องค์ความรู้ในเรื่องสถิติ”

“ตอนเรียน ป.โท ดูเหมือนจะเข้าใจ แต่เอาเข้าจริงๆ มันก็ไม่เข้าใจเลยนะ รู้แต่เรื่องที่เราทำ” หนึ่งในประสบการณ์ที่แลกเปลี่ยน ซึ่งหลายคนเห็นด้วย

ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงสมัยตอนเรียนหนังสือเช่นกัน เราได้เรียนทฤษฎีทางการวิจัยเยอะมาก แต่เมื่อนำมาใช้ก็เพียงแค่ส่วนเล็กน้อยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เราทำ ดังนั้น จึงค่อนข้างส่งผลให้นักวิจัยมือ

ใหม่ทั้งหลายที่มีประสบการณ์ทำงานวิจัยไม่มาก ค่อนข้างรู้สึกกังวล ในเรื่องนี้อย่างเช่นในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้

“การนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ” ดูเป็นเรื่องที่ปรากฏขึ้นได้น้อยมากในกลุ่มคนที่ทำวิจัย หลายๆ ท่านสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนในภาคทฤษฎีและเมื่อจะลงมือทำวิจัย ยังขาดความเชื่อมโยงและการตัดสินใจในการออกแบบการวิจัย ในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน ข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่า ทุกกลุ่มที่หมุนวนมาที่ประเด็นนี้ก็จะนำเรื่อง ผู้วิจัยขาดองค์ความรู้เรื่องสถิติวิจัย มาแลกเปลี่ยนกัน แนวทางแก้ไขที่สรุปได้คือ การจัดเสริมความรู้หรือจัดตั้งทีมที่ปรึกษา จะทำให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจมากขึ้น

“งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแพทย์ ทำให้การติดต่อประสานงาน และการเข้าถึงติดขัด มีความคิดเห็นที่หลากหลาย”

: การทำ R2R ร่วมกันเป็นสหสาขาวิชาชีพส่งผลให้การเชื่อมโยงกัน การประสานงานไม่ราบรื่นเท่ากับการทำ R2R เพียงแค่สาขาใดสาขาหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง

ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมไปด้วย เพราะโดยทั่วไป การทำ R2R มักจะขีดวงจำกัดเฉพาะเพียงหน่วยงานของแต่ละบุคคล งานก็จะแคบลง แต่ถ้าเป็นลักษณะงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกันจึงเป็นเรื่องจำเป็นมาก

หรืออาจจะเรียกได้ว่านี่คือ “การสื่อสาร” ในการทำ R2R เป็น

ทีม การสื่อสารภายในทีมวิจัยเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ World Cafe ครั้งนี้มีอยู่หลายทีมวิจัยที่มีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ

“มาประชุมกลับไปเล่าให้ทีมฟัง บางครั้งก็มีความเห็นไม่เหมือนกัน ต้องอธิบายกันเยอะ แต่ถ้ามาฟังพร้อมกันร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ก็อาจจะได้ความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน”

“ตอนฟังอาจารย์อธิบายก็พอเข้าใจ แต่เมื่อกลับไปถ่ายทอดให้ทางทีมฟัง ก็ยุ่งงงๆ”

แนวทางแก้ไข

บทสรุปของวง World Cafe ในครั้งนี้มองว่าถ้าสามารถเชิญผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมรับฟังหรือร่วมเป็นส่วนหนึ่งของนักวิจัย จะนำไปสู่การเชื่อมโยงภายในทีมวิจัยต่อไป

“ที่ปรึกษางานวิจัยมีหลายท่านให้ข้อคิดเห็นแตกต่างกัน”

: ประเด็นนี้น่าจะมาจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในครั้งที่ทางสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจัดให้นักวิจัย R2R ได้มีโอกาสเรียนรู้จากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาโครงร่างวิจัย R2R ให้ชัดเจนขึ้น โดยแบ่งกันเป็นกลุ่มย่อยและมีอาจารย์วิทยากรประจำกลุ่ม 1-2 ท่าน

“ในกลุ่มที่มีอาจารย์วิทยากรประจำกลุ่มหลายท่าน การให้คำแนะนำให้คำปรึกษาอาจจะหลากหลาย บางครั้งก็สรุปได้ยากว่าจะ

เอาตามอาจารย์ท่านไหน"

"ถ้าอาจารย์พูดเสนอแนะไปในทางเดียวกันจะดีมาก แต่บางครั้งก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าจะสรุปออกมาอย่างไร"

"การมีอาจารย์หลายท่านบางครั้งอาจจะเป็นผลดี เพราะได้ฟังหลากหลายมุมมอง แต่บางครั้งก็ทำให้ตัดสินใจได้ยากว่าจะเลือกทำอย่างไร"

นี่เป็นเพียงบางส่วนที่แลกเปลี่ยนพูดคุยให้ทางกลุ่มได้ฟัง เป็นเรื่องของการตัดสินใจ ซึ่งอาจขึ้นกับประสบการณ์ของการทำวิจัย และความชัดเจนของกรอบแนวคิด มีผลต่อการเข้ารับฟังคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

มีการทำ Work Shop อยู่ครั้งหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้นักวิจัย R2R ได้พบกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยแยกเป็นกลุ่ม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวโดยภาพรวมมองว่า มีความเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำเติมเต็มให้โครงร่างการวิจัยชัดเจนขึ้น แต่สิ่งที่คิดว่ายังเป็นปัญหาและอุปสรรคคือ ถ้ามีอาจารย์ประจำกลุ่มย่อยหลายคน ความคิดก็จะมีหลากหลาย

"อาจารย์ที่ปรึกษามีหลายท่าน ให้ข้อคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทำให้ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะตกลงจะเอาแบบไหน ตามแบบอาจารย์ท่านใด"

"อยากได้อาจารย์ที่ปรึกษาหนึ่งคนต่อหนึ่งเรื่อง และอาจารย์

ช่วยดูงานและเป็นที่ปรึกษาไปจนเสร็จการทำวิจัย"

แนวทางการแก้ไข

การหมกมุ่นสามารถสรุปได้ข้อสรุปเดียวกันคือ เสนอแนะให้มีที่ปรึกษาหลัก 1 คน แล้วค่อยมานำเสนอต่อกลุ่มใหญ่และให้อาจารย์ท่านอื่นช่วยเสริม

ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตสำหรับตนเอง ขณะที่เรียนรู้ไปตามกลุ่มต่างๆ การตั้งคำถามเริ่มต้นด้วยปัญหาและอุปสรรค บรรยายภาคในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็จะดูเข้มข้น ซึ่งค่อนข้างแตกต่างจากประเด็นของกลุ่มอื่น

แต่เมื่อต่อยอดด้วยการให้ร่วมกันค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาทำที่ก็จะเปลี่ยนแปลงผ่อนคลายลง

โดยสรุป ข้าพเจ้ามองว่าปัญหาและอุปสรรคที่นักวิจัย R2R ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม World Cafe นี้ คือ

1. จริยธรรมทางการวิจัย
2. ระเบียบวิธีวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย
4. การเข้าถึงซึ่งกันและกัน เช่น ผู้บริหาร ทีมวิจัย และอาจารย์ที่ปรึกษา

ตอนที่ 11

“World Cafe R2R EMS”

“สิ่งที่อยากได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจาก สพว.
(ที่คาดว่าจะเป็นไปได้)”

วงสนทนาที่เต็มไปด้วยสุนทรียศาสตร์
นำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนและต่อยอดความรู้

World Cafe ;

ถอดบทเรียน กระบวนการสนับสนุน ทุนวิจัย R2R

“ประเด็นที่ 3 สิ่งที่ยากได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจาก สผว.
(ที่คาดว่าจะเป็นไปได้)”

กลุ่มสุดท้ายของวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ World Cafe เป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการสนับสนุน "สิ่งที่ยากได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ"

จากการฟังและสังเกตกระบวนการ หลายท่านค่อนข้างพอใจการจัดการที่ทางผู้ประสานงานดูแลและเอื้ออำนวยให้เกิดการทำงานที่ราบรื่นและคล่องตัว แต่การกำหนดประเด็นนี้ทำให้ได้ทราบถึงความต้องการของนักวิจัยว่า เมื่อทำงานไปได้ระยะหนึ่ง เกิดความต้องการสนับสนุนอะไรเพิ่มเติมบ้าง

บรรยากาศของกลุ่มค่อนข้างสนุกและมีเสียงหัวเราะเป็นระยะๆ ทำให้นึกถึงประเด็นที่ว่า "เวลาที่มีใครมาถามเราว่า อยากได้อะไร

เพิ่มเติม ความรู้สึก มั่นใจ และพอใจอย่างมาก"

“การขอจริยธรรมทางการวิจัย อยากให้ทางสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติดำเนินการประสานงาน และจัดการให้ อาจจะเป็นการตั้งกรรมการโดยเฉพาะ หรือประสานหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่สามารถสนับสนุนนักวิจัยได้”

ในกลุ่มนี้ดูเหมือนเรื่องจริยธรรมทางการวิจัยยังเป็นประเด็นที่ครุ่นคิดและสนใจกันอยู่มาก เพราะเสนอเป็นข้อแรกที่ยากได้รับการสนับสนุน ถึงแม้ว่าในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้วิจัยบางคนไม่ได้ยื่นขอจริยธรรม แต่ยังอยากที่จะร่วมหาแนวทางที่เอื้อให้เกิดการจัดการงานวิจัยได้

“เพิ่มงบประมาณ เช่น ขยายเป็นภูมิภาค ๆ ละ 5 โครงการ เป็นต้น จะทำให้เกิดการขยายการทำ R2R ในวงกว้างออกไป ซึ่งอาจจะคัดเลือกในระดับภาคก่อน แล้วค่อยมารวมกันทั่วประเทศ”

ประเด็นนี้มีการพูดคุยกันสนุก ทำให้มองเห็นภาพของผลงาน R2R ที่จะเกิดขึ้นตามภูมิภาคต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางและแตกต่าง ทำให้เกิดการการเรียนรู้และจัดการความรู้ได้ในวงกว้างขึ้น

“สร้างเครือข่าย R2R Facilitator”

เพื่อให้เกิดการทำงานที่ครอบคลุมกว้างขวาง และขยายผลการนำทักษะการทำวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหน่วยงานของตนเอง

ในกลุ่มได้มีการเสนอ ให้จัดอบรมหลักสูตรคุณอำนวย R2R หรือ R2R Facilitator

“ขอเสนอให้จัดเสื่อทีมให้ครบทุกคนในทีม R2R เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ”

ข้อเสนอข้อนี้นำมาซึ่งรอยยิ้มและเสียงหัวเราะอย่างมาก การได้สวมเสื้อที่เป็นสัญลักษณ์ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ช่วยสนับสนุนอารมณ์และความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียว หรือที่เรียกว่าทีม

“พาดัดทำรายงานทุกบท”

“กลับไปทำหน่วยงานก็ไม่ได้ทำ แต่ถ้ามาพบปะกัน ก็ยังได้ปรึกษากันและช่วยกันคิด”

แม้ว่าเกือบทุกท่านจะมีประสบการณ์ในการทำวิจัย แต่ก็ต้องการจะให้ทางเจ้าของทุนจัด Work Shop เพื่อให้ได้มาทำงานร่วมกันและได้ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการทำงาน *“คล้ายการได้พักผ่อน” “ได้มีเวลาเต็มที่ในการเขียนงาน”*

“จัดหาวารสารและแหล่งตีพิมพ์”

“จัดหาเวทีการนำเสนอผลงานวิจัย”

ดูเหมือนว่าตอนเริ่มต้นทำไม่ได้คิดถึงเรื่องการตีพิมพ์ แต่เมื่อเห็นงานวิจัยเป็นรูปธรรมชัด ความตั้งใจก็อยากทำให้ถึงที่สุด ในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนกันถึงการกำหนดเป้าหมายว่าเมื่อทำผลงานวิจัยเสร็จแล้ว

นอกจากจะนำกลับไปใช้ประโยชน์ อยากให้มีการตีพิมพ์ก็เป็นเรื่องของการเผยแพร่ผลงาน รวมไปถึงการนำเสนอผลงานด้วย

ในทัศนะของข้าพเจ้า“คนทำงานที่ทำR2Rแม้ว่าโดยส่วนใหญ่ตอนที่เริ่มทำไม่ได้หวังในเรื่องการตีพิมพ์หรือนำเสนอผลงาน แต่เมื่อได้ทำไปสักระยะหนึ่งก็จะเกิดแรงบันดาลใจอยากทำต่อและต้องการขยายผลเพื่อเผยแพร่ผลงาน”

“ผลักดันให้มีการดำเนินงาน R2R ต่อเนื่อง ทั้งทีมเก่าและทีมใหม่”

ในประเด็นนี้ข้าพเจ้ามองเป็นเรื่องของการเชื่อมโยงตั้งสายธารการผลักดันให้มีการดำเนินงาน R2R ต่อเนื่องคล้ายเป็นการร้อยเรียงหรือต่อจิ๊กซอว์

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเพิ่มเติมอีกสองสามประเด็นที่นักวิจัย R2R อยากให้สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติสนับสนุน

“ดูงาน R2R EMS ในต่างประเทศ”

“ประชุม R2R สัญจร”

“พัฒนานักวิจัย R2R หน้าใหม่ระดับภาคอย่างต่อเนื่อง”

หลายคนเห็นด้วยกับการทำ “ประชุม R2R สัญจร” การได้

หมุนเวียนไปตามพื้นที่ต่างๆ ทุกคนคาดหวังว่าจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้เชื่อมโยงเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย

ข้าพเจ้าได้นำบทสรุปที่ทางผู้จัดสรรถอดประเด็นมาประกอบกันด้วยเพื่อให้ได้เนื้อความที่สำคัญและชัดเจนยิ่งขึ้น

ทุกๆ ครั้งของการหมุนรอบของวง World Cafe ข้าพเจ้าสังเกตเห็นถึงความรู้สึกที่ยังไม่เต็มอิ่ม ยังอยากที่จะต่อเติมความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันต่อ

ในวงยังคงยึดแนวทางของสุนทรียสนทนาและการฟังอย่างลึกซึ้ง จึงไม่น่าแปลกเลยว่าทำไมในช่วงเวลาที่กำหนดให้ หลายท่านจึงรู้สึกว่เวลาไม่พอ เวลาผ่านไปเร็ว นั่นอาจจะเป็นเพราะว่าพลังของ Dialogue หรือสุนทรียสนทนา เป็นพลังของความตื่นรู้และเบิกบาน ยิ่งเมื่อคนฟัง ฟังด้วยท่าทีที่สนใจ ใส่ใจ กระบวนการพูดคุยจึงค่อนข้างเร้าให้เกิดบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน และแบ่งปัน

ธรรมชาติของคนไทย เวลาที่มีการแสดงความคิดเห็นค่อนข้างจะทำได้น้อย ไม่กล้า เชนอาย และกังวลว่า สิ่งที่ตนเองพูดออกไปนั้นอาจจะไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง แต่เมื่อเราจัดกระบวนการที่ทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย เป็นมิตร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รวมไปถึงท่าทีที่มีความสนใจในการฟัง และเข้าใจ จะช่วยทำให้ผู้คนสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างสบายใจ

การจัดกระบวนการของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติใน

หลายๆ ครั้งได้ออกแบบการประชุมให้เอื้อต่อการเกิดปรากฏการณ์เช่นนี้ ดังนั้น ทุกคนจึงดูเหมือนคนคุ้นเคย ซึ่งอาจจะแตกต่างจากการประชุมนักวิจัยทั่วๆ ไปที่เต็มไปด้วยบรรยากาศเป็นทางการ

ข้าพเจ้าค่อนข้างชื่นชมและประทับใจในการให้คุณค่าเกี่ยวกับการออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ มีความเป็นกัลยาณมิตรสูง ผ่อนคลาย เกื้อกูลและช่วยเหลือกัน ที่สำคัญทำให้เกิดบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อยอดความคิดได้อย่างเบิกบาน ประทับใจและเกิดปิติสุข

ในวง World Cafe ครั้งนี้ก็เช่นกัน เราจบกระบวนการลงด้วยรอยยิ้มและความทรงจำที่งดงาม นึกถึงเมื่อไหร่ความประทับใจก็ยังปรากฏอยู่นั่นเอง

ตอนที่ 12

"สกัดและเติมเต็มโมเดลให้ชัด"

“ภาพความคิดเมื่อได้สะท้อนออก
มายังนำมาซึ่งการตระหนักรู้”

วงใหญ่ คยุ-พัง
และเล่าต่างเติมเต็มซึ่งกันและกัน
ต่อยอดการเรียนรู้

“สกัดและเติมเต็มโมเดลให้ชัด”

“ภาพความคิดเมื่อได้สะท้อนออกมาจึงนำมาซึ่งการตระหนักรู้”

แม้ว่าวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ World Cafe จะจบลง แต่บรรยากาศหน้าห้องประชุมยังไม่อาจจะจบการสนทนาได้ ทุกคนยังยึดพื้นที่บริเวณที่พุดคุยกันและรับประทานอาหารว่างเป็นที่พุดคุยกันต่อ ทำให้นึกถึงพื้นที่การจัดการความรู้หรือมุมกาแฟ ซึ่งเชื่อว่าบริเวณนี้เป็นแหล่งที่เกิดการพุดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากที่สุดและไม่เป็นทางการ

ทุกอย่างถูกปล่อยดำเนินไปตามธรรมชาติ ไม่เร่งรัดกระบวนการมากนัก เมื่อถึงสภาวะอิ่มตัว ทุกคนก็กลับเข้ามานั่งในห้องประชุมเช่นเดิม แต่ในรอบนี้รูปแบบการนั่งเปลี่ยนไป จากสามวงสนทนาเหลือเพียงวงเดียว เพื่อพุดคุยถึงงานวิจัย R2R ของแต่ละคน

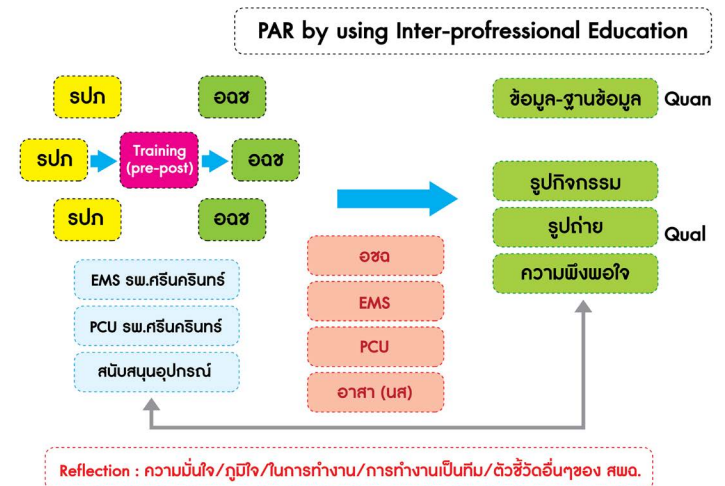
จากเรื่องเล่าสู่การสกัดภาพความคิด เติมเต็มเป็นโมเดลให้ชัดเจนขึ้น ในฐานะของวิทยากรกระบวนการ การได้ฟังและช่วยสะท้อนเรื่องราวนำมาซึ่งความกระจ่างชัดเจนในงานนั้นๆ

บางครั้งเราอาจคิดว่าเราเข้าใจหรือไม่เข้าใจในเรื่องหนึ่งๆ

เวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีการคุยกันแบบสุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง ทำให้มองเห็น "ภาพความคิด" หรือ Mental Model ได้เข้าใจถึงวิธีคิด ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ เห็นหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล ในที่สุดก็จะทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้องาน ซึ่งวิธีการเช่นนี้ทำให้เกลียวความรู้ไหลวน ทั้งความรู้ที่เป็นภายนอกและภายใน

“การจัดรูปแบบการดูแลผู้ป่วยอุบัติเหตุจราจร ณ จุดเกิดเหตุของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น”

ผลงานของคุณกัญญา วังศรี (พีโก้) จาก โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พีโก้ เล่าว่า คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการทำงานนี้คือ "เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีศักยภาพ

ในการช่วยเหลือและดูแลผู้ป่วยอุบัติเหตุจราจร ณ จุดเกิดเหตุ เกิดความปลอดภัย ลดความพิการและสูญเสียชีวิต ก่อนนำส่งผู้ป่วยเข้าสู่ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

“เป็นการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ ประสานงาน และ ความสามัคคีระหว่างทีมบริการการแพทย์ฉุกเฉิน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างเป็นทางการ

ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่ การปรับปรุงและพัฒนาการบริการการแพทย์ฉุกเฉินในมหาวิทยาลัย อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ”

“การพัฒนาอาสาฉุกเฉินชุมชนประจำครัวเรือนโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพระ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น”

โดยคุณวิไลภรณ์ ศิริกา(น้องนุ้ย) จากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพระ จังหวัดขอนแก่น

Edu & Training as a tool

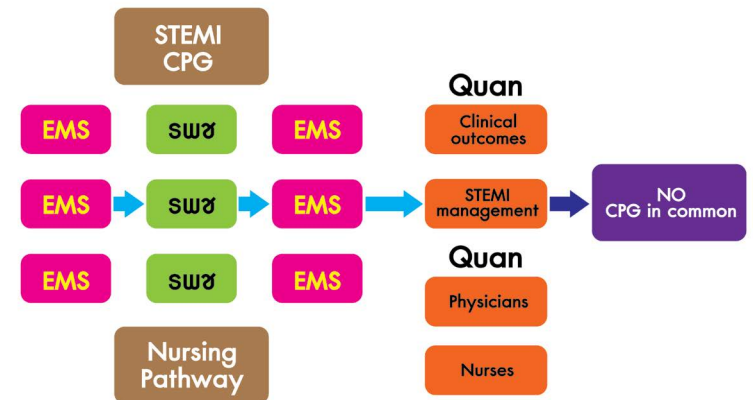
Sense of ownerships } Quan+Qual
Health belief Model ?

คุณนุ้ย เล่าว่า งานชิ้นนี้เมื่อเสร็จแล้วคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นคือ “มีรูปแบบการพัฒนาอาสาฉุกเฉินชุมชนประจำครัวเรือน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพระ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินในระดับพื้นที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น”

“ประชาชนมีความรู้และมีทักษะในการแจ้งเหตุขอความช่วยเหลือผ่านหมายเลข 1669 โดยตรงได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา สามารถให้การช่วยเหลือผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือในครัวเรือนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ลดช่องว่างในการเข้าถึงระบบบริการ มีเครือข่ายในการสื่อสารแจ้งข่าวในชุมชน สามารถป้องกันตัวเองจากอุบัติเหตุและอาการเจ็บป่วยฉุกเฉินได้”

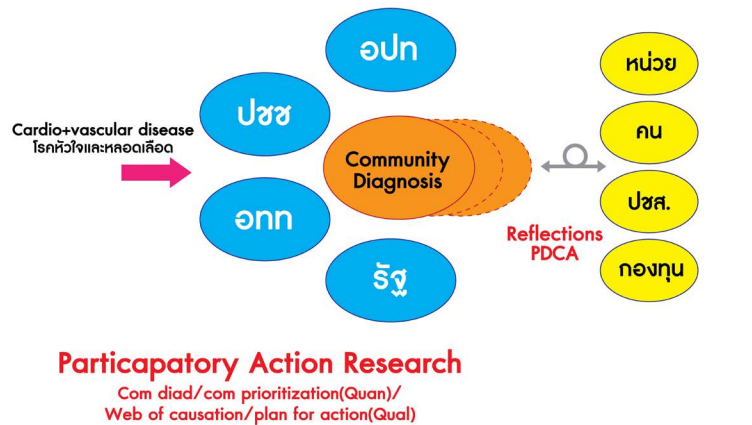
“การพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน (STEMI) ที่ได้รับยา Streptokinase ขณะส่งต่อของโรงพยาบาลเครือข่ายจังหวัดหนองคาย”

โดยคุณไคลศรี บาดาล (น้องหนิง) และ คุณศิริวิไลซ์ ศรีวิเศษ (พี่ป้อม) จากโรงพยาบาลหนองคาย

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการทำ R2R ครั้งนี้น้องหนึ่งเล่าว่า "จากอุบัติเหตุพบว่า ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน ที่ได้รับยา Streptokinase การดูแลขณะส่งต่อไม่มีเครื่อง Defibrillator มีอาการทรุดลงและเสียชีวิตระหว่างนำส่ง พยาบาลขาดแนวทางในการดูแล อุบัติการณ์ดังกล่าวก็เป็นแรงบันดาลใจอยากแก้ไขปัญหานี้ เพื่อให้ผู้ป่วยในกลุ่มดังกล่าวได้รับการดูแลขณะส่งต่อได้อย่างเหมาะสม และปลอดภัย" บุคลากรเครือข่ายส่งต่อจังหวัดหนองคายมีความพึงพอใจในการใช้แนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน

"ตำบลบ้านดงเข้มแข็งในการเฝ้าระวังภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉิน โรคระบบหัวใจและหลอดเลือด" ผู้ทำวิจัย R2R เรื่องนี้คือ คุณณณารัตน์ ศิริภักกุลวัฒน์ (พี่ยุ) จากโรงพยาบาลอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

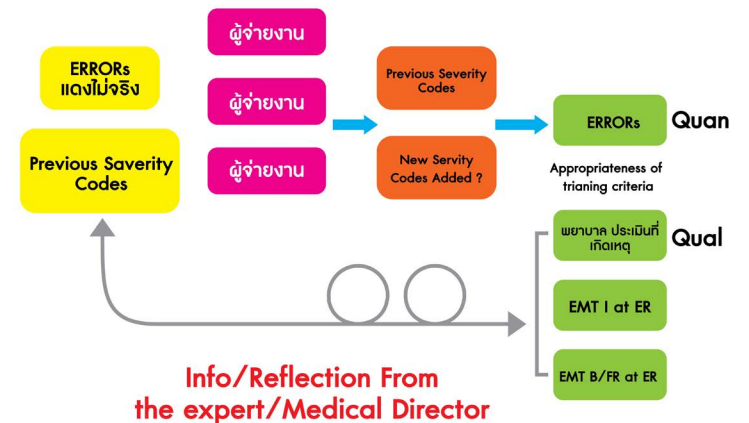
พี่ยุ เล่าว่า R2R เรื่องนี้มีประโยชน์ "ประชาชนผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดในเขตตำบลบ้านดง ได้รับการ

ดูแลและเข้าถึงบริการได้อย่างปลอดภัย และรวดเร็ว นอกจากนี้ยังเกิดรูปแบบการช่วยเหลือดูแลกันเองในชุมชน ตั้งแต่จุดเกิดเหตุ"

ที่สำคัญพี่ยุเล่าด้วยใบหน้าที่มีความสุขว่า "คุณค่าที่จะเกิดสูงสุด คือ บุคคลในชุมชนตำบลบ้านดง เกิดความภาคภูมิใจในการช่วยเหลือกัน เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน"

"การพัฒนาแนวปฏิบัติการใส่รหัสความรุนแรงของศูนย์รับแจ้งเหตุและการส่งการ จังหวัดขอนแก่น"

R2R เรื่องนี้ เจ้าของผลงานคือคุณสุภลักษณ์ ชารีพัต (น้องจิกกี้) หญิงสาวผู้มีพลังตื่นตัวอย่างมากมาย จากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น

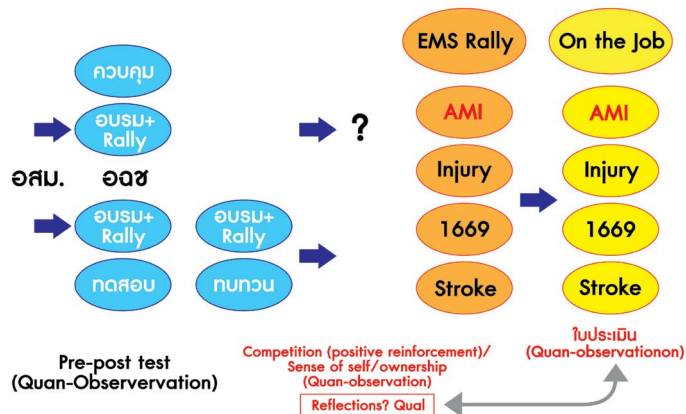
จิกกี้เล่าว่า "ในการทำ R2R เรื่องนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีมากอย่างยิ่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต(รหัสสีแดง)ที่มีภาวะคุกคาม

ต่อชีวิต "ได้รับการดูแล ณ จุดเกิดเหตุและระหว่างนำส่งที่เหมาะสม เพื่อการเข้าถึงที่รวดเร็ว จากทีมที่มีศักยภาพเหมาะสม จากการให้รหัสความรุนแรงที่ถูกต้อง และยังได้แนวปฏิบัติในการคัดแยกทางโทรศัพท์และให้รหัสความรุนแรงที่ควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานยิ่งขึ้น"

"ผลการศึกษาจะให้ความเข้าใจสถานการณ์การคัดแยกและการใส่รหัสความรุนแรงของศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ ในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัดขอนแก่น"

"การประเมินผลการพัฒนาศักยภาพอาสาฉุกเฉินชุมชนกลุ่ม อสม. ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน (AMI) อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น"

ผลงาน R2R ของคุณรุจิวรรณ ยมศรีเคนแสงสุน (น้องนุ้ย) จากโรงพยาบาลชำสูง จังหวัดขอนแก่น

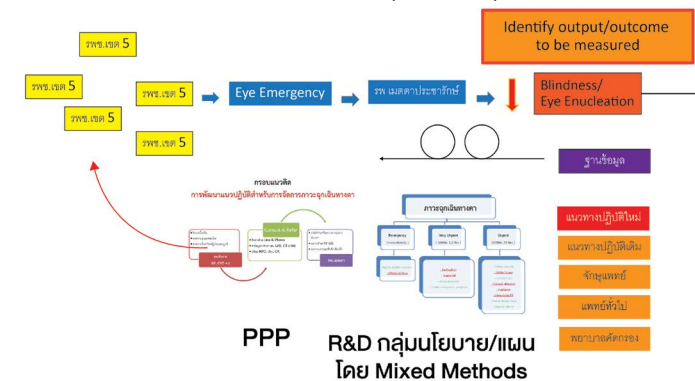

งานของน้องนุ้ย (น้องนุ้ย-ชำสูง ฉายาที่เราใช้เรียกกันในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้) สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาอาสาฉุกเฉินชุมชนในกลุ่มต่างๆ ต่อไปได้ นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการและการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันได้

"นุ้ยเชื่อว่า งานของนุ้ยจะทำให้ชุมชนสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินได้ทันเวลาที่และถูกต้อง สามารถนำส่งผู้ป่วยได้ ชุมชนมีพลัง บางครั้งเราก็ได้สิ่งดีๆ จากประชาชน ซึ่งบางอย่างเรานึกไม่ออก เพราะเราเคยชินกับอุปกรณ์การแพทย์ แต่เมื่อมาทำงานนี้ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมาย"

"การพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางตา โดยภาคีเครือข่ายการแพทย์ฉุกเฉินในเขตสุขภาพที่ 5"

โดย นพ.วรภัทร วงษ์สวัสดิ์ (อาจารย์หมอต่าย) และทีมประกอบด้วย พญ.วงศ์ศิริ ทวีบรรจงสิน (อาจารย์หมอบี) คุณปญญาวิร์ อาราม (พี่ไก่) และ คุณพิมพ์ใจ หัสชู (พี่ไก่) จากโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง)

PPP R&D กลุ่มนโยบาย/แผน โดย Mixed Methods

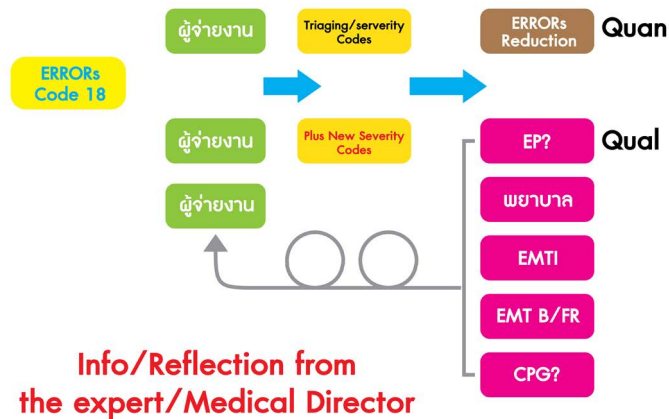
คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากงานนี้ พี่ทั้งสองได้ตัวแทนทีมวิจัยได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า

"การทำ R2R ครั้งนี้จะได้อะไรซึ่งแนวปฏิบัติสำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางตา โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระบบบริการสุขภาพ"

"เกิดโอกาสในการทำงานเชื่อมโยงงานระหว่างจักษุสาธาณสุขเชิงระบบกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนระบบสาธารณสุขของประเทศ โดยสะท้อนบทเรียนจากการบริหารระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่เป็น Good Practice"

"การพัฒนาคำถามเพื่อคัดกรองผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลันที่ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ จังหวัดขอนแก่น"

ผลงาน R2R ของนายแพทย์กิตติชัย โพธิ์ติม (หมอจ้อย) โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น

"เราอยู่ปลายทาง บางครั้งผมก็สงสัยว่า ที่คนไข้ถูกส่งมานั้น เราคัดกรองมาถูกต้องหรือเปล่า สอดคล้องกันไหม ไม่แน่ใจว่าก่อนหน้านี้อาการดีกว่านี้หรือเปล่า เมื่อมาพูดคุยกัน พบ Gap ในเรื่องการซักถามอาการจึงสนใจที่จะทำ R2R เรื่องนี้ เชื่อว่าผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงคำถามการคัดกรองผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลันที่ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ จังหวัดขอนแก่น" หมอจ้อยเล่าสั้นๆ อย่างอารมณ์ดี

การพูดคุยดำเนินไปด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและเชื่อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งหลังจากสกัดภาพออกมาได้อาจารย์หมอแทน (พ.ท.ดร.นพ.ทงสรรพค์ เทียนถาวร) ได้ช่วยสกัด ตรวจสอบและเติมเต็มให้อีกครั้ง (ตามภาพต่างๆ ข้างต้น)

ตอนที่ 13

“ถอดบทเรียนความเจริญงอกงาม”

“กว่าจะมาเป็น R2R EMS”

ทุกครั้งเมื่อปิดกระบวนการ
เรานั่งลง ล้อมวง และทบทวน
ความคิดและความรู้สึก
หยั่งรากลึกความดีงามไว้เป็นร่องรอยในความทรงจำ

“ถอดบทเรียนความเจริญงอกงาม”

“กว่าจะมาเป็น R2R EMS”

“การถอดบทเรียน”

เป็นกิจกรรมสุดท้ายที่เราได้ร่วมใคร่ครวญ ทบทวนและสะท้อนสิ่งที่เราทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกัน

ความคาดหวังก่อนมา

ความประทับใจ

สิ่งที่ได้เรียนรู้

ในส่วนตัว ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมนี้ เพราะทำให้ทุกคนได้นึกใคร่ครวญและทบทวน ได้มองเข้าไปภายในตนเองถึงสิ่งที่ได้พบและประสบ พร้อมกันนั้นได้สะท้อนถึงว่าได้ผ่านการเรียนรู้อะไรมาบ้าง เรากลับมานั่งล้อมวงกันอีกครั้งด้วยท่าทีที่ผ่อนคลายและสบายๆ ข้าพเจ้าเริ่มกิจกรรมด้วยการทบทวนกิจกรรมในสองวันนี้ และเชิญเชิญให้ทุกคนได้ร่วมกันถอดบทเรียน

ความคาดหวังก่อนมาร่วมกระบวนการครั้งนี้

“ได้รับแนวทาง รูปแบบ วิธีการทำ R2R”

“อยากได้ผลงาน R2R ที่บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วม”

“อยากได้รูปแบบการทำ R2R ไปปรับปรุงกระบวนการการปฏิบัติในงานและทีม FR ได้”

“ได้เรียนรู้และติดตามรับฟังความก้าวหน้าของกลุ่มอื่น”

“การที่ได้มาร่วมกระบวนการเรียนรู้ R2R กับสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติเป็นสิ่งที่เกินความคาดหวังของเรา เรามาไกลกันขนาดนี้ได้อย่างไร แต่ครั้งที่ได้เข้าร่วมกระบวนการทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เรื่องราวชีวิตของผู้คน ทั้งส่วนตัว และส่วนที่เป็นงานประจำของแต่ละท่าน ความมุ่งมั่นตั้งใจของเพื่อนๆ หรือความตั้งใจของทีมีวิจัยเองสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจ จริงใจที่จะพัฒนาตนเอง และพัฒนางานประจำผ่านกระบวนการ R2R นี้”

“การประชุมที่ต้องได้แนวทางสถิติ ทำวิจัย แต่เมื่อมาแล้วเกินความคาดหวัง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ได้แนวคิดในการพัฒนางานประจำ”

“คาดหวังแค่ว่าได้รับทุนในการดำเนินงานและมีที่ปรึกษาเวลา
มีปัญหาติดขัดระหว่างดำเนินการ และคาดหวังว่าการทำวิจัยครั้งนี้จะ
สำเร็จลุล่วงด้วยดี เกิดการเรียนรู้และไปทำต่อได้ เป็นที่ปรึกษาให้แก่
เพื่อนๆ ได้”

“ได้แชร์ประสบการณ์ ระบุปัญหา การดำเนินการของทีมวิจัย”

“ได้รับความสุขและขวัญกำลังใจ”

“ได้มิตรภาพที่ดี”

“ได้รับการชี้แนะจากอาจารย์ในการทำวิจัยให้สำเร็จ
ลุล่วง ได้รับประสบการณ์เพิ่มเติมจากผู้ร่วมประชุมทุกท่าน ได้แชร์
ประสบการณ์ปัญหาและอุปสรรคของตัวเองให้ผู้อื่นได้รับฟังและร่วม
กันแก้ไข ได้พักผ่อนรับประทานอาหารที่อร่อย”

“ได้แผนงานที่ชัดเจนที่จะต้องลงมือทำในกระบวนการเก็บ
ข้อมูล มองเห็นทางสว่างที่จะทำงาน R2R ขึ้นนี้สำเร็จได้โดยไม่ยาก”

“ความสุข เสียงหัวเราะ มิตรภาพ และกำลังใจ จากทีม R2R
ทุกคนที่จะมีให้พวกเราเห็นเสมอในทุกๆ ครั้งที่มีโอกาสได้ทำกิจกรรม
ร่วมกัน”

ในการมาร่วมรอบนี้หลากหลายความคิดและความรู้สึก แต่มี

ความคาดหวังร่วมกัน คือ การรับองค์ความรู้เพิ่มเติม และได้แลกเปลี่ยน
พบปะพูดคุยแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน ดูเหมือนว่าเมื่อทุกคนทราบ
เป้าหมาย ความคาดหวังก็มักจะสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

ในส่วนของความประทับใจ ข้าพเจ้าต้องการให้ได้ทบทวน
ตนเองเป็นการใส่รหัสของความคิดความรู้สึกที่ด้านบวกฝังเข้าไปใน
ฐานการเรียนรู้และความทรงจำ

ความประทับใจ

“ความเป็นกันเองของวิทยากร ทีมงานสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน
แห่งชาติ และทีมผู้วิจัยทุกท่าน รูปแบบการถอดบทเรียน การนำเสนอที่
ผ่อนคลาย”

“บรรยากาศผ่อนคลายของที่พักและห้องอบรม รวมถึงกระบวนการ
เป็นการอบรมเล็กๆ ทำให้ใกล้ชิดกัน ประทับใจวิทยากรและผู้เข้าอบรม
สนใจในเรื่องที่เราพูด”

“ทุกๆ ครั้งที่เพื่อนบอกเล่าถึงปัญหาและอุปสรรคของการ
ทำงาน การแก้ไขปัญหาของทีมวิจัย การแก้ไขปัญหาของทีมสถาบัน
การแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เป็นการเรียนรู้ความสุขความทุกข์ร่วมกัน
ของพวกเราทุกคน”

“เงินทุนวิจัยอาจไม่ใช่สิ่งสำคัญทั้งหมดที่อยากได้ แต่สิ่งที่ได้
เรียนรู้ร่วมกันทั้งหมดคือ ความประทับใจ”

“ประทับใจทีมงานของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
คณะผู้จัด อาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารที่ให้ความสำคัญร่วมทั้งนักวิจัย
ทุกท่านและกระบวนการต่างๆ”

“ความสุข ความเป็นมิตร ความเอื้อเฟื้อ ได้บรรยากาศแปลก
ใหม่ผ่อนคลาย”

“ได้ความรู้เพิ่มเติม ได้คลายปมข้อข้องปัญหาอุปสรรคต่างๆ”

“ได้รับกระเปาะและเสื้อ ได้เครือข่าย ความรัก ความผูกพัน
ต่างๆ กับเพื่อน ได้กำลังใจที่จะพัฒนาตนเองและงานต่อไป”

“ได้เข้าใจถึงปัญหาของทีมนักวิจัยที่พบเหมือนๆ กันทำให้เรา
สบายใจขึ้น และทุกคนให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กันและกัน”

“ได้รับคำแนะนำและกำลังใจที่ดีจากคณะผู้จัดการประชุม
อาจารย์วิทยากร และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน”

“รูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง เป็นการประชุมที่เรียบง่าย
แต่ได้ประโยชน์และประสบการณ์อย่างเต็มที่”

“ความรู้สึกปลดปล่อยจากพันธนาการด้านความคิดที่ตนเอง
ถูกตีกรอบ มุมมองของการทำวิจัย ว่าเป็นสิ่งที่ยากมีอุปสรรค แต่การ
มาอบรมครั้งนี้เกินความคาดหวังคือ ได้รับความสุข ความสบายใจ ที่

ทำให้เราได้ยิ้มและหัวเราะได้ และได้พลังให้สามารถก้าวเดินต่อไปใน
การทำงานอย่างมีความสุข”

“ประทับใจในการจัดรูปแบบการอบรม ที่สร้างความสุขให้นัก
วิจัยได้เกิดการเรียนรู้โดยไม่ยึดรูปแบบหรือกรอบแบบเดิมๆ ประทับใจ
อาจารย์และทีมผู้จัด ที่มีบุคลิกที่ทำให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงได้ง่าย
เป็นกันเอง ตลอดจนเพื่อนๆ นักวิจัยที่ร่วมกันเรียนรู้เหมือนเป็นครอบครัว
เดียวกัน อบอุ่นและจับมือกันเดินไปสู่เป้าหมายของ R2R EMS ต่อไป”

“กระบวนการ R2R ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
สร้างความประทับใจกับเราทุกครั้งที่มา ใครจะคิดว่างานวิจัยที่ยาก
แสนยาก น่ากลัว น่าหงุดหงิด จากภาพที่เราเคยเห็นกลับกลายเป็น
เรื่องที่สนุก ชวนหัวเราะได้ตลอดการอบรม R2R ได้ทำให้ความเชื่อ
บางอย่างเกี่ยวกับการทำงาน ที่เราทำหล่นหายไประหว่างทางกลับ
มามีชีวิตชีวา และเพิ่มเติมไฟ จุดประกายความเชื่อที่กลับมาให้
เราอีกครั้ง เชื่อว่า R2R ใน Project นี้ได้มากกว่างานวิจัยที่เกิดขึ้น
แน่นอน”

ทุกๆ ครั้งของการถอดบทเรียน “ความประทับใจ” คือ สิ่ง
ซ้ำๆ เจ้ามักนำมาพร้อมด้วยเสมอ ทำให้ผู้คนมุ่งสะท้อนตนเอง (Reflection)
ไปในทางด้านบวก ด้านดีงาม ซึ่งจะหล่อเลี้ยงจิตใจของผู้คนให้มีกำลัง
ใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

เมื่อไรก็ตามที่เราได้นำพาผู้คนให้ได้ฝึกทักษะการมองสิ่งต่างๆ

อบตัวเป็นด้านบวก ด้านดีงาม กระบวนการเรียนรู้จะทำได้ดี เพราะทำให้ใจเรานั้นเปิดออก (Open Mind)

อีกหนึ่งประเด็นที่นำมาเป็นคำถามในการถอดบทเรียนเพื่อการใคร่ครวญคือ "สิ่งที่ได้เรียนรู้" ก่อนที่ทุกคนจะตอบคำถามนี้ได้จะต้องโน้มกลับเข้าไปในตนเอง ทบทวน ค้นหา ใคร่ครวญ และตกผลึกสะท้อนออกมาผ่านการพูดและเขียน ทำให้เห็นอณูของการเติบโตและเปลี่ยนแปลงทางความคิดและความรู้สึก

สิ่งที่ได้เรียนรู้

"กระบวนการคิด การเชื่อมโยงข้อมูล"

"การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการเสนอแนะ"

"ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ R2R กับทีม"

"ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้หน้างานของแต่ละคนในทีม เบื้องหลังของความสำเร็จมาถึงจุดนี้ของการจัด R2R ทีมผู้จัดได้ใช้ความพยายามอดทนกับปัญหาบางอย่าง"

"กระบวนการจัดอบรมทำให้ทราบปัญหาที่แท้จริงของนักวิจัยและทีมผู้จัด"

"ได้แรงบันดาลใจ ต้องทำงาน R2R ในเรื่องที่ได้รับมอบ

หมายให้สำเร็จ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน"

"ความมานะพยายาม บากบั่นของทีมวิจัย และทีมสนับสนุนของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และวิทยากร ทุกๆ อย่างในการทำงานและการใช้ชีวิต"

"การอยู่ร่วมกันฉันท์กัลยาณมิตร ความสามัคคี และมุมมองที่หลากหลาย"

"เป็นโอกาสที่ได้เรียนรู้ เห็นการเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองที่มีต่อการทำ R2R ทำให้เห็นว่าไม่ใช่เรื่องที่ยุ้งยาก"

"ได้เรียนรู้ที่ทีมวิจัยแต่ละทีม และการทำงานของผู้จัด มีความเป็นกันเอง อบอุ่นใจ ให้กำลังใจพร้อมลงมือสนับสนุน และแก้ไขปัญหาก็คือคลายลง"

"ทุกคนที่ทำวิจัยล้วนมีปัญหา ปัญหาของเรานั้นเล็กน้อยมากเมื่อเทียบกับท่านอื่นๆ แต่กำลังใจของทุกท่าน ทำให้เราพร้อมที่จะทำให้งานวิจัยสำเร็จไปด้วยกัน"

"บางสิ่งบางอย่างหากมองให้ง่ายก็จะง่าย หากมองให้ยากก็จะยาก ทำให้ได้เรียนรู้กับตนเองว่า การฝึกการจัดการกระบวนการคิดของเราให้เป็นระบบ เพื่อง่ายต่อการจัดการสิ่งต่างๆ ในชีวิตของเรา"

"มิตรภาพเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ขอให้เราเปิดใจ

ยอมรับซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมใดที่ไม่พบอุปสรรค มักจะไม่ได้สัมผัสกับคำว่า คุณค่าและคุณภาพอย่างแท้จริง สุดท้ายขอขอบคุณสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ในทีม R2R และขอบคุณตัวเองที่เปิดใจและกล้าเข้ามาสู่กระบวนการนี้"

"ต้องมีแรงบันดาลใจในการทำงาน คือ เราทำงานวิจัยเพื่อใคร ไม่ใช่เพื่อตัวเรา และมีหลายๆ คนที่รอใช้ผลงานที่เราทำ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป"

"ตนเองต้องไม่ทอดทิ้งอุปสรรค"

"ได้เรียนรู้การแบ่งเวลา บริหารเวลาให้ดี"

"เครือข่าย R2R EMS ที่ไม่ทอดทิ้งกัน มีการกระตุ้นให้กำลังใจ และสนับสนุนให้ทำงานเสมอ"

จากการถอดบทเรียนในรอบนี้ ปรากฏการณ์ที่เห็นชัดเจนคือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับของความคิดและความรู้สึกในทาง KM ใช้คำว่า Transformation เป็นการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความเจริญงอกงามในชีวิต

"ความรู้สึกปลดปล่อยจากพันธนาการด้านความคิดที่ตนเองถูกตีกรอบ มุมมองของการทำวิจัย ว่าเป็นสิ่งที่ยาก มีอุปสรรค แต่การมาอบรมครั้งนี้เกินความคาดหวัง คือ ได้รับความสุข ความสบายใจ ที่ทำให้เราได้ยิ้มและหัวเราะได้ และได้พลังให้สามารถก้าวเดินต่อไปในการทำงานอย่างมีความสุข"

การถูกปลดปล่อยจากพันธนาการ จากความคิด ความเชื่อแบบเดิมๆ จากมิชฌาติฐิ ความคิดเห็นที่ผิดเกี่ยวกับการทำวิจัย ไปสู่สัมมาทิฐิอันเป็นความคิดเห็นที่ถูกต้องว่าวิจัยนำมาใช้ในชีวิตอย่างไร และเกิดการกลับไปทำวิจัยเรื่องที่ 2,3 ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ก็จะเกิดเกลียวความรู้ขึ้น

".....แต่ครั้งที่ได้เข้าร่วมกระบวนการทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เรื่องราว ชีวิตของผู้คน ทั้งส่วนตัว และส่วนที่เป็นงานประจำของแต่ละท่าน ความมุ่งมั่นตั้งใจของเพื่อนๆ หรือความตั้งใจของทีมวิจัยเอง

"...จากภาพที่เราเคยเห็นกลับกลายเป็นเรื่องที่สุดๆ ชวนหัวเราะ ได้ตลอดการอบรม R2R ได้ทำให้ความเชื่อบางอย่างเกี่ยวกับการทำงานที่เราหล่นหายไประหว่างทางกลับมามีชีวิตชีวา และเพิ่มเติมไฟ.... กระบวนการ Reflection ทำให้เกิด Inspiration and Motivation เกิดพลัง" (อาจารย์หมอแทน ให้ความหมาย)

ข้าพเจ้ามองว่านี่คือปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงที่สะท้อนผ่านทางคำพูดในช่วงเวลาของการถอดบทเรียนเมื่อเสร็จกระบวนการในแต่ละครั้ง การถอดบทเรียนจึงเป็นช่วงเวลาที่มียุคคุณค่ามาก

KM&R2R EMS

ภาคสี่

R2R สู่อุปกรณ์เปลี่ยนแปลง (Transformation)

ตอนที่ 14

“R2R มีความสนใจในผู้รับ บริการและมองปัญหาเป็น”

“ความคิดและประตูกว้างออก”

ประสบการณ์จากการได้ลงมือทำ
การพบปะร่วมกับการทำ Reflection
นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในตนและปัญญา

R2R มีความสนใจในผู้รับบริการ และมองปัญหาเป็น

“ความคิดและประตูใจเปิดกว้างออก”

จากการทำกระบวนการร่วมกันในหลายๆ ครั้ง สิ่งที่ได้สังเกตเห็นคือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักวิจัย R2R ซึ่งข้าพเจ้ามักจะเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า การตื่นรู้และเบิกบาน คล้ายดอกไม้ค่อยๆ ผลิบาน

“วิจัยเป็นเรื่องที่ยาก และไม่มีความสุขในการทำ”

มักจะได้ยินอยู่บ่อยครั้งจากหลายๆ คนแต่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติครั้งนี้ ทำให้คำพูดนี้สลายไป แม้จะยังคงเป็นเรื่องที่ยาก แต่ก็สามารถดำเนินไปด้วยความตื่นรู้และเบิกบานมากขึ้น

หรืออาจจะกล่าวได้ว่า กระบวนการจัดการขับเคลื่อน R2R

EMS ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติดำเนินไปเพื่อการตื่นรู้ (Awakening) เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformative Learning) ซึ่ง ศ.นพ.ประเวศ วะสี เรียกสภาวะนี้ว่า การเรียนรู้เพื่อจิตสำนึกใหม่ (New Consciousness)

ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างนักวิจัย R2R EMS จาก 3 ผลงานที่น่าสนใจ คือ

ท่านแรก คือ พี่ไก่ (กัญญา วงศ์ศรี) จากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีความสนใจและทำ R2R เรื่อง "การจัดรูปแบบการดูแลผู้ป่วยอุบัติเหตุจากรถยนต์ จุดเกิดเหตุของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น"จากการได้คลุกคลีอยู่กับงานประจำเกี่ยวกับ EMS มาตั้งแต่ปี 2541 สะท้อนให้เห็นได้ว่ามีความรู้และชำนาญในงานที่ทำมากพอที่จะเรียกได้ว่า เข้าใจและสัมผัสปัญหาอย่างแท้จริง

ในการทำ R2R การเริ่มต้นคือ การชวนมองย้อนเข้าไปในปัญหาที่เป็นปัญหาจากการทำงานประจำ และตกผลึกในตนเองมากพอที่จะหยิบปัญหาบางอย่างมาเป็นปัญหาที่นำไปสู่คำถามการวิจัย (Research Question) และในครั้งนี้อง พี่ไก่อมองว่า จากปรากฏการณ์อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยขอนแก่น การทำงานประสานร่วมกันกับ รพ.ยังมีช่องว่างและอุปสรรคในเรื่องความปลอดภัยของการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้น และการส่งต่อผู้ป่วย

การทำงานครั้งนี้เกิดแรงบันดาลใจที่คลุกคลีอยู่กับปัญหา

มาหลายปี และมีแรงผลักดันหรืออาจจะเรียกว่าแรงจูงใจภายในที่จะคลี่คลายปัญหานี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น

“มีความสนใจในผู้รับบริการและมองปัญหาเป็น”

ข้าพเจ้ามองสองประเด็นคือ

- มีความสนใจในผู้รับบริการ
- มองปัญหาเป็น

“เบื้องต้นมีความสนใจในผู้รับบริการ” เป็นความต้องการที่อยากให้การทำงานที่ตนเองประสบมีระบบการช่วยเหลือที่ดีขึ้น เป็นพื้นฐานหรือรากฐานของแนวคิดของการทำ R2R ที่ว่า “การทำเพื่อผู้อื่น” เพราะถ้าเพียงแค่นี้ก็เพียงพอแล้ว ทำงานไปวันๆ เกิดเหตุการณ์ซ้ำแล้วซ้ำเล่า แต่ไม่ได้ลงมือทำอะไร ก็เป็นการทำงานประจำ(Routine) ไปวันๆ ไม่เกิดการพัฒนางาน

การถูกสะท้อน (Reflection) ด้วยคำถามให้ขบคิดจากบุคคลอื่นทำให้เกิดการสะท้อนกลับให้พี่ไก่เกิดทบทวนในตนเอง (Self-Reflection) และตั้งคำถามกับตนเอง จากนั้นจึงเกิดเป็นแรงบันดาลใจนำไปสู่การใคร่ครวญและตกผลึก จึงตัดสินใจกลับมาทบทวนกระบวนการทำงานของตนเองว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง ปัญหาไหนที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยๆ เรื่องจริงมานาน เป็นปรากฏการณ์ของการมอง “ปัญหาเป็น” และเลือกหยิบปัญหาที่มีลักษณะวงกว้าง เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนต่างๆ มากมายเป็นลูกคลื่นหรือผลกระทบในวงกว้างมาเป็นประเด็นในการทำ R2R ครั้งนี้

ในการจับภาพการเปลี่ยนแปลง (Capture To Transformation) ข้าพเจ้าขอใช้กรอบกว้างในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในนักพัฒนางาน R2R ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตน
- การเปลี่ยนแปลงในความคิดความเชื่อ
- การเปลี่ยนแปลงในวิถีการใช้ชีวิต

จากบทหนึ่งของการสนทนาพี่ไก่เคยเล่าว่า “หลังเรียนจบได้รับมอบหมายให้ทำวิจัยอยู่ 3 เรื่อง จากนั้นก็หยุดพักไม่ยอมทำต่อ รู้สึกเหน็ดเหนื่อยจากการทำ” เมื่อได้รับการสะท้อน (Reflection) ที่ส่งผลทำให้เกิดการทบทวนใคร่ครวญในตนเอง นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองเพิ่มขึ้น มีการกำหนดเป้าหมายของการตัดสินใจทำ R2R และจากการได้พูดคุยกันสองสามครั้งของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการสะท้อนถึงความคิดความเชื่อใหม่ที่เกิดขึ้นในตัวพี่ไก่ “เราอยากจะช่วย EMS ได้มีงานวิจัย คนเข้าใจในงานที่เราทำ” ข้าพเจ้าให้ความหมายว่านี่คือ *ความคิดความเชื่อใหม่ที่เกิดจากการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงของพี่ไก่*

ท่านที่สอง ที่ข้าพเจ้านำมาพูดถึง คือ น้องหญิง (ไคลศิริ บาดาล) จากโรงพยาบาลหนองคาย ซึ่งมีความสนใจเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน (STEMI) ที่ได้รับยา STREPTOKINASE ขณะส่งต่อของโรงพยาบาลเครือข่ายจังหวัดหนองคาย

ข้าพเจ้ามองว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับน้องหญิงคล้ายๆ

กับพีไอ คือ **"มีความสนใจในผู้รับบริการและมองปัญหาเป็น"** ในหลายครั้งของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในวงเล็กๆ น้องหนึ่งมักจะเล่าถึงอาการทรุดลงและการเสียชีวิตของผู้ป่วยระหว่างนำส่งโรงพยาบาล

"ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลันที่ได้รับยา Streptokinase ได้รับการดูแลขณะส่งต่อไม่มีเครื่อง Defibrillator มีอาการทรุดลงและเสียชีวิต"

"มันติดอยู่ในความรู้สึกของเรา เรามองว่าน่าจะมีวิธีการอะไรสักอย่างที่จะช่วยชีวิตได้"

ข้าพเจ้าเชื่อว่า นักพัฒนางานประจำหลายคนที่มีแรงบันดาลใจมาจากผู้ป่วย และอุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นคล้ายเป็นตัวผลักดันทำให้ลุกขึ้นมาทำอะไรสักอย่าง ดังเช่นน้องหนึ่งและทีมที่มีการพูดคุยกันอยู่หลายรอบมากกว่าจะหาแนวทางอะไรมาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานี้ได้ จุดเริ่มต้นของการก้าวสู่เส้นทางการเรียนรู้และการเปลี่ยนแรงบันดาลใจเป็นสิ่งสำคัญมาก

และจากที่สังเกต **"แรงบันดาลใจที่มาจากความต้องการอยากให้ผู้ป่วยหายป่วย"** มักจะส่งผลยาวนานและต่อเนื่อง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีจิตจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ แม้เจอปัญหาและอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อและยังทำต่อเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

จิตที่จดจ่ออยู่นี้ ทำให้เกิดการคิดใคร่ครวญและการพิจารณา

ปัญหาอย่างรอบด้าน ลงมือทำแก้ไข ช่วยเหลือ ซึ่งอาจจะเกิดวงจรของการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องแบบไม่รู้ตัว กระบวนการคิดก็เคลื่อนเข้าไปสู่ความลึกซึ้งมากขึ้น เช่น งานของน้องหนึ่ง ที่มองว่าระหว่างการส่งต่อผู้ป่วยภายใต้ข้อจำกัดของเครื่องมือที่มีอยู่และความรู้ทักษะของทีม ทำให้เกิดการวางแผนในการแก้ไขพัฒนา และมีแรงบันดาลใจที่จะนำ R2R มาเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์วิถีคิดของตนเอง

ข้าพเจ้ามองว่า ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นสำหรับน้องหนึ่งการที่จิตจดจ่ออยู่กับปัญหาของผู้ป่วยและกระบวนการบริการ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์จากที่ทำงานไปวันๆ เกิดปัญหาซ้ำๆ เปลี่ยนเป็นลุกขึ้นมาทบทวนปัญหาและนำมาสู่การสร้างแรงบันดาลใจให้กับตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลปรับเปลี่ยนกรอบแนวคิดที่เคยยึดถือมา

แม้ว่าจะเหนื่อยจากการทำงานประจำ การขึ้นเวร ลงเวร แต่ถ้าการศึกษาหรือการทำ R2R ครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ ผู้ป่วยปลอดภัย ย่อมที่จะลำบาก ทำงานหนักขึ้น และใช้เป้าหมายการทำเพื่อผู้ป่วยเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงใจให้เกิดพลังในการทำงาน

จึงเห็นปรากฏการณ์ของ

- การเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตน
- การเปลี่ยนแปลงในความคิดความเชื่อ
- การเปลี่ยนแปลงในวิถีการใช้ชีวิต

ได้ชัดเจนขึ้น เมื่อมีความเข้าใจในตนเอง และตระหนักในหน้าที่ มองว่าตนเองกำลังทำอะไร ทำเพื่อใคร ฐานความคิดความเชื่อจะเปลี่ยนไป เกิดการทำเพื่อผู้อื่นมากขึ้น และที่สุดก็นำไปสู่การ

เปลี่ยนแปลงในวิถีการใช้ชีวิต และการทำงานแบบใหม่ที่มีเป้าหมายชัดเจนขึ้น มองปัญหาเป็นนำไปสู่วิธีการแก้ไข

กระบวนการที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจัดขึ้น 2-3 ครั้ง ทำให้เกิดการสะท้อน(Reflection) โดยอัตโนมัติ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม Share&Learning หรือการทำ Story Sharing หรือ World Cafe ต่างเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การตื่นรู้และเรียนรู้อย่างเบิกบาน ผ่อนคลายและสบาย

ดังนั้น เราไม่จำเป็นต้องสอนระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) มาก สามารถโค้ช(Coach) หรือให้คำแนะนำเป็นรายบุคคลได้ แต่อาจไม่จำเป็นต้องสอน บรรยายใน Class การเจอกันบ่อยๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คล้ายทำให้เกิดการสร้างแรงบันดาลใจ หรือ Inspiration อย่างต่อเนื่อง พลังของกลุ่มและเทคนิคของ Facilitator ผู้จัดกระบวนการที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือTransformationจะดำเนินไปในตัวของมันเองอย่างเป็นธรรมชาติ

อาจารย์หมอแทน (พ.ท.ดร.นพ.ทงสรรพค์ เทียนถาวร) หนึ่งในอาจารย์ที่ร่วมกันทำกระบวนการครั้งนี้ ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า "สำคัญคือไม่ได้ยึดติดที่ตัวตนของงานวิจัย (Methodology) แต่ทำด้วยความตั้งใจแก้ปัญหา(Problem)เป็นหลัก ดังนั้น จึงเป็นการทำ Re+Search ซ้ำๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาดีๆ ก็มีกระบวนการคิดเป็นระบบอยู่ในตัวเอง จะว่าไป Customized Methodology (Mixed Methods หลากหลายมากๆ)"

หลายๆ ครั้งอาจารย์แทนมักจะให้ความเห็นเพื่อย้ำในเรื่องของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Transformation) ในนักพัฒนางาน R2R "ผมมอง Transformation เป็น 2 เรื่องนะครับ 1 เรื่อง Self-Transformation กับ 2 เรื่อง Learning Transformation ผ่านเครื่องมือ R2R&KM คือ กำลังคิดว่ามันเกิดขึ้นพร้อมๆกัน"

และอีกหนึ่งท่านที่น่าสนใจ คือ พี่ยู(ณณานิษฐ์ ศิริภักคกุลวัฒน์) ที่ทำ R2R เรื่อง "ตำบลบ้านดงเข้มแข็งในการเฝ้าระวังภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉินโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด"

ข้าพเจ้ามองว่าจุดเริ่มต้นของพี่ยู คล้ายกับพี่ไก่และน้องหญิง คือ "มีความสนใจในผู้รับบริการและมองปัญหาเป็น" ซึ่งในสองประเด็นนี้ ศ.นพ.ประสิทธิ์ วัฒนาภา ได้เขียนไว้ใน "R2R กับ Transformative Learning "การเปลี่ยนมุมมองเรื่องต่างๆ ให้เริ่มจากการวิเคราะห์ มองตนเองและประสบการณ์ในอดีต ซึ่งจะส่งผลต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด การเปลี่ยนทัศนคติ (Perspective Transformation) หรือกระบวนการ (Paradigm Shift)" ข้าพเจ้ามองเห็นปรากฏการณ์ต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นกับนักพัฒนางาน R2R EMS ที่มีการเปลี่ยนมุมมองจากปัญหาหน้างานมองเป็นโอกาสของการพัฒนา และสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นในการทำงานของตนเอง

ผลงาน R2R ของพี่ยูก็เช่นเดียวกัน จากการมองเห็นความยากลำบากและเกิดปัญหาอุปสรรคในเรื่องการส่งต่อผู้ป่วย ใฝ่ถาม

และครุ่นคิดกับตนเอง ค้นหาแนวทางการช่วยเหลือผู้ป่วย "ระยะทางที่ไกล และการส่งต่อไม่เป็นระบบ ชาวบ้านไม่รู้จักเรียกใช้ระบบบริการ 1669" นี่คือการบอกเล่าของพี่ยุ"

จากคำบอกเล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการให้เกิด การบริการที่ดีขึ้น เพื่อที่ผู้รับบริการจะได้รับสิ่งที่ดีขึ้นซึ่งถือว่าเป็นฐาน แรกของการทำเพื่อผู้อื่นเกิด การเปลี่ยนแปลง (Transformation) ไปสู่ ประตุของการเรียนรู้ขึ้น จนพี่ยุอยากนำปัญหาดังกล่าวมาชวนคนใน ชุมชนร่วมคิด ร่วมคุย และร่วมทำ เพื่อให้ได้รูปแบบและวิธีที่ดีขึ้นใน การจัดการกับปัญหาดังกล่าว และตัดสินใจนำ R2R มาเป็นเครื่องมือ ในการค้นหาคำตอบหรือองค์ความรู้ ซึ่ง ศ.นพ.ประสิทธิ์ วัฒนภา ได้ เขียนไว้ใน "R2R กับ Transformative Learning" ว่าเป็นฐานของการ เปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การปฏิบัติหรือตั้งใจนำไปปฏิบัตินั่นเอง

ตอนที่ 15

“การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ การปฏิบัติเพื่อหาคำความรู้”

R2R เป็นกระบวนการหาคำความรู้
ที่นำสู่ความต้องการให้ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการได้รับสิ่งที่ดีขึ้น
ให้การทำเพื่อผู้อื่นมีความชัดเจนและดีงามมากขึ้น

“การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ การปฏิบัติเพื่อหาคำความรู้”

“R2R เป็นกระบวนการหาคำความรู้

ที่นำสู่ความต้องการให้ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการได้รับสิ่งที่ดีขึ้น

ให้การทำเพื่อผู้อื่นมีความสุขและดีงามมากขึ้น”

ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ร่วมทำกระบวนการขับเคลื่อน KM&R2R EMS หลายครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งก็มีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดซึ่งของนักพัฒนางาน R2R มุมมอง ความคิด และทัศนคติต่อการนำ R2R มาใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนพัฒนางานที่ตนทำอยู่

“Self Transformation คือเรื่องของ Mind Development คิดว่ากระบวนการทำ R2R & KM ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติเท่าที่ดูผ่านกระบวนการทำงานของอาจารย์กะปุมและทีม ที่เห็นก็คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับการทำ Reflection ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยซึ่งช่วงแรกคิดแค่จะทำงานเพื่อตนเอง (Imperial Self) เพื่อเอาชนะ

คนอื่น (Interpersonal Self) เปลี่ยนกระบวนการคิดเป็นเพื่อชาวบ้าน เพื่อองค์กร (Self Author) ได้จริงๆ ซึ่งเห็นได้จากการหลุดออกจากมิติของความกลัว และหลุดไปถึงการเป็นตัวอย่างที่ดีในหน้าที่การงานด้วย” เป็นความเห็นของ อาจารย์หมอแทน(พ.ท.ดร.นพ.ทงสวัสดิ์ เทียนถาวร) อาจารย์ผู้เป็นส่วนหนึ่งในการทำกระบวนการ

“Transformative Learning ก็จะไปด้วยกัน แต่อาจจะเร็วช้าต่างกัน อันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของแต่ละท่าน เพราะเมื่อเป้าหมายของตนเองเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้เพื่อสนองความต้องการเรียนรู้ (ไม่ได้จะไปเอาชนะใคร) จะอยากรู้ อยากเพิ่มเติมเองโดยอัตโนมัติ แต่ตรงนี้มันขึ้นอยู่กับต้นทุนและสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยด้วย กระบวนการ Reflection จะช่วยให้กระบวนการต่างๆ นี้มันเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น”

ประเด็นที่อาจารย์หมอแทนช่วยทำการสะท้อน (Reflection) ต่อกระบวนการที่จัดขึ้นสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในบทนี้ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างสามท่านที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคิดแค่ว่าจะทำงานเพื่อตนเอง (Imperial Self) เพื่อเอาชนะคนอื่น (Interpersonal Self) เปลี่ยนกระบวนการคิดเป็นเพื่อชาวบ้าน เพื่อองค์กร (Self Author) ได้จริงๆ คือ น้องจิกกี้ (สุภลักษณ์ ชารีพัด) น้องนุ้ย (วิไลภรณ์ ศิริกา) และน้องนุ้ย (รุจิวรรณ ยมศรีเคน แสงลุน)

จิกกี้ ได้นำ R2R มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน โดยมีแรงบันดาลใจ เหตุผลเดียวคือ "อยากรู้ อยากทำ อยากมีคนช่วย

อยากแก้ปัญหา อยากภูมิใจ "

"ทำไมการให้รหัสมันยุ่งยากต้องเปิดเอกสาร ผลออกมาก็ไม่ตรงกับจุดเกิดเหตุ คัดไม่ถูกก็ต้องทำงานซ้ำซ้อนสิ่งสองที่ม ความอึดอัดคือเราทำไ้จะทำถูกมากขึ้นประเมินได้ดีขึ้นง่ายขึ้น"

ดังนั้น จิกก็จึงตัดสินใจเขียนขอทุน R2R จากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ทำ R2R เรื่อง การพัฒนาแนวปฏิบัติการใส่รหัส ความรุนแรงของศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการจังหวัดขอนแก่น เพราะมีความเชื่อว่า ผลการศึกษาที่ได้นี้จะนำมาซึ่งความเข้าใจในการคัดแยกและการใส่รหัสความรุนแรงของศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการได้ อีกทั้งไม่กระทบในเรื่องต้นทุน(Cost) ที่เพิ่มขึ้นจากความผิดพลาดในการสั่งการ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น(Transformation) จากกรณีของจิกก็ คือ ความต้องการให้บริการดีขึ้น ส่งผลให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่ดีขึ้น นำปัญหาที่พบมาไตร่ตรอง และศึกษาหาองค์ความรู้ที่จะแก้ไข เป็นการก้าวออกจากความทุกข์ภายในจากการทำงาน แปรเปลี่ยนมาเป็นการทำงานเพื่อผู้อื่น เพื่องาน

ถือได้ว่าการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการเปลี่ยนในเรื่องมโนทัศน์ ปรับเปลี่ยนกรอบความคิดเดิมที่เคยยึดถือมาก่อน เปลี่ยนจากการทำเพื่อตนเองมาเป็นเพื่อผู้อื่น เพื่อประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อส่วนร่วม

R2R เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง

เพราะจุดเริ่มต้นของการทำ R2R มาจากปัญหาหน้างาน และกระบวนการเพื่อแก้ไขและพัฒนาหน้านั้น ไม่ใช่เป็นการทำ R2R เพื่อมุ่งหวังผลรางวัลและความเป็นเลิศทางวิชาการ ขณะที่ทำ ผู้ทำได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงภายในตนเองโดยอัตโนมัติ สะท้อนออกมาทางความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติ เห็นผลเชิงประจักษ์อย่างชัดเจน

ศ.นพ.ประเวศ วะสี เขียนเรื่องนี้ไว้ว่า "เป็นการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ (Transformative Learning หรือ Transformational Learning) ซึ่งข้าพเจ้าตีความว่า ในการทำ R2R ที่เริ่มจากปัญหาพื้นฐานจากการทำงานของตน นำมาสู่การแสวงหาคำตอบที่มุ่งให้เกิดการสำรวจภายในตนเอง แปรเปลี่ยนเป็นความเข้าใจในตน ซึ่งเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ทำความเข้าใจ และให้ความหมาย โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลนั้น (Cognitive Structure) ก็จะเปลี่ยนแปลงไป กรณีของน้องนุ้ย (วิไลภรณ์) ที่ทำ R2R เรื่อง การพัฒนาอาสาฉุกเฉินชุมชนประจำครัวเรือนโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพระ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่ทำเรื่องนี้มาจากแรงบันดาลใจในเรื่องความไม่นิยมเรียกใช้ 1669 ชาวบ้านและคนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเรียกใช้บริการ น้องนุ้ยจึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะชวนคนในพื้นที่ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมกันวางแผนหารือ พัฒนาและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้

หรืออาจเรียกได้ว่า ปรัชญาการณของน้องนุ้ยที่สะท้อนผ่านผลงาน R2R ออกมา เป็นเรื่องของการสร้างฐานความคิด "จากความ

ต้องการให้ระบบบริการดีขึ้น จึงเกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมคุย เพื่อหาแนวทางที่นำไปสู่การได้มาซึ่งรูปแบบหรือวิธีการที่ช่วยเหลือคนในชุมชนได้ "ศ.นพ.ประสิทธิ์ วัฒนาภา เคยบรรยายไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้ "การเปลี่ยนแปลงในระบบสร้างความสำเร็จที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตการทำงาน R2R ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้"

"Transformative Learning เป็นการขยายจิตสำนึกโดยกระบวนการเปลี่ยนมุมมอง (Changes Of Point Of View) ของเรื่องราวต่างๆ ร่วมกับการได้รับการพัฒนาความสามารถบางประการ" ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังเช่นที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ จัดขึ้น 4-5 ครั้ง ห่างกันมากกว่า 1-2 เดือน เป็นการกระตุ้นและสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลที่มารับทุนวิจัย R2R ซึ่งรูปแบบและกระบวนการดังกล่าวนั้นแตกต่างจากวิธีและระบบการให้ทุนวิจัยโดยทั่วไป

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการสะท้อนคิด การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ผ่านการกระตุ้นจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนหลายรอบ ข้าพเจ้าลองใช้การให้ความหมายว่า จากครั้งแรกและในอีกหลายๆ ครั้งที่มีการนัดพบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวนักพัฒนางาน R2R ทุกคน ทำให้ "ความตั้งใจหรือแรงบันดาลใจที่มีมาตั้งแต่ครั้งแรก เกิดพลังทั้งทางใจและทางความคิดเพิ่มขึ้น"

จากสองตัวอย่างแรก คือ จิกี้และน้องนุ้ยซึ่งมีจุดเริ่มต้นของการทำ

เพื่อผู้อื่น แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการเกิดการตื่นรู้และเบิกบานเพิ่มขึ้น

"ประทับใจในการจัดรูปแบบการอบรมที่สร้างความสุขให้นักวิจัย ได้เกิดการเรียนรู้โดยไม่ยึดรูปแบบหรือกรอบแบบเดิมๆ ประทับใจมาก"

"มาทุกครั้ง ได้อะไรกลับไปทุกครั้ง ทำให้การทำ R2R ไม่น่าเบื่อและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว"

น้องนุ้ยมักเล่าให้ข้าพเจ้าฟังเสมอว่า เครียด กังวล แต่ก็อยากทำอะไรเพื่อชุมชน และเมื่อมาร่วมกระบวนการหลายๆ ครั้งความคิด ความรู้สึกก็เปลี่ยนไป ความอยากของงานวิจัยยังคงมีอยู่ แต่ความรู้สึกไม่เหมือนเดิม มีกำลังใจมากขึ้น อยากทำงาน และอยากเห็นผลสำเร็จของงาน ซึ่งจุดนี้ข้าพเจ้ามองว่าค่อนข้างชัดเจนในเรื่องของการเกิดการเปลี่ยนแปลง

กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น(Transformation) ทำให้ข้าพเจ้านึกถึง "ความหมายของจิตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองโดยการพัฒนาจากด้านในได้แก่ จิตและการคิด ด้วยการวิพากษ์ตนเองอย่างใคร่ครวญ เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย จนเกิดการคิดใคร่ครวญด้วยจิตที่มีเมตตากรุณา ทำให้จิตใจเปิดกว้าง สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ มีคุณลักษณะของความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตา กรุณา และจิตสาธารณะ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน และเปลี่ยนแปลงตนเอง หรือที่เรียกว่า เป็นการเรียนรู้สู่การ

เปลี่ยนแปลงตนเอง (Transformational Learning)” ซึ่ง อาจารย์พัชรี ศิริมาก ได้เขียนไว้บทความเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวคิดปัญญาศึกษา

ดังนั้น กระบวนการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลายๆ ครั้ง ที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจัดขึ้น ไม่ได้เป็นเพียงแค่การประชุมอบรม หรือติดตามงานเท่านั้น แต่ทำให้เกิดกระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในตนเองของนักวิจัย การนั่งล้อมวงคุยกันตามหลักสุนทรียสนทนา (Dialogue) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน นำประสบการณ์เรื่องราวมาบอกเล่าสู่กันฟัง (Share&Learning) หรือแม้แต่วิธีแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ World Cafe เองก็เช่นเดียวกัน ล้วนช่วยเรากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดการตื่นรู้ (Awakening) ที่สุดนำมาซึ่งความสุข ความเบิกบานเกิดขึ้นในตัวนักวิจัย แม้ว่ากำลังเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่ยากลำบาก แต่จึงไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจเมื่อเราได้พบปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวนักวิจัย

อีกหนึ่งท่านที่เห็นการเปลี่ยนแปลงชัดเจนมาก น้องนุ้ย (รุจิวรรณ ยมศรีเคน แสงลุน) เมื่อพบกันครั้งแรก ใบหน้าน้องนุ้ยเต็มไปด้วยความกังวลใจ น้องนุ้ยบอกข้าพเจ้าว่า "ปวดศีรษะ" จากนั้นการพบกันครั้งที่สองและสาม ใบหน้าของน้องนุ้ยเปลี่ยนเป็นสดใสและมีความสุขมาก

หลายครั้งที่ข้าพเจ้าได้พูดคุยและถามความรู้สึก น้องนุ้ย

จะเล่าถึงเรื่องงาน และคิดไม่ออกว่าจะไปต่ออย่างไรดี จนเมื่อมีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันหลายครั้ง น้องนุ้ยได้สะท้อนให้ฟังว่า มีความกระจ่างและชัดเจนในงานมากขึ้น

กระทั่งสองครั้งสุดท้ายที่ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ฟังความก้าวหน้าในงานของน้องนุ้ย เห็นการตกผลึกทางความคิด และภาพของการขับเคลื่อนงาน R2R ของน้องนุ้ยที่ไม่ใช่ขีดวงจำกัดเพียงแค่การให้ความรู้แก่ทีมที่ศึกษาเท่านั้น ซึ่งน้องนุ้ยทำ R2R เรื่อง การประเมินผลการพัฒนาศักยภาพอาสาฉุกเฉินชุมชนกลุ่ม อสม. ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน (AMI) อำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น จากเดิมที่จะจัดอบรมให้ความรู้และวัดความรู้ออกมาปรากฏว่างานของน้องนุ้ยได้พัฒนาไปเป็นการสร้างทีมทำงานให้เกิดการสร้างความรู้ในเรื่องการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน มีการพัฒนาสร้างสรรคูปแบบที่เอื้อต่อบริบทของชุมชน ทำยสุดนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ของชุมชนในเรื่องการช่วยเหลือเบื้องต้น

ปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับที่ศ.นพ.ประสิทธิ์วัฒนาภา เขียนไว้ "Transformative Learning จะพัฒนาให้บุคคลนั้นๆ สามารถสร้างสรรค์ความคิดต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ไม่ใช่ถูกชี้นำด้วยความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก หรือการตัดสินใจของผู้อื่นเป็นหลัก" แต่ละครั้งที่กลับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ภาพกรอบการทำงาน R2R ของน้องนุ้ยจะชัดขึ้นเรื่อยๆ และที่สำคัญพลังใจที่มากขึ้น ขณะที่เล่าถึงเรื่องงาน แวดตาของน้องนุ้ยจะเป็นประกายสดใส

ตลอดเวลาระหว่างการดำเนินงาน R2R นั้น ก็มักจะได้รับ
ทราบเรื่องราวของความสำเร็จหรือการพัฒนาในประเด็นอื่นๆ
อยู่เสมอ

จากกรณีตัวอย่างที่เอ่ยถึงบนนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง
ที่นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อหาองค์ความรู้ ซึ่ง R2R เป็นกระบวนการหาองค์
ความรู้ที่นำสู่ความต้องการให้ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการได้รับสิ่งที่ดีขึ้น ทำให้
การทำเพื่อผู้อื่นมีความชัดเจนและดีขึ้น”

ตอนที่ 16

“การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ จิตใจที่งดงาม”

หัวใจสำคัญของการเกิดการเปลี่ยนแปลง
ที่ไม่ได้เพียงแค่ขีดวงจำกัดเฉพาะเรื่องงานดีชิ้นเท่านั้น
แต่หัวใจของคนทำงานที่งดงามและเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

“การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ จิตใจที่งดงาม”

“หัวใจสำคัญของการเกิดการเปลี่ยนแปลง
ที่ไม่ได้เพียงแต่จัดจรงจำกัดเฉพาะเรื่องงานตั้นเท่านั้น
แต่หัวใจของคนทำงานก็งดงามและเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย”

จากการสนทนากันหลายครั้งในทีม ไม่ว่าจะป็นอาจารย์หมอแทน
(พ.ท.ดร.นพ.ทงนงสรรค์ เทียนถาวร) หรือน้องพิงค์(ชนนิกันต์ สิงห์พิศม์)
และอีกหลายท่านในทีม KM&R2R EMS สิ่งหนึ่งที่เราเกิดการตระหนักรู้ตรง
กันคือ พลังของความสุขและความดีงามที่เกิดขึ้นในตัวนักวิจัยทั้ง 9 ท่าน การ
ดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความคิด การสร้างสรรค์งาน
ที่มากขึ้นกว่าเดิม

สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในข้างต้น จึงส่งผลให้ภาพการขับเคลื่อน
KM&R2R EMS ไม่ใช่แบบต่างคนต่างทำ หรือแข่งขันกัน การพูดคุย
และติดตามให้กำลังใจมีอยู่ตลอดเวลาต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา
เกือบหนึ่งปี ความขัดแย้งของทีมวิจัยลดลงและดูเป็นความเข้าใจกัน
มากขึ้น

พี่ไก่ (บุญญาวิโร อาราม) พี่ไก่ (พิมพ์ใจ หัสชู) ซึ่งมีชื่อเล่น
เหมือนกัน ร่วมกันทำ R2R กับ อาจารย์หมอต่าย(นพ.วรภัทร วงษ์สวัสดิ์)
และ อาจารย์หมอบ๊ี้(พญ.วงศ์ศิริ ทวีบรรจงสิน) มีในเรื่องการพัฒนา
แนวปฏิบัติสำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางตาโดยภาคีเครือข่ายการ
แพทย์ฉุกเฉินในเขตสุขภาพที่ 5” ซึ่งเป็นงานที่ใหญ่ และน่าสนใจมาก

และดูเหมือนกระบวนการวิจัยจะซับซ้อนแตกต่างจากงานอื่น
ที่มวิจัยช่วยถอดบทเรียนให้ฟังว่า “ดูเหมือนจะหาบทสรุปลงตัว
กันไม่ได้ คุณกันไม่เข้าใจ พี่สนใจจะทำแบบหนึ่ง หมอจะทำอีกแบบ
หนึ่ง และเมื่อมาเข้ากระบวนการเรานั่งลงคุยกัน และอาจารย์บอก
ให้เราฝึกฟัง ทำให้ได้รู้ความคิดของกันและกัน อีกทั้งอาจารย์ช่วย
สะท้อนให้เรื่องราวชัดเจนขึ้น กลับไปทำงานก็พากันสบายใจขึ้น” พี่ไก่
(บุญญาวิโร) เล่าไปหัวเราะไปอย่างอารมณ์ดี

การทำกระบวนการ ข้าพเจ้าได้เห็นปรากฏการณ์ตามที่พี่ไก่
(บุญญาวิโร)เล่า แรกๆ ก็ดูเหมือนจะสื่อสารกันคนละเป้าหมาย แต่
กระบวนการสุนทรียสนทนาทำให้เกิดการปรับความคิดเข้าหากันและ
ได้ความลงตัวของกรอบแนวคิดในการทำวิจัย

พี่ไก่ (พิมพ์ใจ) เล่าถึงความในใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงว่า
“ย้อนไปในอดีตที่ผ่านมาทำ R2R กับสถาบันการแพทย์
ฉุกเฉินแห่งชาติ ในความรู้สึกช่วงแรก มีความรู้สึกเครียด ไม่นั่นใจว่า
จะทำงาน R2R สำเร็จหรือไม่ แต่ที่ได้ตัดสินใจเพราะไว้ใจน้อง
บุญญาวิโรชวนมา ยังไม่คาดหวังอะไรในช่วงแรก ได้เข้าอบรมครั้งที่

1,2 และอีกหลาย ๆ ครั้ง ความรู้สึกก็เปลี่ยนไป มีความรู้ดี ๆ ความไว้วางใจ ผ่อนคลาย กับผู้จัดและอาจารย์วิทยากร เพื่อนที่เข้าอบรม สถานที่

บวกกับแรงบันดาลใจที่ยังฝังใจว่าคนใช้อุบัติเหตุทางตาต่อไปนี้จะต้องตาไม่บอด ไม่ควักลูกตา เวทีนี้จะทำให้เราทำงาน R2R เพื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทางด้านจักษุวิทยา ได้เรียนรู้กระบวนการของความคิด รูปแบบการทำ R2R ได้เรียนรู้การทำวิจัยหน้างานแบบง่ายๆ นำไปสู่การปฏิบัติ ดีใจที่ได้มาเจอสิ่งดี ๆ"

การสะท้อนความรู้สึกของพีโก้(พิมพีใจ) ทำให้มองเห็นการเปลี่ยนแปลงและมุมมองของความคิดความเชื่อในการเข้ามาร่วมทำงาน R2R กับสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ จิตใจที่งดงาม และมองเห็นความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น ยอมรับและเกิดการตระหนักมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่สังเกตเห็นคือ การสร้างแรงบันดาลใจที่มาจากกรออยากเห็นผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น ไม่แย่งลงไปกว่าเดิม เป็นแรงบันดาลใจที่ปรารถนาอยากช่วยเหลือและเกื้อกูล

การเล่าเรื่องและทำ Self-Reflection ของพีโก้(พิมพีใจ) ถือเป็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาจิตใจ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างใช้เหตุและผล

พีโก้ (ปญญาวีร์) ได้ร่วมทำ Self-Reflection ด้วย

"การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตนเอง คือ หงุดหงิดฉุนเฉียวน้อยลง เพราะ R2R ทำให้ทบทวนตนเอง รู้จักประนีประนอมเพื่อประโยชน์

ของงาน ไม่แตกหัก ปรับกระบวนการทัศนในการพัฒนาทีม เช่น ทำไมทิมไม่ว่าง จะต้องสื่อสารหรือกันอย่างไร หรือเกิดความเข้าใจความคิดของทีมงานมากขึ้น"

"ได้เรียนรู้ทีมอื่นๆ ที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ เหนื่อยยากแสนสาหัสในการที่จะช่วยชีวิตในภาวะวิกฤต ได้เรียนรู้กระบวนการบริหารงานของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ว่ามีความนุ่มลึก ละมุนละม่อม"

พีโก้(ปญญาวีร์) ยังเสริมอีกว่า "ได้ที่ปรึกษา ครูบาอาจารย์ที่เป็นทั้งร่างกาย แรงสมองผลักดัน กระตุ้นให้ศิษย์ถึงเป้าหมาย"

เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่า R2R ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งด้านแรกที่เริ่มแปรเปลี่ยนนั้นมาจากความรู้สึกที่อยากทำเพื่อผู้อื่น เช่น ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นตามมา มีการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรม เกิดดวงจรความรู้ อาจจะมีหลายวง มีการร่วมคิด ร่วมคุย ร่วมทำ คุยกันด้วยความเข้าใจมากขึ้น สภาพจิตใจละเอียดขึ้น การเรียนรู้รู้สึกดีขึ้น

ข้าพเจ้าลองหยิบบท Self-Reflection ของคนอื่นมาประกอบกันเพื่อให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงถึงระดับจิตใจมากขึ้น

"เริ่มต้นจะมีความรู้สึกกล้าๆ กลัวๆ ไม่มั่นใจ และไม่มั่นคง

ในอารมณ์และความคิดของตนเอง แต่พอมาระยะกลางๆ ของการทำ R2R และมาร่วมเข้ากลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เริ่มมีความชัดเจนในตนเองและงานมากขึ้น เริ่มเข้าใจและซึมซับมิตรภาพระหว่างกลุ่มเพื่อน พอช่วงท้าย มีความสุข ดีใจ ภูมิใจ และอึดอ้อมใจกับทุกสิ่งที่ผ่านมา"

ประเด็นนี้ข้าพเจ้ามองว่านักวิจัยช่วยถอดบทเรียนทำการสะท้อน (Reflection) ได้ค่อนข้างชัดเจน แบ่งการมองเห็นตนเองเป็นสามระยะตามช่วงเวลาของการทำ R2R ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เกิด Transformation อย่างไรบ้าง

การสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของอีกท่านหนึ่งก็น่าสนใจ

"ความอึดอ้อมใจ ปิติสุข เมื่อได้เจอครอบครัวที่ผ่านความสุขทุกข์ ลำบากมาด้วยกัน การพัฒนาโดยใช้กระบวนการ R2R ส่งผลต่อคนทำงานหน้างาน ให้มีโอกาสได้เรียนรู้แนวทาง ความเอาใจใส่สนใจ ห่วงใย จากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาตินับเป็นกระบวนการขับเคลื่อนที่สำคัญ"

"ปัญหานำไปสู่การแก้ไขโดยการพัฒนางาน อย่างอ้อมแพ้วเพื่อนร่วมทาง ดอกไม้อยู่ระหว่างทาง ความสนใจเกิดจากความรักในงาน ความอึดอ้อมในใจ เปลี่ยนปัญหาเป็นโอกาสพัฒนา กว่าไขผีเสื้อจะเป็นดักแด้ และกลายเป็นผีเสื้อ ล้วนต้องอาศัยเวลา การเพาะบ่มรู้สึกขอบคุณตนเองที่รักการพัฒนา ขอบพระคุณอาจารย์กะป๋ม อาจารย์หมอแทน ทีมสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติที่

ดูแลให้ความอบอุ่นจนอุณหภูมิเหมาะสมกับการปรับตัวจากดักแด้ เป็นผีเสื้อ"

นี่เป็นความในใจที่ถูกสะท้อนออกมาถึงสภาวะการแปรเปลี่ยนทางจิตใจที่เกิดขึ้น แม้ว่างานประจำที่ทำอาจไม่ได้ลดลง แต่ก็ทำให้ตนเองมีความสุขในการทำงานมากขึ้น

จากบทสะท้อนข้างต้นทำให้ข้าพเจ้านึกถึงเนื้อความในบทความหนึ่งที่ว่า "การเรียนรู้ที่แท้จริงต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนา "ปัญญา" ให้ "ปัญญา" เป็นตัวนำพาการพัฒนากาย สังคม และจิตมาจากการผสมผสานทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ ที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน "รู้จักตนเอง" ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตใจที่เปิดกว้าง" (อาจารย์จิรวัดน์ วีรังกร)

ข้าพเจ้ามักพูดอยู่เสมอว่า การทำ R2R นั้นทำให้เกิดปัญญา และมีจิตใจที่มีเมตตา เพราะคนทำนอกจากจะมองปัญหาออก แก้ปัญหาเป็น และเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองจากการลงมือปฏิบัติแก้ปัญหานั้นแล้ว สิ่งที่มีตามมาเสมอคือ สภาวะจิตใจที่แปรเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ละเอียดขึ้น มีความสุขมากขึ้น บางคนอาจไปถึงสภาวะเกิดความสุขอันประณีตได้

ทำให้นึกถึงผลงาน R2R อีกเรื่องหนึ่งคือ การพัฒนาคำถามเพื่อคัดกรองผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลันที่ศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นผลงานของหมอจ้อย (นพ.กิตติชัย โพธิ์ดม)

หมอลุยค์ค่อนข้างเป็นคนอารมณ์ดี และมาร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้งมิได้ขาด ครั้งแรกมาอย่างเป็นทางการ คล้ายมาประชุมงานวิจัยที่เข้มข้น แต่ครั้งถัด มาดูผ่อนคลายและสบายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ทำที่ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ทั้งที่บางครั้งมีภารกิจงานจะมาก แต่หมอลุยค์ก็ให้ความสำคัญอย่างมาก

“ผมชอบการประชุมที่จัดขึ้นนี้มาก ทำให้ผมได้เกิดการเรียนรู้หลายอย่าง แตกต่างจากการประชุมทั่วไป หรือการเรียนทั่วไป ที่นี้ทำให้เห็นมิตรภาพและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หากเป็นที่อื่นส่วนมากก็จะบ่งบอกว่าใครเจ๋งกว่า หรือดีกว่า”

เป็นเสียงสะท้อนจากวงพูดคุยกันความรู้สึกหรือความในใจที่ทุกคนอยากบอกเล่าให้กลุ่มฟัง นอกจากนี้หมอลุยค์ยังสะท้อนการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองจากการเข้าร่วมกระบวนการให้ว่า

“ได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยที่ไม่ยุ่งยาก ฟังแล้วสบายใจ ความเห็นที่อาจารย์ต่างช่วยกันเสนอทำให้เกิดมุมมอง นอกจากนี้ยังได้รับรู้ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกลุ่มวิจัย ได้เปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นทำงานเพื่อการพัฒนามากขึ้น จากที่เมื่อก่อนทำงานไปวันๆ ไม่ค่อยคิดอะไร เห็นความผิดปกติของการส่งต่อข้อมูลผู้ป่วย การคัดกรองที่ผิด ก็ไม่ได้เกิดความรู้สึกที่อยากจะทำอะไรเพื่อการแก้ไข แต่พอมาร่วมเรียนรู้ทำให้ผมหันกลับไปมองบทบาทงานตนเองมากขึ้น และเกิดความคิดอยากทำการพัฒนาหลายอย่าง”

น้ำเสียงนุ่มๆ และเนิบช้าสะท้อนถึงความเป็นคนใจเย็น ใจดี และที่สำคัญรอยยิ้มน้อยๆ บนใบหน้าแสดงถึงความอ่อนโยนและจิตใจที่มีเมตตาของคุณหมอ เราหลายคนในกระบวนการรู้สึกประทับใจ เพราะหลายครั้งของการจัดกระบวนการภายใต้บรรยากาศของความ เป็นกันเอง นั่งเรียน พูดคุยกัน นั่งเก้าอี้บ้าง หรือนั่งนอนกับพื้นบ้าง

“ที่นี้มีการแลกเปลี่ยนความคิดหลากหลาย ทำให้รับทราบปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ลุ้สำเร็จล่วง เห็นความตั้งใจ ในการพัฒนางานประจำให้ดีขึ้น”

จิตใจที่เปลี่ยนแปลง มาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการทำ R2R ข้าพเจ้ามองว่านี่คือ เสน่ห์หรือความเป็นลักษณะพิเศษของการทำ R2R ซึ่งหาไม่ได้จากการทำวิจัยทั่วไป นอกจากงานประจำจะได้รับการพัฒนาแล้ว ยังเกิดผลงานวิชาการ และที่สำคัญที่สุดบุคคลได้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนางาน

อีกท่านหนึ่งที่สะท้อนตนเองได้ค่อนข้างชัดเจน กล่าวว่า "การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองกับกระบวนการ R2R EMS นั้นขอเล่า เป็นสามช่วงระยะเวลาเช่นเดียวกัน" น้องนุ้ย (รุจิวรรณ ยมศรีเคน แสงลุน) เล่าไปด้วยใบหน้ายิ้มเปื้อนไปด้วยรอยยิ้มและความสดใส น้องนุ้ยก็เป็นอีกคนหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงชัดเจน ดังที่ข้าพเจ้าเคยเล่าไว้ในบทก่อน

“ช่วงเริ่มต้น มีความรู้สึกเครียด วิตกกังวลว่าเราจะทำงานวิจัยได้อย่างไร ต้องนำเสนอให้อาจารย์ฟังอย่างไร จึงจะได้รับการคัด

เลือกผลงาน และความรู้ในระเบียบวิธีวิจัยมีน้อยมาก จึงกังวลว่าจะไปพูดคุยกับคนอื่นที่ดูทำทางภูมิฐานมีภูมิรู้เรื่องงานวิจัยเป็นอย่างดีได้อย่างไรกัน"

การทำ Self-Reflection ของน้องนุ้ยในช่วงต้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงการทำ R2R ในวงจำกัดเพียงเพื่อสร้างผลงาน แต่เมื่อเข้ากระบวนการถูกหลอมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตนเอง

"ช่วงหลังๆ ของการมาร่วมการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รู้สึกว่าตนเองผ่อนคลายลง และคิดว่าเรามีเพื่อนมีทีม R2R มีอาจารย์ที่คอยแนะนำอย่างเป็นมิตรและอบอุ่น ทำให้เรากล้าที่จะเดินเข้าหาผู้อื่น อ่างงานวิจัยและศึกษาสถิติเพิ่มขึ้นจากเดิม"

"พอมาช่วงท้ายๆ รู้สึกผ่อนคลาย และสบายใจขึ้น สนใจอยากจะทำ R2R หรือวิจัยในเรื่องต่างๆ เพิ่มขึ้น ตอนนั้นก็ไปติดต่อขออดิงานวิจัย R2R อีกหลายเรื่อง นอกจากนี้ยังไปชวนคนอื่นหรือเพื่อนร่วมงานมาร่วมกันทำ"

ประเด็นนี้ค่อนข้างสุดยอด ในความรู้สึกของข้าพเจ้า เพราะนอกจากตนเองจะเห็นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นแล้วยังอยากไปเผยแพร่และชักชวนคนอื่นให้นำ R2R ไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานประจำ ซึ่งข้าพเจ้ามองว่าน้องนุ้ยมีการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปอย่างงดงามและรวดเร็วมาก สังเกตได้จากการพูด แวดตา และใบหน้ามีความสุขและเกิดรอยยิ้มเสมอ

น้องนุ้ย ยังเสริมอีกว่า

"รู้สึกว่าการบวนการคิดของตนเองเป็นระบบมากขึ้น เวลาคนอื่นพูดหรือทำอะไร เราจะสามารถรวบรวมและกลั่นกรองออกมาเป็นแนวคิดเชิงระบบมากขึ้น นำไปพัฒนาหรือสะท้อนความคิด ความรู้สึกให้เขาได้"

ที่สำคัญมากๆ ที่น้องนุ้ยช่วยยืนยันในสิ่งที่ข้าพเจ้าได้สะท้อนกลับไป นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้น

"มองตนเองว่ามีจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น มีความเพียรมากขึ้น"

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงบางส่วนของที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในนักวิจัยหลังจากเข้าร่วมกระบวนการ KM&R2R EMS ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้มีออกแบบกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกระบวนการคิดทางปัญญา และการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ

จึงไม่เป็นแปลกใจเลยว่า อาจารย์หมอแทน ท่านจะเรียกงานวิจัยทั้ง 9 เรื่องนี้ว่า "ดอกบัว 9 ดอกที่มีการเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างงดงาม"

ตอนที่ 17

“การสะท้อนสู่การ เปลี่ยนแปลงในตน”

“Reflection to Transformation”

การเปลี่ยนแปลงในตนที่บอกว่าคนพัฒนา
พัฒนาทั้งความรู้เชิงเทคนิคและ
พัฒนาความรู้เชิงชีวิตเบิกบาน...
อยู่กับการงานเกิดความเบิกบาน
ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

“การเปลี่ยนแปลงในตน”

“Reflection to Transformation”

เมื่อปี 2550 ท่านอาจารย์หมอมวิจารย์ (ศ.นพ.วิจารย์ พานิช) ได้เขียนบันทึกไว้ในเว็บไซต์ Gotoknow.org เกี่ยวกับเรื่อง Reflection ว่า

“Reflection หมายถึงการทบทวน สะท้อนภาพความคิดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งในกรณีนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับงาน ตามปกติเป็นการทบทวนคนเดียว แต่ถ้ามีทักษะในการทบทวนร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างเปิดใจ ไม่มีถูก - ผิด มีความเป็นอิสระในการพูดออกมาจากใจ โดยอาจใช้เครื่องมือ AAR (After Action Review) จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ทรงพลังมาก

การเปิดใจทบทวนกันภายในทีมงานโดยใช้เครื่องมือ AI ช่วย จะทำให้เกิดการเคารพ เห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน และเกิดความมั่นใจตนเองเพิ่มขึ้นด้วย.Ref. Standards Australia. Knowledge management - a guide. AS 5037 - 2005”

วิจารย์ พานิช

5 เม.ย.50

... อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/99667>”

แหล่งข้อมูล gotoknow

และในปี 2551 ท่านอาจารย์วิจารย์เขียนเกี่ยวกับเรื่อง KM workshop และการทำ Reflection ไว้ว่า

“วิธีจัด KM Workshop ที่จะเล่านี้ ผมได้มาจากการไปร่วม KM workshop ที่ สคส. ไปจัดให้แก่ สช. ระหว่างวันที่ 21 – 23 พ.ย. 51 โดยมีคุณอ้อมเป็นวิทยากรหลัก เป็นวิธีจัด KM Workshop แนว สคส. ที่ใช้เวที SSS (Success Story Sharing) เป็นตัวเดินเรื่องหลัก แต่ที่เราค้นพบพลังคือการเสริมด้วย Reflection เมื่อเหตุการณ์ดำเนินถึงจุดที่เหมาะสม คือเมื่อผู้เข้าร่วมตั้งข้อสังเกตหรือคำถามบางอย่างจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในวง KM Workshop

Reflection นี้ ทำเพื่อเสริมให้ผู้เข้าร่วม workshop เข้าใจ KM ในเชิงทฤษฎี ชัดเจนขึ้น วิธีที่ผมเข้าไปทำ Reflection มี 3 วิธี

โยนลูก ให้คนของ สคส. ที่เข้าร่วมเป็นวิทยากร หรือเป็นเจ้าของหน้าที่ธุรการ เป็นผู้ตอบแบบตีความ โดยใช้เทคนิค “ผู้อ่อนพรรษาพูดก่อน ไม่มีถูก ไม่มีผิด” วิธีนี้จะสร้างศรัทธาต่อ สคส. และต่อ KM ว่ามันมีพลังต่อการเรียนรู้ของคนจริงๆ

ผมเป็นผู้ตีความ หรือให้ความเห็นเชิงทฤษฎี

โยนลูกให้ผู้เข้าร่วม KM Workshop บางคน ที่ผมรู้ว่าเขามีความเห็นหรือมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น

ผมใช้ทั้ง 3 วิธีนี้ประกอบกัน ทำให้สนุกมากและเป็นการเสริมพลังของการเรียนรู้แบบงอกงามออกจากภายในทำให้ผู้เข้าร่วม

workshop ได้เห็นว่า ไม่สามารถเรียนรู้ KM อย่างเข้าใจจริงได้จากการฟังคำบรรยายหรืออ่านหนังสือ ต้องเรียนจากการปฏิบัติเท่านั้น

วิจารณ์ พานิช

29 พ.ย. 51

..... อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/228703>

แหล่งข้อมูล gotoknow

ในการจัดกระบวนการ KM&R2R EMS ทั้ง 3 ครั้งที่มีโอกาสได้เป็นกระบวนการ ข้าพเจ้าก็เลือกใช้เทคนิค KM Workshop โดยมีเทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learning) สุนทรียสนทนา (Dialogue) และการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) มาผสมผสานกัน และจะมีการถอดบทเรียน โดยใช้กระบวนการ Reflection หรือการสะท้อน

ปรากฏการณ์ที่เห็นจากกระบวนการต่างๆ เหล่านี้คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หรือ Transformation ภายในตัวผู้เข้าร่วมกระบวนการ ซึ่งมีทั้งหมด 9 ผลงาน R2R นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเติบโต

รอบนี้เรามาชวนเจอกันอีกครั้ง สถานที่เดิมที่คุ้นเคย ล้อมรอบด้วยธรรมชาติ เพียงไม่ไกลจากความจอแจก็ได้พบกับความสงบด้านหนึ่งเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา บรรยากาศโดยรอบเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่และเสียงนกร้อง รอยยิ้มและเสียงทักทายสะท้อนถึงมิตรภาพ

และความเป็นกัลยาณมิตร

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งนี้ เน้นในเรื่องการถอดบทเรียน และการเติมเต็มในเรื่องการเตรียมเปิดโครงการวิจัย ความคุ้นเคยที่เจอกันมาหลายครั้งทำให้กระบวนการลื่นไหลได้ง่าย รอบนี้มี ผศ.ดร.จรรยาพร ศรีสกุลภรณ์ (อาจารย์แถม) และ พ.ท.ดร.นพ.ทงสงวรรค์ เทียนถาวร (อาจารย์หมอแทน) มาร่วมในกระบวนการ Reflection การสะท้อนผลงาน

หลังจากที่ นพ.อนุชา เศรษฐเสถียร เลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ได้กล่าวทักทายแบบเป็นกันเอง ท่าทีและน้ำเสียงที่สะท้อนถึงความเรียบง่าย นำมาซึ่งบรรยากาศที่อบอุ่นและผ่อนคลาย พร้อมกันนั้นทุกคนได้กล่าวทักทายกันอีกครั้ง

หลายท่านได้เล่าเรื่องงานของตนเองในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งครั้งนี้ผลงาน R2R ค่อนข้างสมบูรณ์ และที่น่าชื่นใจ คือท่านเลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติได้เข้าร่วมกิจกรรม reflection ด้วยในช่วงแรกทำให้มองเห็นภาพและแนวโน้มของการขับเคลื่อนขยายผลต่อ

เป้าหมายของการทำ Work Shop รอบนี้ คือ การถอดบทเรียนโดยใช้กระบวนการ Reflection เมื่อจบกระบวนการพูดคุยหารือเกี่ยวกับการจัดการงานวิจัย อาทิ เรื่องเอกสาร และการจัดการเกี่ยวกับหลักฐานต่างๆ ก็กลับมานั่งล้อมวงกันอีกครั้ง ฟีโก่สองโก่ (พิมพ์

ใจและปัญญาวิริ) จากโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์(วัดไร่ขิง) นั่งข้างกันเช่นเคย ต่อมาเป็นฟังก์ ถัดไปเป็นหมอยุ้ย จิกก็ พี่ไก่อ(กัญญา) ก็ น้องนุ้ย(วิไลภรณ์) พี่ยุ และน้องนุ้ย(รุจีวรรณ) นั่งติดกับข้าพเจ้า ถัดห่างออกไปวงนอกเป็น Note Taker

“ตลอดระยะเวลาที่เราได้มาร่วมกันทำ R2R EMS มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในตัวเองอย่างไรบ้าง” เป็นคำถามที่ข้าพเจ้าใช้ในการเปิดประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

พี่ไก่อ(พิมพ์ใจ) "ย้อนไปถึงตอนได้รับคำชวนจาก น้องไก่อ(ปัญญาวิริ) ในการนำเสนอผลงาน R2R ของ สพฉ.ในครั้งนี ตัวเองก็ได้ตอบรับคำชวนทันที เนื่องจากตัวเองคิดว่าหากทำตามลำพังแล้วคงจะไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องด้วยตัวเองมีเพียงเนื้อหา มีสภาพปัญหาที่อยากจะทำแก้ไข แต่ไม่ถนัดในการเขียนงานวิจัย แต่น้องไก่อมีศักยภาพในด้านนี้

ขณะที่ทำงานหน้างาน เมื่อเจอปัญหาก็มักจะไปปรึกษาหรือเล่าปัญหาให้น้องฟังก์ น้องเขารับฟังและให้ความสำคัญเราเองก็เหมือนได้ระบายความรู้สึกมากกว่าการหาแนวทางแก้ไขปัญหา

ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมากมาย แต่ปัญหาที่รู้สึกว่าเป็นปัญหาที่รุนแรงคือผู้ป่วยที่ประสบอุบัติเหตุทางตาเกิดภาวะแทรกซ้อน ต้องได้รับการรักษาด้วยการควักดวงตาและใส่ดวงตาเทียม และมียอดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ในขณะที่เดียวกัน ผู้ป่วยพูดกับเราว่า หากเขาได้รับการดูแลที่ดีกว่านี้ เหมาะสมกว่านี้ เขาคงไม่ต้องถูกควักดวงตาใช่หรือไม่ มัน

เกิดความรู้สึกเห็นใจ และถูกสะสมมาเรื่อยๆ จนกระทั่งอยากหาวิธีการเพื่อมาช่วยเหลือ ให้ได้รับการปฐมพยาบาลในเบื้องต้นที่มีประสิทธิภาพ ผู้ป่วยไม่ต้องควักดวงตา เราทราบปัญหา แต่ก็ไม่รู้ว่าจะแก้ได้อย่างไร"

พี่ไก่อเล่าด้วยน้ำเสียงสั่นเครือและมีน้ำตาคลอแต่ยังมีรอยยิ้มอันอบอุ่น เราทุกคนต่างตั้งใจฟัง

"จึงเป็นโอกาสดีที่ได้ น้องไก่อ (ปัญญาวิริ) มาชักชวนให้มาร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชน และยังดีใจทุกครั้งที่ได้มาเจอกับทุกๆ ท่าน ปัญหาหน้าที่เราทุกๆ คนเจอ เป็นเหมือนแรงบันดาลใจที่ทำให้เรา วิทยากร และอาจารย์ทุกท่านได้มาเจอกัน ได้มาแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ คิดว่าประสบการณ์และองค์ความรู้ที่เราได้จะนำไปถ่ายทอดในที่ทำงาน และคงจะชักชวนเพื่อนๆ มาเข้าร่วม R2R เพื่อต่อยอดไปสู่การช่วยเหลือประชาชนต่อไป"

เป็นการสะท้อนความรู้สึกจากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา เกิดน้ำตาในเวที ไม่ใช่ น้ำตาของความเหน็ดเหนื่อยหรือท้อแท้ แต่เป็นน้ำตาแห่งความสุข ความประทับใจที่ได้เกิดจากสิ่งทีทุกคนได้ทำ

จิกก็ มีรอยยิ้มบางๆ ท่าทางอารมณ์ดี นั่งนิ่งซักพักก่อนจะค่อยๆ เล่า

"ก่อนหน้านี้ เมื่อประสบปัญหา ก็มักอยากจะหนี ตัดพ้อ แก้ปัญหาด้วยการพูดบ่นกับตัวเองมาโดยตลอด ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข

และไม่มีใครที่จะสามารถมาช่วยเราได้ มองว่าการที่เราแก้ปัญหาต่างๆ ไปพูดให้ผู้อื่นฟังนั้น เป็นเหมือนการสะท้อนว่านั่นคือความล้มเหลว เราไม่สามารถแก้ไขปัญหาของตัวเองได้ บางคนก็ไม่เข้าใจในปัญหา"

จิกก็เสียบไปชั่วคราวคล้ายใครครวญและทบทวนเรื่องราว เราต่างมองหน้ากันและยิ้มน้อยๆ

"ครั้งแรกที่คิดจะมาเข้าร่วม R2R ไม่ได้ตั้งใจมาเพื่อการแก้ปัญหาหน้างานที่พบ ทำเพราะเป็นคำสั่งจากหน่วยงาน และตัวเองยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ สพฉ. มากนัก เห็นเพียงว่าคงไม่ได้จริงจังหรือให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหา งานบริหารก็เพียงแต่กำหนดนโยบายลงมาให้ มีเงินสนับสนุนแต่ไม่เคยมาสัมผัสกับการปฏิบัติงานในรูปแบบที่เราเจอ

แต่เมื่อมาที่นี่ มาอยู่ท่ามกลาง สพฉ. ก็เหมือนได้มาพบกับครอบครัวใหญ่" จิกก็เอ่ยขึ้นด้วยน้ำเสียงที่หนักแน่นพร้อมแววตาที่มุ่งมั่น

"เราสัมผัสได้ถึงความใส่ใจ ความเอื้ออาทร ในขณะที่เรากำลังอ่อนแรง ท้อแท้ เราไม่อยากทำต่อ เราสามารถได้รับกำลังใจ การเสริมแรง กระตุ้นศักยภาพจากกลุ่มนี้"

จิกก็หยุดตั้งสติครู่หนึ่ง พร้อมกับหันไปหาหมอยุ้ยเพื่อบอกว่า "ถ้าไม่ไหวจริงขอชบไพล่ด้วย" เรื่อยกรอยยิ้มและเสียงหัวเราะเบาๆ จากทุกคนได้ และเล่าต่อไปว่า

"ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไม่โดดเดี่ยว คนอื่นๆ ได้รับฟัง และเข้าใจในปัญหาที่เราพบ ช่วยให้เรามีความพยายามพัฒนางานของเรา เพราะคงไม่มีใครที่จะรู้และเข้าใจงานของเราเท่ากับตัวเราเอง ขอชื่นชมเจ้าหน้าที่ ทีมงานทุกคนที่มีความตั้งใจและใส่ใจในวิทยากร และคณะอาจารย์ ที่ให้ความรู้ในการทำ R2R

ช่วยให้มีความรู้สึกอยากทำงานวิจัยมากขึ้น อยากหาความรู้มากขึ้น อยากไปศึกษาต่อ แต่ก็อดเป็นห่วงภาระงานของตัวเองไม่ได้ สุดท้ายก็คงจะได้นำความรู้ที่มีไปพัฒนาบ้านเกิดและได้กลับไปอยู่กับครอบครัว"

ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจเรื่องราวของจิกก็จนถึงกับมีน้ำตาซึม และได้เล่าประสบการณ์ของตนเองต่อจิกก็

"อาจารย์เองก็มีประสบการณ์ที่คล้ายกันกับจิกก็ มักโดนถามเสมอว่า จบปริญญาโท 2 ใบ ปริญญาเอก 2 ใบแล้ว ทำไมถึงยังทำงานเชิงปฏิบัติ โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนที่มีความสุขกับการทำงานวิจัย ทำแล้วมีความสุข อาจเพราะมีประสบการณ์ที่ดีจากการทำวิจัยซึ่งการที่งานวิจัยของเราจะประสบความสำเร็จจริงๆ จะต้องนำทฤษฎีความรู้มาสู่การประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติ หากไปทำงานการสอนอาจจะไม่สามารถเห็นว่าสิ่งที่เราเรียนมา ประสบความสำเร็จจริงหรือเปล่า เพราะเป็นอาจเพียงสะพานนำทฤษฎีหรือความรู้มือสองไปเผยแพร่เท่านั้น

บางปัญหาที่เราพบ เราไม่สามารถเข้าใจมันได้ทั้งหมด แต่นั่นจะเป็นสิ่งที่ทำให้เรามีประสบการณ์ ทำให้เราเข้าใจเขามากขึ้น ทำ

อย่างไรเราจะดึงศักยภาพในด้านบวกที่มีออกมาใช้ เราทุกคนมีจิตที่เต็มไปด้วยความเมตตา อยากช่วยเหลือ

และที่สำคัญที่สุด บนพื้นที่ต่างๆ การทำงานของเรานั้นคือสนามฝึก ฝึกให้เราเรียนรู้ อดทน พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา"

พีโก้ (กัญญา) "ก่อนหน้านี้มีภาระงานที่หนัก หลังจากเรียนจบปริญญาโทมาทำงานด้าน IT และเมื่อปี 2545 ได้รับมอบหมายให้ทำงานวิจัย 3 เรื่อง ภายหลังทำงานวิจัยทั้ง 3 เรื่องนั้น จึงได้หยุดพักการทำงานวิจัยไป เพราะรู้สึกเหน็ดเหนื่อยกับการทำและด้วยหลายๆ เรื่อง บวกกับภาระงานที่ต้องทำ

การมาทำ R2R เรื่อง EMS กับ สพฉ. ในครั้งนี้ มีหลายๆคำถามที่ผู้บริหารไม่เข้าใจ สิ่งที่เราต้องทำเสมอคือการสื่อสารให้ผู้บริหารทราบว่า เรากำลังจะทำอะไร อย่างไร เราอยากจะช่วยให้ EMS ได้มีงานวิจัย เราจึงต้องพยายาม

ท้ายสุด ขอขอบคุณ สพฉ. ที่ให้เกียรติในการอ่านและเลือกงานของเรา เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในเวทีนี้ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม R2R กลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่เหมาะสม จำนวนคนไม่มาก สบายๆ เรียบง่าย สงบ ทำให้เราได้ทบทวนตัวเอง ทุกคนได้คิดงานของตัวเอง บางทีก็ได้นำแนวคิดมาถ่ายทอด แบ่งปันให้คนอื่น ๆ นำไปปรับใช้กับการทำงาน ขอขอบคุณทีมงานทุกท่าน ขอขอบคุณอาจารย์ค่ะ"

ขณะนั่งฟังพีโก้ (กัญญา) กล่าวขอบคุณ เลยคิดว่าจริงๆ แล้วเราต่างหากที่ต้องขอบคุณพีโก้ ที่ทำให้เราได้ฝึกการฟัง ฟังพีโก้ พูดถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวเอง หากเราทุกคนทำบ่อยๆ เราจะเห็น

พัฒนาการ การเจริญเติบโตของงาน พอเราได้ฟังมากขึ้น ทำให้เราได้เห็นอะไรมากขึ้น ขอขอบคุณนักวิจัยทุกท่านที่ได้สะท้อนความรู้สึกออกมา

คุณก็ "เป็นคนหนึ่งที่ได้เห็นตั้งแต่การคัดเลือกผลงาน 80 เรื่อง ทั้ง R2R, R2P ก็คือวิชาการ ส่วนตัวแล้วประทับใจทุกเรื่องมีประโยชน์แก่ สพฉ. และพัฒนาระบบ EMS ได้ทุกเรื่อง จากการคัดเลือกหัวข้อทั้งเอาเข้า เอาออก จนสุดท้ายได้มาเป็น 9 งานวิจัยในปัจจุบัน

ผมเองก็เข้ามา สพฉ. พร้อมกับทุกท่าน แรกเริ่มก็ยังไม่รู้เรื่อง EMS สักเท่าไร จึงใช้เวทีต่างๆ ที่ได้เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แสดงความคิดเห็น จากพี่ๆ และอาจารย์ จนเกิดเป็นการเรียนรู้และเข้าใจระบบ EMS มากขึ้น ก็เป็นโอกาสที่ดี ได้เจอทุกท่านแล้วมีความสุข ขอเป็นส่วนหนึ่งที่คอยสนับสนุนให้ทุกคนประสบความสำเร็จและเป็นกำลังใจให้"

น้องพิงค์ "ก่อนอื่นต้องบอกว่า R2R ทั้ง 9 เรื่องนี้ เป็นงานที่หนักสำหรับตัวเองมาก เพราะด้วยที่ได้รับภาระงานด้าน KM ของหน่วยงานอยู่แล้ว คิดว่าถ้ารับงานวิจัยอีก 9 เรื่องคงไม่ไหวแน่ๆ แต่สุดท้ายก็ตัดสินใจรับหน้าที่ตรงนี้มาทำ

พิงค์ต้องลงมาเริ่มนับหนึ่งกับพี่ๆทุกคน เรียนรู้และเดินไปด้วยกัน เพราะหลายๆท่านไม่ได้เก่ง R2R มาก่อน พิ้งค์เลยตั้งใจว่าจะเข้ามาช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ในงาน R2R ทุกๆ เรื่องเพราะคิดว่าไม่เช่นนั้นงานที่เราทำมันจะเป็นแค่ผิวเผิน

มาถึงวันนี้ได้ ด้วยแรงบันดาลใจ เพราะทุกสิ่งที่กำลังทำ

ไม่ใช่ทำเพื่อตัวเอง พึ่งค์อาจเป็นเพียงส่วนเล็กๆในงาน R2R ได้
ดูแลสนับสนุนพี่ๆ ช่วยพี่ๆทุกคนอย่างเต็มที่ เพื่อให้ทุกคนสามารถทำ
R2Rต่อไปได้ โดยที่ไม่ต้องกังวลเรื่องเอกสารสัญญา เอกสารการเงิน
และกระบวนการขั้นตอนต่างๆในงานวิจัย

องค์ความรู้จากเวที R2R แห่งนี้ ล้วนมีประโยชน์และสามารถ
นำไปใช้เพื่อช่วยชีวิตประชาชน แม้จะเป็นเพียงหนึ่งชีวิตก็สำคัญ เป็น
อะไรที่ยิ่งใหญ่มากๆ

ตอนนี้รู้สึกว่าคุณตัวนี้นั้นโชคดีและภูมิใจมาก ที่วันนั้นเรา
ตัดสินใจรับงานวิจัยทั้ง 9 เรื่อง และอยากให้คนอื่นๆได้เห็นพัฒนาการ
ความตั้งใจ ความมุ่งมั่นของพวกเราทุกคน เห็นความพยายาม ความ
มุ่งมั่นของเราที่สามารถเดินมาไกลถึงขนาดนี้ เมื่อได้มองย้อนกลับไป
ถึงวันที่เราเดินเริ่มต้นมาด้วยกันแล้วรู้สึกหายเหนื่อยเลย

อยากเห็นความสำเร็จของพี่ๆทุกท่าน และขอขอบคุณที่ทำให้
มีประสบการณ์ที่งดงาม จะพัฒนาตนเองต่อไป และตั้งใจทำให้ดี
ที่สุด"

อาจารย์กะป๋ม "ขอขอบคุณทุกๆคนและขอบคุณพี่ๆที่ให้โอกาส
เข้ามาในกระบวนการ ร่วมกับสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติในครั้งนี้
เมื่อได้เข้ามาแล้วมันเต็มอิม ได้เรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ใช้ KM R2R ที่
สมบูรณ์แบบ เพราะมีผู้จัดและทีมงานที่เข้าใจ ให้ได้ดำเนินกระบวนการ
ไปอย่างสบายๆ ตั้งแต่มาเข้าร่วมกระบวนการที่เวทีนี้ ไม่มีความรู้สึก
อึดอัดเลย เป็นเหมือนสายน้ำที่ไหลไปเรื่อยๆ ไม่สะดุด ขอพระคุณทุก
ท่านที่ให้โอกาสเรามาเจอกัน"

Reflections สำหรับ R2R สวอ.

ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งนะครับ ที่ได้รับโอกาสให้ reflect
งาน R2R ของสพฉ. ตอนแรกเองก็คิดว่าทาง อาจารย์กะป๋ม กับทีมจะ
แก๊งหยอกเล่นๆให้สะท้อนมุมมองของ "คุณอำนวย" ในกิจกรรมของ
สพฉ.รอบนี้ ก่อนจะถลาลึกไปในกระบวนการสะท้อน งาน Routine
to Research หรือ R2R ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ผมคง
ต้องเกริ่นนำสักนิด ว่า ผมเข้ามาในงานสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่ง
ชาติได้อย่างไร และอะไรทำให้รับปากมาช่วยงานนี้ แล้วจากนั้นผมก็
จะไปสะท้อนภาพงานนี้ให้เห็นนะครับ

ถ้าถามว่าอะไรทำให้ผมสนใจงานแบบนี้ ก็ต้องบอกเลยว่า
มาจากประสบการณ์ที่ได้ไปเกี่ยวข้องกับกรวิจัยเชิงคุณภาพ การได้เรียน
รู้งานวิจัยเชิงคุณภาพทำให้ผมเห็นคุณค่าของคนมากขึ้น และเรารับฟัง
มากขึ้นเราจะได้เรียนรู้มากขึ้น เข้าใจผู้คน และสามารถช่วยให้คนอื่น
ทำงานของเขาได้ดีขึ้น

นอกจากนี้การเรียนรู้งานวิจัยด้านนี้ในระหว่างที่ทำปริญญา
เอกด้านการจัดการระบบจัดการสุขภาพ ซึ่งผมทำเกี่ยวกับเรื่องของ
ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินและการทำวิจัยเชิงคุณภาพนี้เองทำให้
ผมทราบเบื้องต้นถึงศักยภาพคนทำงานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน
ที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในทุกๆด้าน รวมถึงเรื่องของ
การทำงานวิจัย ที่เป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งเรียกว่าเป็นไม้เบื่อไม้เมากับคน
ทำงานมาตลอดก็เช่นกัน

ผมหวังลึกๆตั้งแต่เข้ามาร่วมงานนี้ว่า R2R และประสบการณ์ของผมในฐานะ “คุณอำนวย” จะเป็นเครื่องมือที่ดีในการพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง และเป็นแรงผลักดัน เป็นแรงบันดาลใจให้บุคลากรอื่นๆ ในระบบต่อไป และถ้าจะให้ผมสะท้อนกลับงาน R2R ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติรอบนี้ต้องขอบอกก่อนว่า กิจกรรมของงาน R2R รอบนี้นั้นมีหลายอย่างด้วยกัน ผมจะกล่าวถึงอยู่ 3-4 เรื่องที่เห็นชัดๆ จากกระบวนการที่ผมเข้าไปร่วม ซึ่งเป็นส่วนเล็กๆเท่านั้นนะครับ เน้นส่วนที่ผมเห็นจากการนำเสนอของผู้ทำวิจัย และการให้คำแนะนำแก่ผู้ทำวิจัยและทีมงาน

“No one undertakes research in physics with the intention of winning a prize. It is the joy of discovering something no one knew before.”

Stephen Hawking

ในส่วนของ การนำเสนอตั้งแต่ครั้งแรกแล้วครับที่ผมเห็นว่า ผู้นำเสนอโครงร่างงานวิจัยนั้นมีความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหา “พนักงาน” ที่เขาเหล่านั้นประสบพบอยู่ในงานประจำ ในชีวิตประจำวัน เป็นปัญหาที่ติดอยู่ในใจเขาตลอดการทำงานที่ผ่านมาและไม่มีใครสนใจที่จะหาทางแก้ไข

อาจจะเป็นเพราะปัญหาที่นำเข้ามามันจะดูใหญ่และการแก้ปัญหาได้ยากภายในครั้งเดียวก็ตาม แต่ความตั้งใจที่เห็นและสังเกตได้ก็ดูจะเต็มเปี่ยม ด้วยแววตาที่ตั้งมั่น มีความตั้งมั่นเสียจนทำให้

ระยะแรกในการคุยกัน เหมือนจะไม่ได้มีการตอบรับ และดูจะเหมือนว่า “คุณอำนวย” จะกลายเป็น “คุณขัดคอ” ไปเลยทีเดียว อาจเป็นเพราะบทบาทคุณอำนวยที่ช่างซักช่างสงสัยเสียเหลือเกิน

อยากจะบอกพวกเขาว่า จุดนี้เป็นกระบวนการสะท้อน (Reflection) ที่จะช่วยแสดงให้เห็น “ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้” ไปที่ละปัญหาครับ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ทำวิจัยรู้สึก “ทำได้” และ “ได้ทำ” เพื่อให้ได้คำตอบและรู้สึกสนุก ตื่นเต้นไปกับคำตอบที่จะได้จากงานวิจัย มากกว่าที่จะกังวลใจกับงานที่กำลังจะทำ

“Adults are obsolete children.”

Dr. Seuss

ผู้วิจัย และความตั้งใจของของผู้วิจัยมีความสำคัญและละเอียดอ่อนมาก เข้าใจว่าประสบการณ์ในอดีตของผู้วิจัยมีผลต่อการรับสารอย่างมาก หลายคนก็เป็นพี่ๆที่มีประสบการณ์การทำงานมานานกว่าผม ตรงนี้ผมเข้าใจว่าส่วนหนึ่งเพราะเราไม่ได้มาคุยกันในบทบาทของอาจารย์กับลูกศิษย์ แต่เป็นบทบาท “คุณอำนวย” กับนักวิจัย R2R

ผมอยากจะบอกพวกเขาว่าขณะนั่งฟังอยู่ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการฟังจับปฏิกิริยาของผู้วิจัยเพื่อจับประเด็นให้ได้ว่าเขาต้องการแก้ “ปัญหา” อะไร และจะหาระเบียบวิธีการวิจัยที่เหมาะสมกับ “คำถาม” เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ โดยต้องเลือกวิธีที่จะช่วยให้เขาผ่านการถามตอบหรือจริงๆแล้วคือกระบวนการ Reflection นั้นเอง

โดยกระบวนการจะมุ่งเน้นว่าจะทำอย่างไรให้ทำวิจัยได้อย่าง

เหมาะสม และจะใช้วิธีการใด ให้ผู้วิจัยสามารถไปต่อได้

ซึ่งหลายปัญหาที่ถูกรื้อฟื้นมาทำเป็นโครงการวิจัยนั้นเป็นการศึกษาที่ต้องผสมผสาน ต้องใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง หลายรูปแบบ ซึ่งการถามตอบก็จะช่วยบอกวิธีการที่นำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูล และผลการศึกษาตามที่ผู้ทำวิจัยต้องการด้วยเช่นกันผมคิดว่าผู้วิจัยหากย้อนคิดกลับไปคงจะเข้าใจได้มากขึ้นนะครับ

“Ask the right questions if you're to find the right answers.”

Vanessa Redgrave

เรื่องที่ได้รับเลือกมาทำการศึกษแต่ละเรื่องล้วนมีจุดเด่นในตัวเอง จุดเด่นจะชัดขึ้นก็ต่อเมื่อตั้งคำถามการวิจัยได้ชัด ถ้าคำถามยังกว้างๆ คำตอบก็จะไม่สามารถระบุให้ชัดลงไปได้

เมื่อระบุชัดไม่ได้ก็ไม่สามารถที่จะหาวิธีการหรือระเบียบวิธีที่จะนำมาใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาได้ ซึ่งกระบวนการปรับแนวคิดดังกล่าว ขึ้นอยู่กับหลายส่วน ส่วนตัวผู้วิจัยเองก็มีปัจจัยหลายอย่าง ทั้งจากปริมาณงานประจำ ประสบการณ์เดิม พื้นและภูมิหลังของผู้วิจัยนั่นเอง

ความยากตรงนี้ คือ “การตั้งคำถาม” คนทำงานส่วนใหญ่มักอยากทำหลายเรื่อง และติดกับดักวิธีวิจัย (Methodology) หรือ “หลุมดำ” จากระบบการศึกษาที่เป็นแนววิทยาศาสตร์ ทำให้ปัญหาซึ่งเป็นที่มา

ของ R2R นั้นถูกลดความสำคัญลงไป

และในขณะเดียวกันก็ถูกจำกัดขอบเขตโดยกรอบที่ถูกต้องเอาไว้ เมื่อในอดีต ตรงนี้การเข้ามาของ “คุณอำนวย” จะมีส่วนช่วยอย่างมากในการในการดึงผู้ทำวิจัยออกจากกรอบ ออกจากหลุมดำ และทำให้สามารถตั้งคำถามการวิจัยได้ชัดเจนขึ้น (Problem-Based Research) และเมื่อคำถามชัดเจนขึ้น วิธีการที่จะได้มาซึ่งคำตอบจะชัดเจนขึ้นตามไปด้วย

“I'm not confused. I'm just well mixed.”

Robert Frost

จากการที่วิจัยแบบ R2R มักเป็นงานวิจัยที่มาจากที่ตั้งปัญหาจากชีวิตจากการทำงานจริงๆ ดังนั้นวิธีการได้มาซึ่งผลการวิจัย หรือวิธีการวิจัยมักจะมีหลายวิธี เพราะในชีวิตทำงานจริงนั้น ไม่สามารถจำกัด หรือควบคุมปัจจัยอะไรได้เท่าไร

ดังนั้นการได้มาซึ่งข้อมูล มักจะต้องใช้หลายวิธีการผสมผสานกัน ตรงนี้ผมเชื่อแน่ว่า ผู้ทำวิจัยจะเริ่มสับสน ถึงตรงนี้ “คุณอำนวย” จะต้องมีหน้าที่ในการสกัดวิเคราะห์ แยกแยะ สิ่งที่ผู้ทำวิจัยกำลังสับสน หรืออาจจะทราบแล้ว แต่ไม่สามารถแยกประเด็นให้ออกมาได้ ให้ผู้ทำวิจัยสามารถทำความเข้าใจ กับคำถาม ตลอดจนกระบวนการหาคำตอบที่เหมาะสม และทำให้รู้ว่าการผสมผสานวิธีการดังกล่าวสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ทำวิจัยได้ ไม่ต้องสับสนครับ เราไม่ได้ทำ

มั่วๆ นะครับ เราผสมผสานวิธีต่างๆ เข้าด้วยกันต่างหาก

"I know who I am. I am not perfect. I'm not the most beautiful woman in the world. But I'm one of them."

Mary J. Blige

เมื่อทำงานไปแล้ว ผมอยากให้ผู้วิจัยทุกคนภูมิใจกับที่เราทำขึ้นมาครับ จำไว้เสมอครับว่า งานของเรา เรารู้ดีที่สุดครับ แม้ว่ามันจะไม่ได้ดีเลิศ แต่มันก็คือ งานวิจัย และมันเป็นงานวิจัยที่ได้ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบจริงๆ ตั้งแต่การค้นหาคำปัญหา การออกแบบการวิจัย การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วิจัย

และที่สำคัญ R2R หลายงานไปจนถึงการนำไปใช้จริง นี้เรียกว่า ครอบงอมของการพัฒนา เลยทีเดียว และถ้าหากมองในเรื่องของข้อมูล งานวิจัยแบบนี้หลายงานก็สามารถพัฒนาจากข้อมูลดิบ เป็นข้อมูลที่เอาไปใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ ด้วย ซึ่งในงานวิจัยแบบวิทยาศาสตร์หลายๆงานก็ไม่สามารถทำได้ ช่างน่าสนใจเหลือเกิน

"Real knowledge is to know the extent of one's ignorance."

Confucius

สุดท้ายสิ่งที่อยากจะฝากไว้เพื่อเป็นกำลังใจ สิ่งที่เราทำนั้นมันสุดยอดแล้วครับ เราได้เลือกเอาปัญหาที่ถูกเพิกเฉยจากงานวิจัยหลักขึ้นมาหาคำตอบ

พวกเราได้นำสิ่งที่ถูกมองข้ามคิดว่าไม่สำคัญแต่เป็นปัญหา

มาแก้ไข แต่สิ่งที่สำคัญมากกว่าการได้แก้ไขปัญหา คือผลพลอยได้ กระบวนการเรียนรู้ที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้ท่านได้ก้าวผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภายใน (Transformation) โดยไม่รู้ตัว

พวกเราได้แสดงเป็นตัวอย่างเป็น Role Model ให้เพื่อนร่วมงาน ได้เห็นว่า การเรียนรู้ต่อเนืองนั้นสามารถทำได้ตลอดเวลา งานที่พวกท่านได้ทำนั้นเป็น "การก่อการดี" ในรูปแบบที่แตกต่างออกไป

ในวันนี้แม้ว่าจะเป็นเพียงอิฐก้อนหนึ่งที่มาก่อรวมกันเป็นฐานของสะพานที่เมื่อยามน้ำขึ้นก็คงไม่มีใครเห็น เมื่อยามน้ำลงก็คงจะมีแต่ตะไคร่น้ำเกาะแต่ผมเชื่อว่าสะพานที่พวกเรามีส่วนร่วมกันสร้าง จะแข็งแรง เป็นที่สัจจรรู้ให้ใครต่อใครมาเยี่ยมชมความงดงามได้ในอนาคตครับ

แล้วกระบวนการ Reflection เพื่อสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ก็จบลง

"...บัวสีเหล่า --Transformation

โครงสร้างทางปัญญาถูกปรับเปลี่ยนอยู่เรื่อยๆ...

จากกระบวนการ Reflection Thinking

ถ้าในธรรมะก็จะอยู่ในหมวด อิทธิบาท4 คือ วิมังสา ---การใคร่ครวญไตร่ตรอง" --- อาจารย์กะป๋ม (ดร.นิภาพร ลครวงศ์)

"ผมว่า Reflection เป็นเครื่องมือให้เกิด Transformation เป็นขั้นๆ จน มันเกิด self author ทำได้เองโดยอัตโนมัติ เหมือนดอกบัวต้องมีปฏิสัมพันธ์กับโคลนและสิ่งต่างๆ ได้นำ เพื่อหาทางที่จะงอกงามจนพุดน้ำ ถ้าอยู่นิ่งๆ ไม่ชอนไชก็คงจะอยู่แค่นั้นไหมครับ ดอกที่สามารถผ่านขึ้นมาได้ก็ต้องปรับตัว จนโผล่ขึ้นมาได้"

--- อาจารย์หมอมแทน (พ.ท.ดร.นพ.ทงสงวรรค์ เทียนถาวร)

ด้วยกระบวนการที่มีความเป็นศาสตร์และศิลป์ ทั้งสุนทรียสนทนา (dialogue) การสนทนาแบบฟังเชิงลึก (deeplisting) การสะท้อนสู่การเปลี่ยนแปลงในตน (reflection to transformation) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรม World Cafe ล้วนเป็นกระบวนการสำคัญ ที่หล่อหลอมทีมงาน R2R EMS ทั้ง 9 เรื่อง เจริญงอกงาม

"สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากความคิดที่จะทำงานเพื่อตนเอง (imperial self) เพื่อเอาชนะคนอื่น (interpersonal self) สู่กระบวนการคิด เพื่อประชาชน เพื่อชาวบ้าน เพื่อองค์กร ซึ่งนับว่า R2R EMS เป็นกระบวนการทางองค์ความรู้ ที่นำไปสู่ความต้องการให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับบริการที่ดีขึ้น ไม่เพียงแต่ขีดวงจำกัดเฉพาะเรื่องงานดีขึ้นเท่านั้น แต่หัวใจของคนทำงาน ก็งดงามและเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย" ดังที่ ดร.นิภาพร ลครวงศ์ ผู้เขียนได้กล่าวและร้อยเรียงเรื่องราวไว้ใน หนังสือ ไร้เส้นขอบฟ้า...R2R สู่การจัดการความรู้ ในงานการแพทย์ฉุกเฉิน

นพ.อนุชา เศรษฐเสถียร
เลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ